muzeumKrkonoš

1kniha_dodatky.indd 1 6.10.11 14:19

Kniha 3
Dodatek projektu
(podklady prováděcí dokumentace)

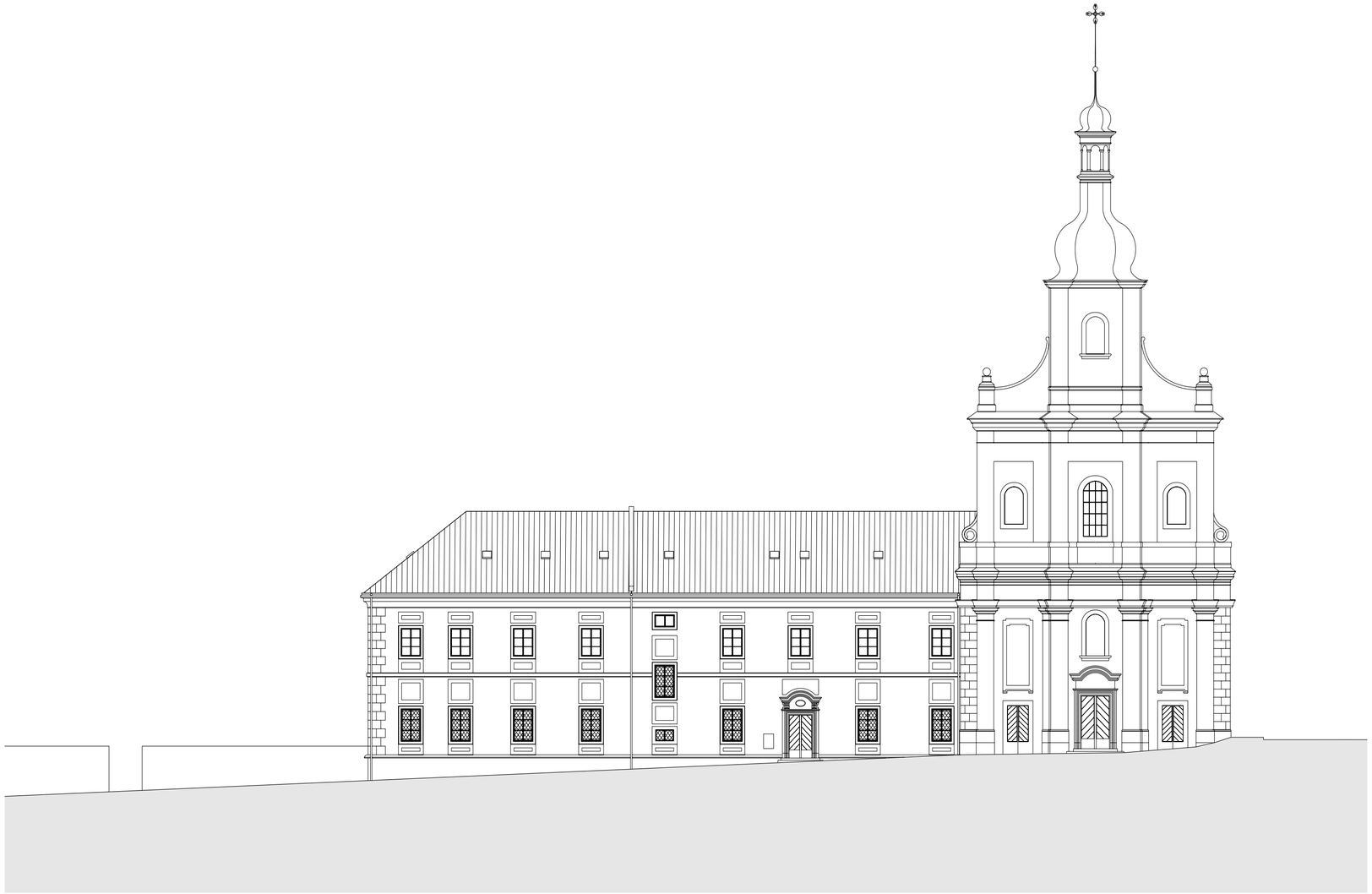

Úvodem

Období mezi odevzdáním projektu nové expozice Muzea Krkonoš a výzvou projektantovi k zahájení prací na prováděcí dokumentaci bylo vyplněno několika aktivitami, které přešly v dopracování dodatků již hotového projektu interiéru kláštera. V řešených částech expozice jsme upřednostnili takové kapitoly, u kterých bylo třeba maximálně omezit případné budoucí změny ve stavební dokumentaci přestavby kláštera.
Nutno zdůraznit, že tyto dodatky nesuplují v žádném případě prováděcí dokumentaci interiéru. Vycházejí z nutnosti předejít již v této fázi zbytečně velkému objemu následných změn. Není zcela vyloučeno, že ve vlastním projektování k technickému scénáři ještě některé změny budeme řešit. Nicméně do výběrových řízení na dodavatele by projektová příprava měla vstoupit již po dořešení všech rozsáhlejších vazeb interiéru do stavební části.
Prováděcí dokumentace interiéru se bude realizovat až z prostředků přidělených na vlastní provedení nové expozice.
Následný text a projektová dokumentace tedy reaguje na nejrůznější oponentury, analýzy a diskuse s odborníky. Předložený projekt strukturuje do přesnějších vazeb a navrhuje změny některých jeho fragmentů. Zaměřuje se hlavně na takové proměny, které je třeba řešit v podrobné stavební dokumentaci, jež právě probíhá.

Cílem této fáze (dodatku studie expozice a literárního scénáře) je vlastně **nový, přehledný diagram celé expozice.**
Obrazně řečeno, provádíme revizi a kompletaci stostránkového textu s přílohami, který pak „rozbalený“ do plochy jediného obrazu, bude klíčem k celému literárnímu scénáři (viz přiložená skládačka).
Odshora dolů v něm můžeme po jednotlivých místnostech vyčíst:
– projekce dominantních pohledů pro architektonické řešení interiéru dle kapitol scénáře
– významové obrazy pro jednotlivé místnosti
– výškový profil doporučené trasy s naznačením odboček pro alternativní trasy a další prostory objektu
– rozložení osových témat scénáře
– číslování místností a významy kapitol + nelineární graf chronologie vývoje přírody a lidského osídlení na časové ose

1kniha_dodatky.indd 5 6.10.11 14:19

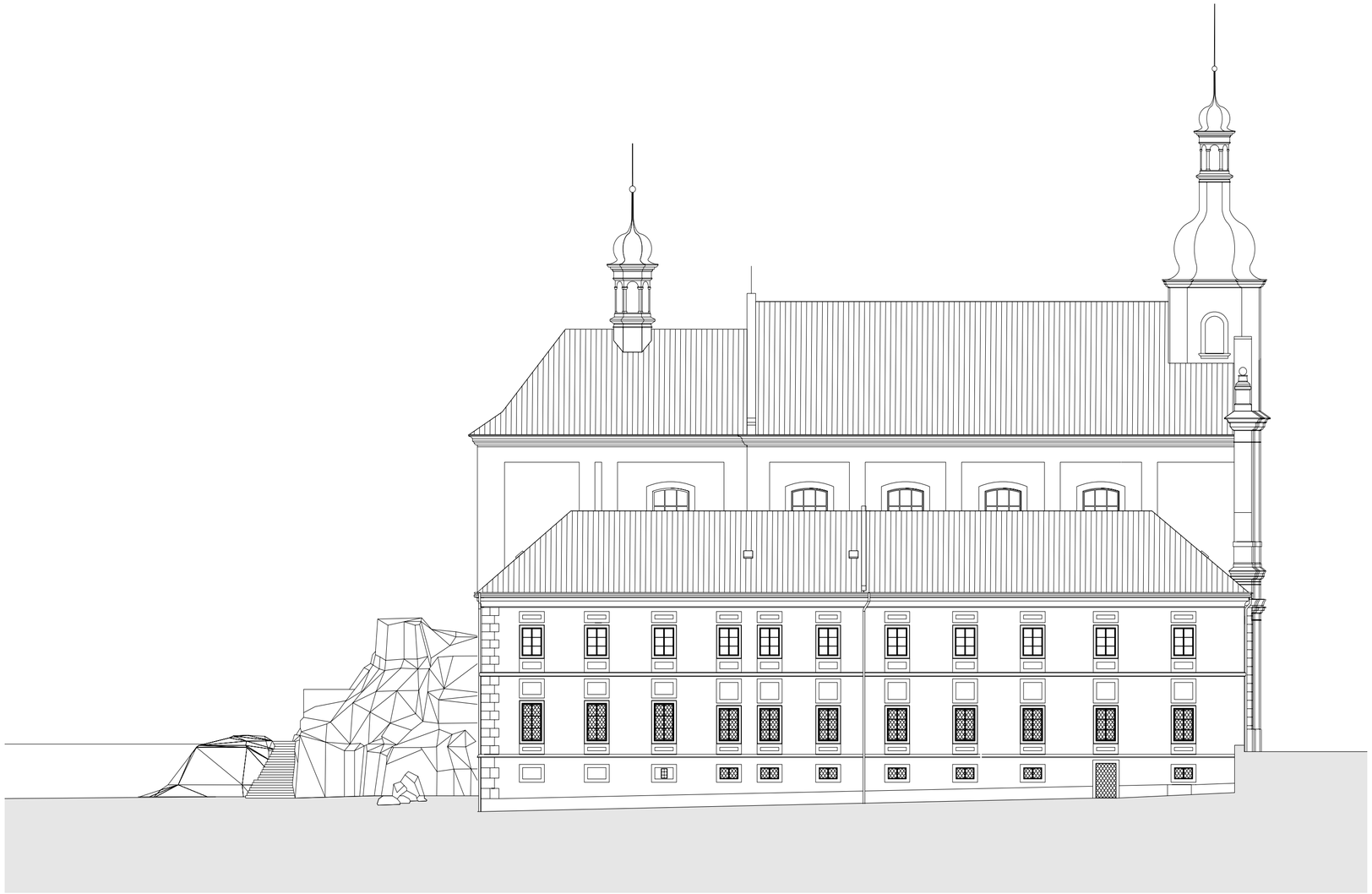

Prezentace, oponentury

V průběhu jara probíhala celá řada různých setkání, veřejných diskusí a seminářů, které byly zároveň využity jako oponentury již hotové projektové studie expozice a s ní spojeného literárního scénáře.
Podařilo se přizvat do hry různé osobnosti muzejního světa i z řad odborných poradců k jednotlivým tématům: Zuzanu Strnadovou, ředitelku Muzea hlavního města Prahy, Blanku Kreibichovou, vedoucí produkce výstavnictví Národního technického muzea v Praze, architekta Davida Vávru, geologa Václava Cílka, socioložku Jiřinu Šiklovou, profesora Jana Fantu, spisovatele Pavla Kosatíka, historičku Alenu Míškovou, krajinnou ekoložku Blaženu Huškovou, lesního inženýra, autora knih o krkonošské historii Theodora Lokvence a další.
Většina prezentací přinesla své bezprostřední reakce na záměr v jeho celku a řadu připomínek k určitým kapitolám. Na ty navazovala celá řada individuálních konzultací s odbornými poradci. Upravené výpisy z některých diskusí i osobních reakcí přikládáme v přílohách.
Výsledkem rozhovorů byly nejen podněty k následujícím dodatkům, ale také ustavení jakéhosi okruhu využitelných konzultantů pro další přípravu a realizaci nové expozice.
Na začátku práce na podkladech k prováděcí dokumentaci si autorský tým upřesnil zadání pro dodatek dokumentace:
Některé kapitoly celkového záměru bylo třeba vzhledem k návaznosti stavebních prací interiéru a objektu kláštera jako takového dořešit dále než jen do architektonické studie a literárního scénáře a projektu. Také s projektantem jsme si upřesnili, které části jeho prováděcí dokumentace by se bez dalšího řešení expozice nedaly zpracovat.
Další část podkladů jsme pak sami sobě zadali na základě připomínek různých oponentur k scénáři literárnímu. Na základě těchto diskusí se specialisty nejrůznějšího zaměření jsme následně přistoupili ke stabilizaci některých částí expozice, aby na ně snadno a uceleně mohla navázat práce projektanta.

1kniha_dodatky.indd 6-7 6.10.11 14:19

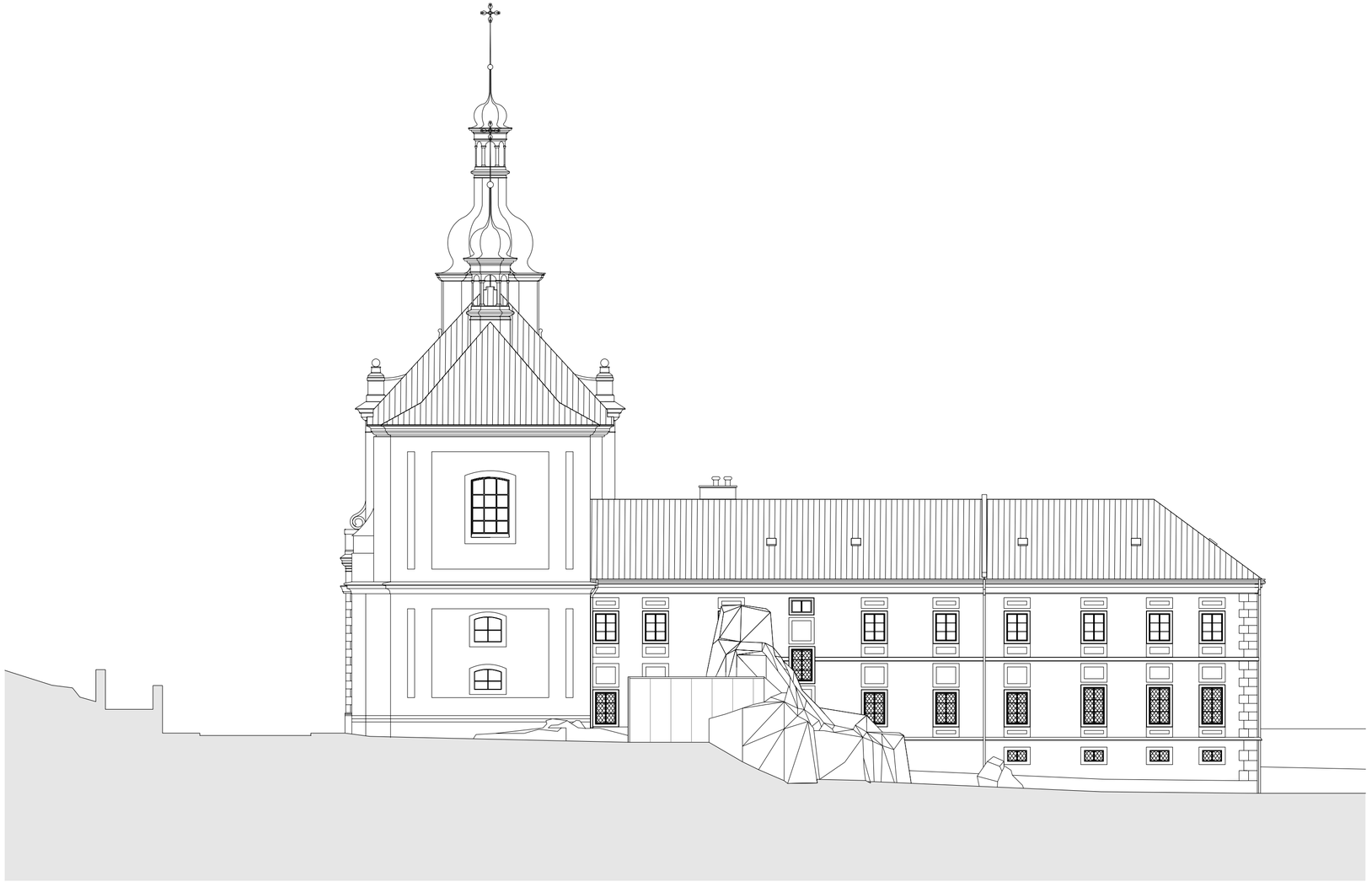

Odborné konzultace

Několik příkladů z odborných konzultací, které ovlivnily vývoj projektové dokumentace (plné znění záznamů z připomínkových řízení je uvedeno v příloze).

Z pojmosloví Václava Cílka

Dnes neužíváme pojem „neživá krajina“, ujal se pojem ZÁKLAD KRAJINY, s tím souvisí pojem GEODIVERZITA a s ním interaguje BIODIVERZITA.

Také už se vůbec neužívá paroviny, ale ZAROVNANÁ KRAJINA.

Dvůr … navrhuje prostý, účelový, zahradní… bez mapy, horniny se pohledově neliší. Případně by se dalo uvažovat o textech na podlaze s nápisy – názvy hornin. Nebo třeba mapa Krkonoš jako jeden dlouhý nápis… Pracujme s rébusy!!!! (Případně vysvětlivka o tom, jak vznikla hranice hor.) Také by to mohl být amfiteátr – možnost sněmování uprostřed všech okolo běžících témat pod širým nebem nad klášterem.

Sněžka je posvátná hora, má tvar pyramidy, dlouho je bílá… Je vidět až z Letňan (logicky musela vzbuzovat velikou úctu od pradávna)… MYTOLOGIE…

1kniha_dodatky.indd 8-9 6.10.11 14:19

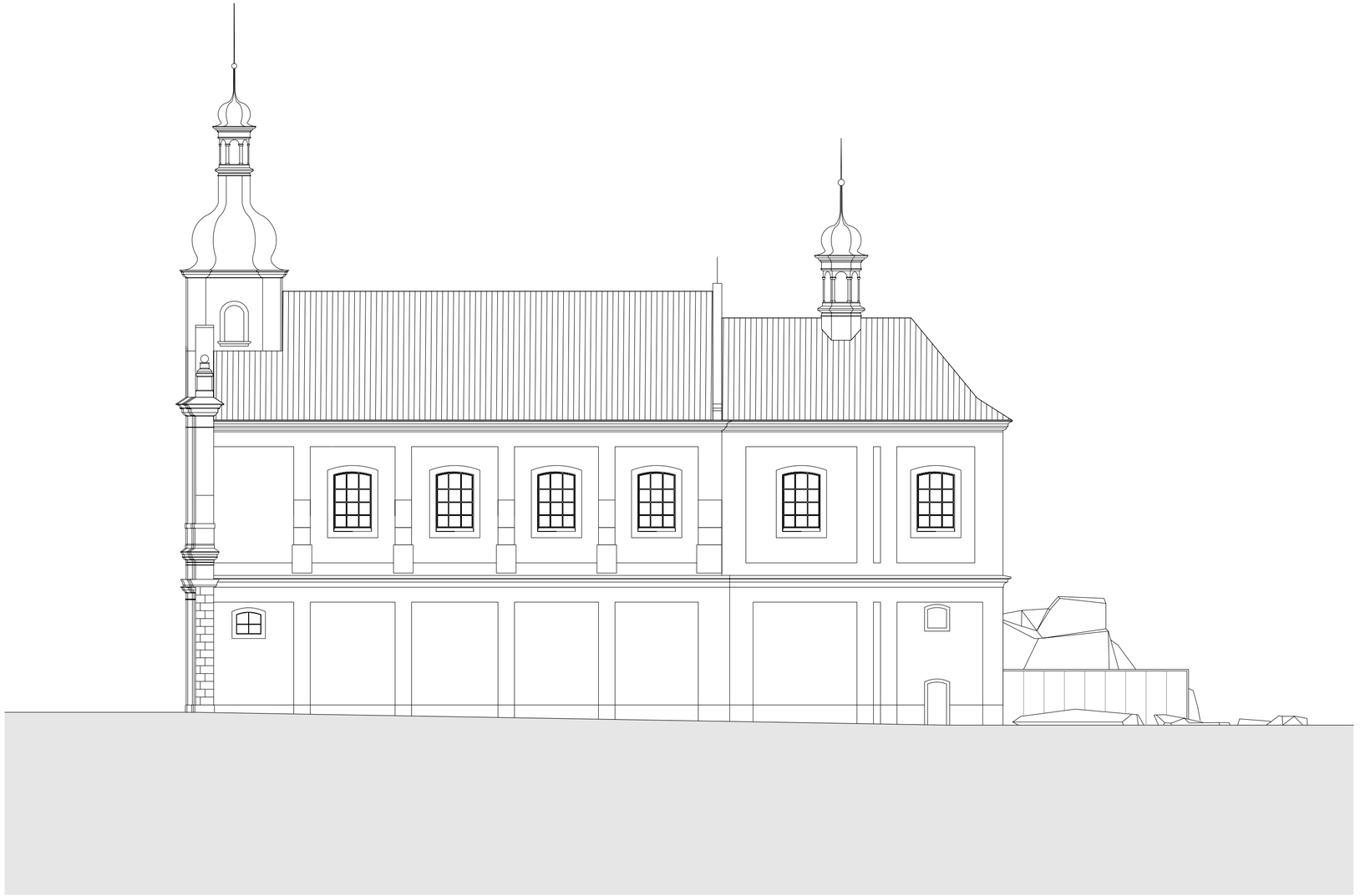

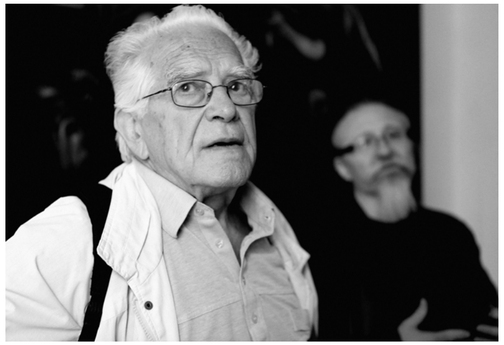

Z konzultace s prof. Josefem Fantou

K lesům: Celé generace mají v této zemi nedostatečné vzdělání zaměřené na technologie zakládání monokultur a jejich průmyslové těžby. Celé generace se učí o pilách a těžké lesní technice a dřevu pěstovaném na výnos.

Dodnes se v Krkonoších používá pojmů jako je hospodářská úprava lesů.. V NP ale jde o podporu procesů samovolného vývoje lesních ekosystémů. Jiné postupy, jiné metody... Jiná terminologie.

Hospodářská tradice předešlých 300 let zná jen jeden princip – Pasečný les.

Národní park potřebuje jiné zákony – indikátory přirozenosti.

Můžeme porost ponechat samovolnému vývoji, nyní už běží samovolně.

Z dalších rozhovorů s panem profesorem Fantou vyznívá že on stojí za expozicí velice osobního dopadu, která by vedla návštěvníky k potřeba se osobně do péče o krkonošskou krajinu zapojit. „Měla by inspirovat návštěvníky hor k ekologicky mravnému chování.“

1kniha_dodatky.indd 10-11 6.10.11 14:19

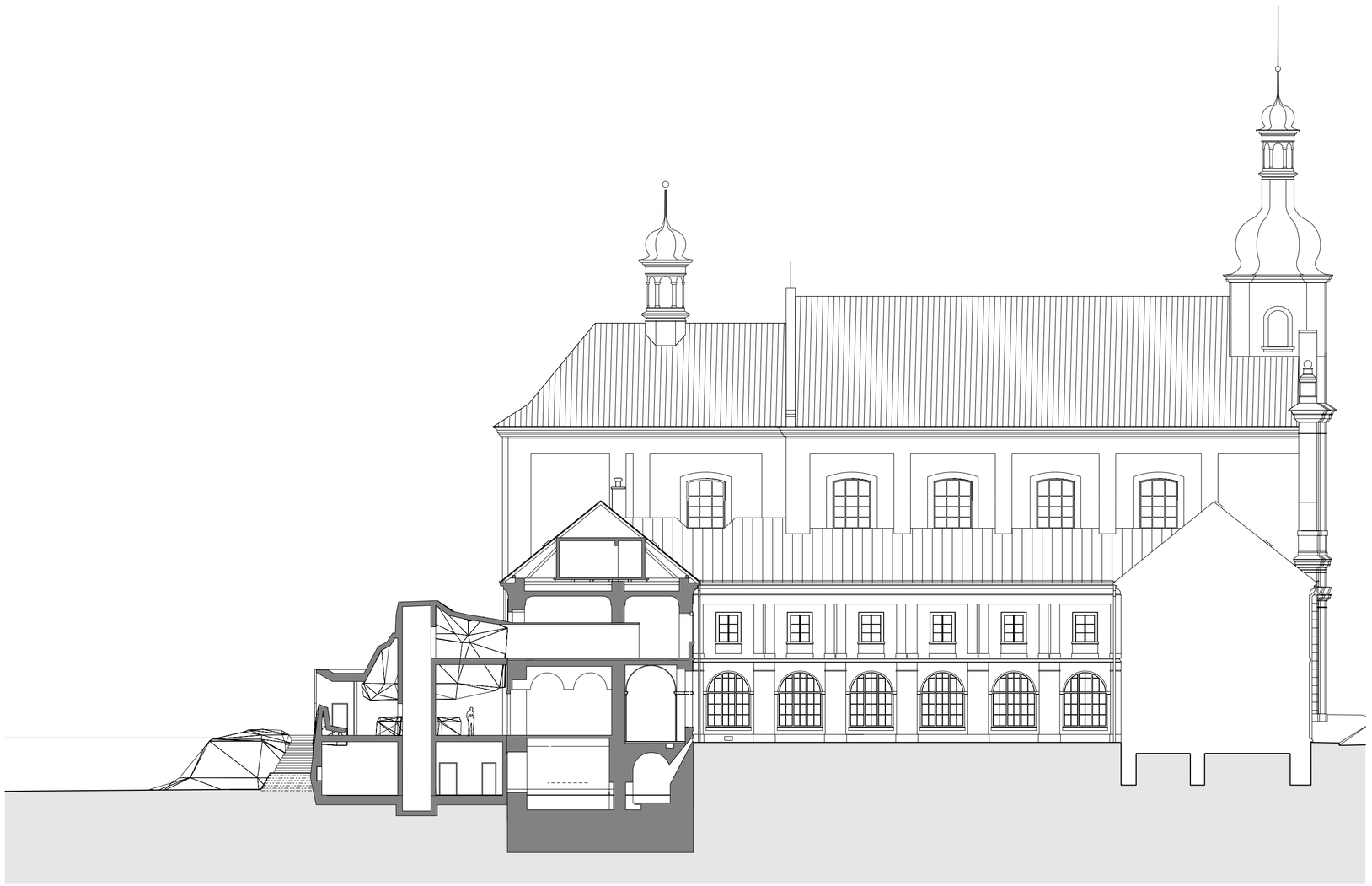

Pavel Klimeš (z diskuse na setkání „Otců Krkonoš“)
„Pořád čekám, že v tom muzeu bude nějaká ta hlavní pecka, bomba, prostě něco mimořádného. Nevím, jestli se toto povede s Vidmem. Každé muzeum by mělo mít něco, co je nezapomenutelná nadstandardní věc. Buď tam je, protože se to nějak urodilo, jako v Krakově mají jeden z nejlepších obrazů Leonarda da Vinciho – Dámu s hranostajem – a všichni tam prostě chtějí vidět ten obraz a zároveň s tím projdou i to ostatní.
Teď jsem byl před čtrnácti dny v londýnském přírodovědeckém muzeu a mají tam ten řez sekvojí. Všichni jsou z toho úplně nadšení. Všichni tam vidí různý věci, ale úplně všichni si pamatují ten řez sekvojí. A já pořád říkám, jestli my jsme schopný tady vygenerovat něco jako řez sekvojí.“

1kniha_dodatky.indd 12-13 6.10.11 14:19

Vnitřní hodnocení projektu

Autorský tým provedl řadu hodnocení jednotlivých částí projektu, jeho celku i návazností. Kritéria, jako jsou srozumitelnost, zábavnost, hravost, vzdělávací rozměr, komunikativnost s jednotlivcem, se skupinou, s různými sociologickými vzorky budoucích návštěvníků, byla pečlivě bodována po celé trase expozice. Se zvláštní pozorností jsme také posoudili vztah jednotlivých částí expozice k původnímu objektu, tedy otevřenost expozice k hodnotě prostředí, které ji hostí. Všechny hodnoty pro jednotlivé komnaty, prostředí, kapitoly a významná témata byly posuzovány s ohledem na jejich návštěvnický dopad na nejrůznější skupiny příchozích, na různé věkové kategorie i na kvalitu hlavních témat zadavatele – tedy ochranu přírody. Snad nejčastějším problémem hodnocení bylo mnoho stále ještě neujasněných parametrů scénáře – zkrátka složitost vyjádření některých záměrů, pro které je stávající studie a literární scénář pouze počátečním vstupem do diskuse.
Vnitřní oponentura spočívala především v kontrole ucelenosti, vyváženosti a správné dynamičnosti celé expozice. Myšleno zejména celé doporučené trasy. Přestože byly „kontrolovány“ i jednotlivé samostatně průchozí úseky expozice (i v protisměru), byla celá expozice hodnocena zejména z pohledu harmonické vyváženosti celku. Neustálým otevíráním diskuse nad jednotlivými místnostmi jsme rovnali a harmonizovali celek. Největší energii jsme věnovali provázání klíčových vrcholů expozice a jejich návaznostem na ostatní části trasy.
Opět jsme si uvědomili, jak důležité je o záměru celé expozice hovořit s patřičně vybranými oponenty (muzejníky, výtvarníky, pedagogy). Ukazuje se nezbytným, aby se do projektování průběžně více zapojovali ti, kdo mají v budoucnu s expozicí pracovat (kustodi, kurátoři, výstavníci Správy Krkonošského národního parku, terénní pracovníci ochrany přírody).
K těm je pochopitelně třeba přidat i stálé pedagogické zázemí provozovatele, případně ty resortní partnery, kteří by v budoucnu měli s expozicí pracovat či na ni metodicky navazovat. Dokonce bych si troufnul nastolit přání, že budoucí průvodci na novou expozici měli být, ve chvíli jejího otevření, tak nějak hrdí…
Několikrát jsme virtuálně prošli expozici a vyhodnotili celou sérii parametrů. Hodnocení bylo domluveným průměrem klasifikace tříčlenné skupiny osobností, které se nejvíce podílely na projektu ze strany kanceláře Romana Kouckého, a pak následně došlo k „výslednému“ hodnocení autora předešlého scénáře Pavla Štingla v dialogu se Šárkou Malou. Z těchto výsledků jsou zde pro představu prezentovány tři ukázkové grafy a porovnání součtů jejich veličin. Hodnocená kritéria byla známkována v těchto okruzích:

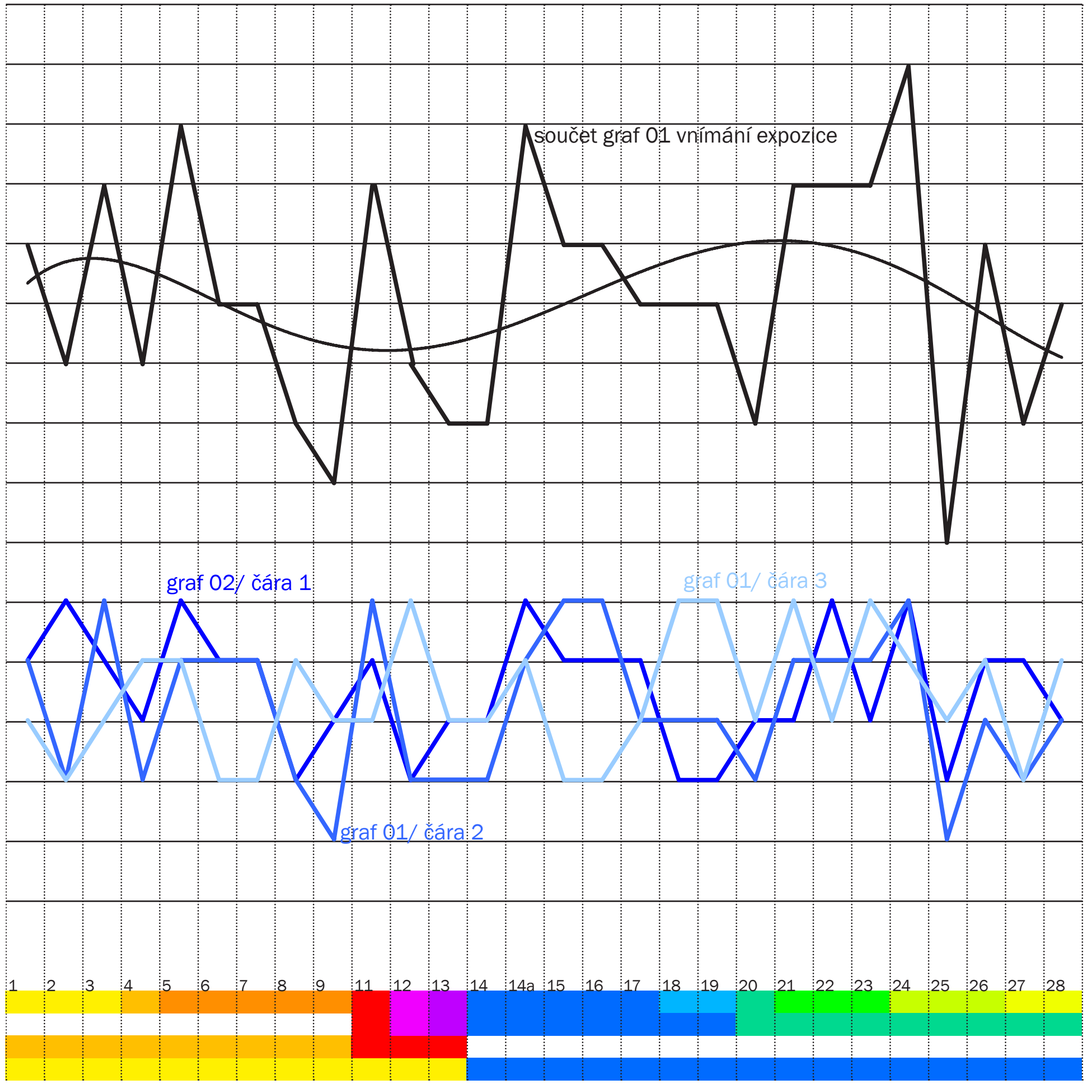

Graf 01 vnímání expozice
Čára 1 Scéna pozadí (zahrnuje scénografické uchopení prostředí, jeho grafickou podobu, technologické doplňky scény – světelnou atmosféru, ale také ozvučení ve smyslu atmosféry a v neposlední řadě hodnotu dominantního exponátu či jeho výstavní kopie, dalších exponátů, modelu apod.)
Čára 2 Informace a forma jejich sdělování, aktivní sebevzdělání (sem patří útvary typu „kromiks“, námi připravené novinové stránky, multivize informativní, sdělné, nejrůznější interaktivní databáze, grafika jako nositel informace)
Čára 3 Zážitek, prožitek, míra radosti (sem patří nejrůznější hry rozmístěné do jednotlivých prostor expozice, různé lokální interaktivní zážitkové akce, klidné meditativní zážitky, které podporují pochopení souvislostí témat, interaktivní modely a jejich obsluha)

Graf 02 přijímání informace
Čára 1 Poznávání celku, schopnost uvědomit si návaznosti expozice a vzájemné ovlivnění jejích kapitol. Vztah té které prostory k dramaturgickým obloukům osových témat.
Čára 2 Hra, nabídka jednotlivých míst pro návštěvníky všeobecně hravé či pro takové, kterým hra je základním vodítkem po areálu. Zvlášť posuzujeme děti, zvlášť rodiny a jinak skupiny školní či sezonní. Výsledek je pak jakýmsi průměrem hravosti míst.
Čára 3 Vzdělání v koncepčním rámci, řešení velikých témat, rámcových významů, vazeb mezi dvěma základními kapitolami zadání, střešní – osová témata, interaktivní dramatické oblouky.

Graf 03 procházení po kategoriích
Čára 1 Dítě, malý návštěvník jako samostatná jednotka nebo jako určující průvodce své skupiny – rodiny. Nabídka jednotlivých prostor na samostatné zabavení dítěte, při kterém si jeho rodič dokáže prohlédnout a prožít témata určena jeho věkové kategorii
Čára 2 Dospělý, běžný návštěvník. Vycházíme opět ze zprůměrovaných hodnot procházení expozicí jednotlivce, dvojice prožívající společně či malé skupiny mezi sebou diskutující. Nevztahuje se na lektorsky prováděné návštěvy.
Čára 3 Skupina, početnější jednotka, přicházející do muzea jako nějak definovaná sestava (zájezd, zastavení na programové trase nějakého klubu, školní kurs apod.). V případě autobusu vycházíme z principu, že jednotka je schopna se rozdělit na dvě skupiny v počtu do dvaceti osob.

Výsledkem hodnocení je sumář vyváženosti expozice dle řady hodnocených kritérií. Špičky či propady měly svůj vliv na úvahy o novém uchopení některých částí scénáře, na předpokládané prostorové komplikace expozice po jejím uvedení do provozu –

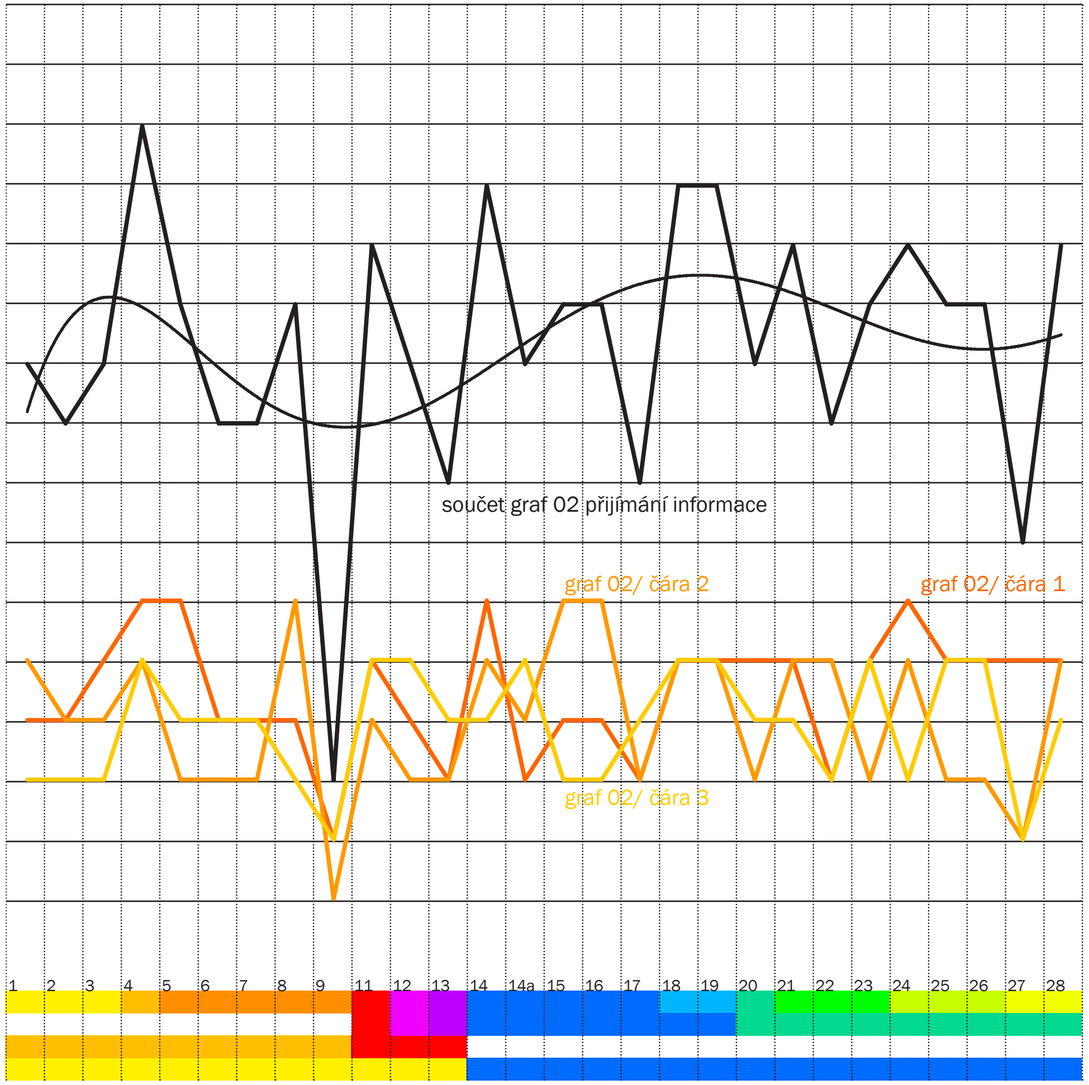

tedy ve výsledku na preventivní změny expozice vzhledem k prostupnosti různě zaměřených skupin či jednotlivců.
Po následném rozboru se ukázalo, že některé části je třeba lépe vyprávět, jiné trochu lépe rozložit. S určitými objekty či tématy lze pohybovat už ve stádiu dodatku studie, jiné budeme zjednodušovat či prostorově řešit až následně při zpracování prováděcí dokumentace expozice.
Výsledkem hodnocení jsou grafy, jejichž výpovědní hodnota je v některých případech naprosto zřetelná, v jiných prozatím poněkud komplikovaná (ty zde ovšem nejsou prezentovány). Vycházejí ze znalosti prostředí, jak jeho jednotlivé části v tomto stádiu vnímá několik členů autorského týmu, což je relativní hledisko. Nicméně podobná analýza zvenčí zatím není myslitelná, protože v tomto stádiu těžko nalézt někoho, kdo by byl ochoten podrobně nastudovat a detailně poznat celý rozsáhlý záměr nové expozice tak, aby jej mohl zhodnotit. Nicméně cesta k vyhodnocení kvality jednotlivých prostor to rozhodně byla nesmírně účinná a funkční již proto, že se o jejich záměrech obsáhle a z mnoha úhlů pohledu diskutovalo.
Považujme tedy přiložené grafy více za cestu než za cíl. Nicméně považujme je také za počátek metody, ke které je třeba se vrátit ve stádiu prováděcí dokumentace expozice i ve finálním stádiu realizace – před odladěním a spuštěním výsledné expozice do běžného provozu.
Zásadním kritériem vnitřních hodnocení a diskusí byla také **vazba expozice na architektonickou hodnotu původní budovy kláštera.** Prohloubili jsme divácký prožitek návštěvy výlučného historického objektu a zdůraznili jeho nepopiratelnou hodnotu. Ve vztahu s novou expozicí pak zdůrazňujeme i funkční význam barokního kláštera pro vzdělanost, archivaci, poznávání a zkoumání okolního prostoru.
Došlo k celé řadě drobných ústupků v plánovaných vestavbách interiéru tak, aby se více přiznala architektura budovy.
Nejvýznamnější proměnou v tomto významu je otevření celé jedné strany ambitových oken a navrácení některých dalších průhledů do rajského dvora. Tím se prostředí dvora svým tématem více dotýká kapitol řešených v promenádě okolo a poutník ambitem více vnímá meditativní rozměr původní vazby ambitu a dvora. Ten se svým nově řešeným obsahem vrací ke své někdejší roli spojení Země a nebe uprostřed kláštera a nabízí možnost duchovního zastřešení témat a motivů řešených v jeho okolí.

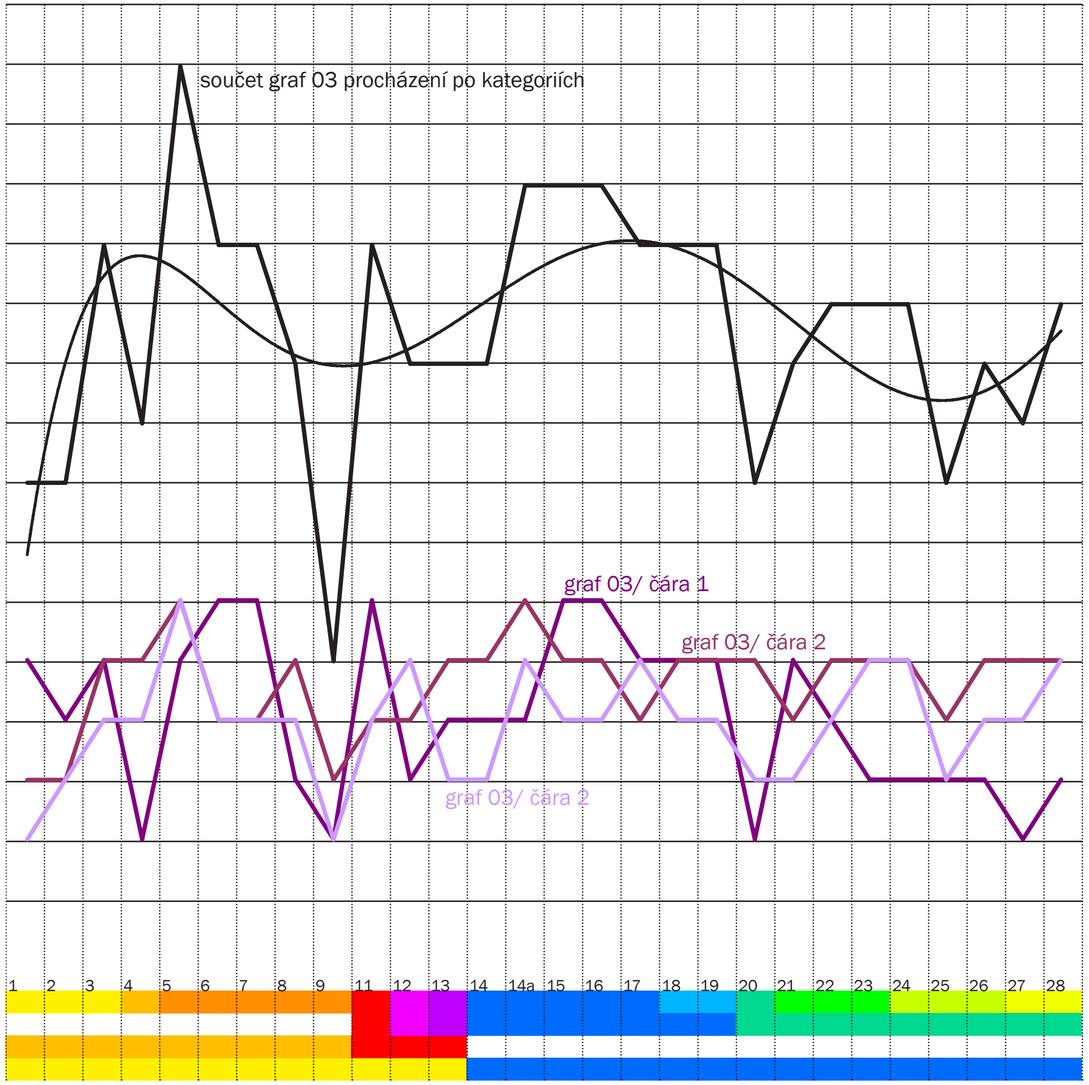

	01	02	03	04	05	06	07	08	09	11	12	13	14	14a	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
scéna	4	5	4	3	5	4	4	2	3	4	2	3	3	5	4	4	4	2	2	3	3	5	3	5	2	4	4	3
informace	4	2	5	2	4	4	4	2	1	5	2	2	2	4	5	5	3	3	3	2	4	4	4	5	1	3	2	3
zážitek	3	2	3	4	4	2	2	4	3	3	5	3	3	4	2	2	3	5	5	3	5	3	5	4	3	4	2	4
vnímání expozice	11	9	12	9	13	10	10	8	7	12	9	8	8	13	11	11	10	10	10	8	12	12	12	14	6	11	8	10
poznání celku	3	3	4	5	5	3	3	3	1	4	3	2	5	2	3	3	2	4	4	4	4	2	4	5	4	4	4	4
hra	4	3	3	4	2	2	2	5	0	3	2	2	4	3	5	5	2	4	4	2	4	4	2	4	2	2	1	4
vzdělávání	2	2	2	4	3	3	3	2	1	4	4	3	3	4	2	2	3	4	4	3	3	2	4	2	4	4	1	3
přijímání informace	9	8	9	13	10	8	8	10	2	11	9	7	12	9	10	10	7	12	12	9	11	8	10	11	10	10	6	11
dítě	4	3	4	1	4	5	5	2	1	5	2	3	3	3	5	5	4	4	4	1	4	3	2	2	2	2	1	2
dospělý	2	2	4	4	5	3	3	4	2	3	3	4	4	5	4	4	3	4	4	4	3	4	4	4	3	4	4	4
skupina	1	2	3	3	5	3	3	3	1	3	4	2	2	4	3	3	4	3	3	2	2	3	4	4	2	3	3	4
procházení po kategoriích	7	7	11	8	14	11	11	9	4	11	9	9	9	12	12	12	11	11	11	7	9	10	10	10	7	9	8	10
číslo místnosti	01	02	03	04	05	06	07	08	09	11	12	13	14	14a	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
intenzita expozice	9	8	11	10	12	10	10	9	4	11	9	8	10	11	11	11	9	11	11	8	11	10	11	12	8	10	7	10

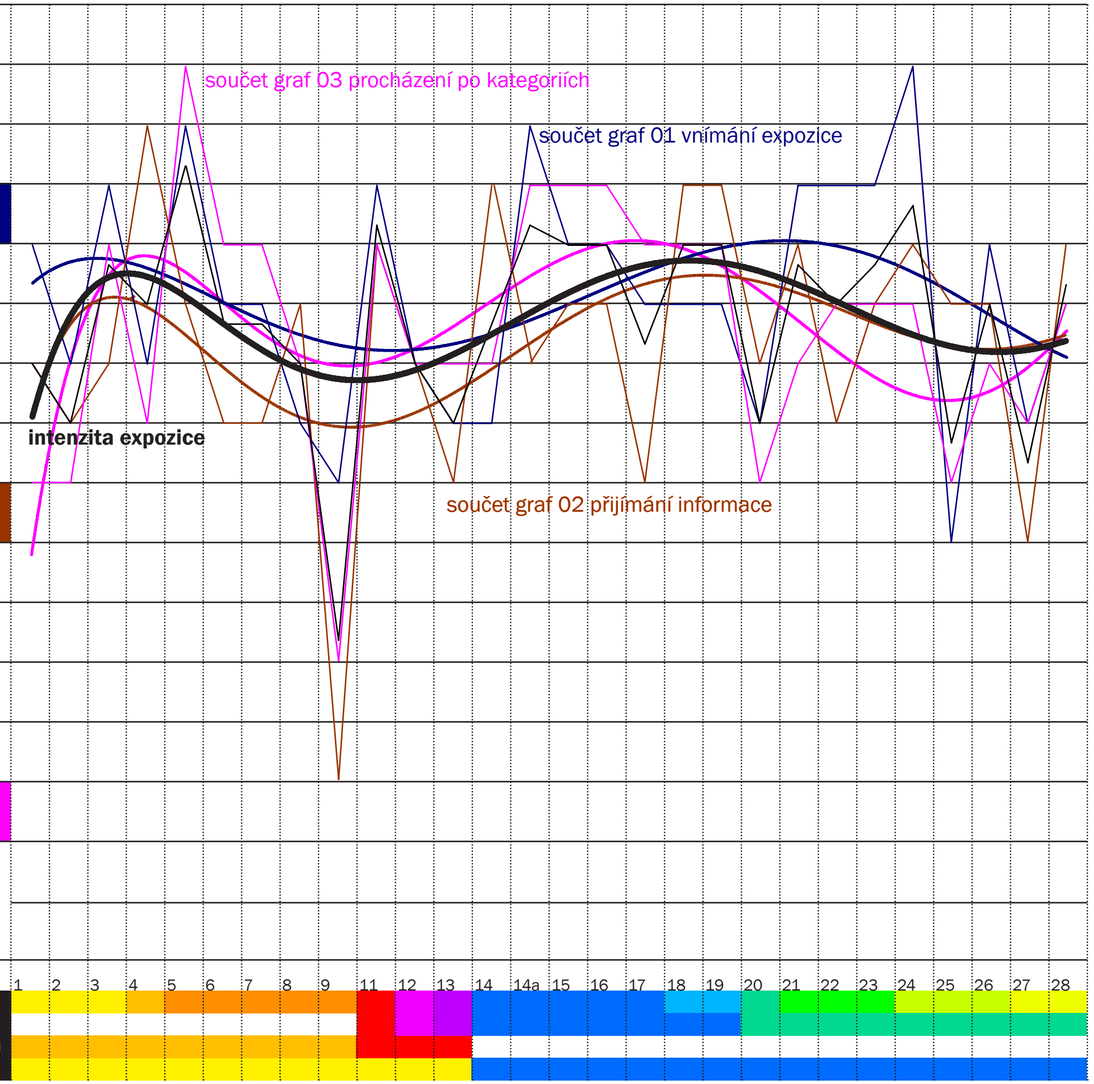

1kniha_dodatky.indd 20-21 6.10.11 14:19

Základní popis prostor, které byly vyhodnoceny pro dořešení podkladů v této fázi projektování

První okruh navazuje na kvalitativní hodnocení jednotlivých místností, parametry jejich prostupnosti a nové prostorové požadavky vzhledem k relevantním připomínkám oponentur.

Kapitola II, prostora 04
Paměť přírody

Celá kapitola byla výrazně přehodnocena vzhledem k závažnosti témat a naprosto zásadnímu vztahu k poslání instituce zadavatele. Posuzovali jsme také prostupnost této sklepní prostory částečně omezené klenbou.

Nabízíme novou možnost komunikace lektora se skupinou v případě uváděných prohlídek či projektových výukových programů.
Výsledkem je výrazná proměna půdorysu, jiné prostorové vztahy uvnitř řešených témat a především posílení skupinového prožívání i poznávání základních pojmů ochrany přírody, jak je expozice otevírá.
Hodnotili jsme některé opodstatněné připomínky lektorů při oponenturách. Nejednou poukazovali na provozně zátěžové místo s kukátkem či kukátky, které objevují jednotlivá chráněná společenství či vzácné lokality. Interaktivní nabídka určená pro jednoho či dva návštěvníky by skutečně mohla plynulému provozu bránit.
Výsledkem kolektivních úvah je tedy výrazná proměna půdorysu celé komnaty. Nové prostorové vztahy uvnitř řešených témat a především posílení skupinové komunikace nad principiálními pojmy ochrany přírody v pojetí nové expozice by měly zdůraznit klíčový význam tématu a celé kapitoly ochrany přírody. Zvětšení původně řešeného pentagonálu na plochu v rozměrech téměř celé sklepní prostory umožní nejen seznámení s tématem, ale také čas pro zamyšlení nad jeho významem pro jednotlivce stejně jako rodinu, menší skupinu nebo postupně procházející – krouží třídu.
Bylo by vhodné zdůraznit, že pentagonál je výsledkem volné parafráze pětilístku tradičně symbolické květiny, emblému Krkonošského národního parku již po desítky let, tedy hořce tolitovitého.
Filmové smyčky se přesunou do středového sloupu, jenž obaluje sklenutí v ose prostory. Vzájemné zrcadlení vybraných atributů nositelů paměti v přírodě je zachováno, i když z každé pozice vnímá návštěvník odrazy nejvýše tří z pěti vybraných nositelů tajemství přirozených kódů. Průhledy mezi panely pentagonálu umožňují nahlédnout do modelovaného prostředí kolem, které navíc nabídne nejrůznější detaily spojené s herní nabídkou.
Prostoře, která je vlastně polo sklepním rohovým základem kláštera, navrátíme také některá okna, čímž posílíme orientaci návštěvníka v budově vzhledem k jejímu architektonickému základu.
Posoudili jsme také parametry části expozice vzhledem k prováděným prohlídkám a možnostem komunikace lektora se skupinou žáků či studentů. Vzhledem k závažnosti a objevnosti tématu jsme dospěli k závěru, že právě zde bude zapotřebí vygenerovat prostor, jenž umožní zastavení skupiny, krátkou diskusi, kontaktní prostor pro otázky či posílení řešeného obsahu. Také následující atrakce by dost možná potřebovala drobný úvod, který by se návštěvníkům mohl nabídnout v tomto prostoru.

Původně řešené panely přibližující různé programy instituce spojené s obnovou harmonie či výzkumem prostředí zůstávají. Také krátké CV nejvýznamnějších osobností spojených s ochanou krkonošské přírody zde mají svůj prostor.
Pročistily se a zdůraznily také vazby na následující komnatu, dosud nazývanou „Spojené nádoby civilizace“, nyní spíše chápanou jako „srdce ekologické expozice“.
Dříve řešené panely souvislostí systémů … neuvážených lidských zásahů do prostředí vlivem pýchy, společenských režimů, honby za rychlým ziskem či prostě nevzdělaností se přesunuly sem. Jsou to příklady rozsáhlých katastrof různých epoch, vyvolaných zprvu nenápadnou příčinou, které se projevily na řešeném území Krkonoš. Zde tedy řešíme ovlivnění biosystémů vlivem člověka na místní úrovni, v následující komnatě pak na příkladech z jiných zemí či kontinentů naznačujeme globální ohrožení prostředí Země.
V rohové komnatě ochrany přírody zůstává i nadále mapa chráněného území Krkonošského národního parku s vyznačenými zónami, galerie významných osobností spojených s hájením místní přírody. Vypustili jsme otáčivé panely s řešenými programy Správy Krkonošského národního parku – částečně protože se tyto programy nepodařilo dostatečně významově zeditovat (podklady se nedostavily) a také protože téma bude asi daleko snáze řešitelné i aktualizované jako databáze v INFO, případně jako samostatné lektorské téma pro vzdělávací nabídku.

Pro celou prostoru věnovanou ochraně přírody bychom měli zdůraznit některá základní hesla a významy, jež vyplynuly z konzultací a považujeme je za natolik veřejně neujasněné, že bychom jim rádi věnovali zvláštní prostor ve scénáři:

1kniha_dodatky.indd 22-23 6.10.11 14:19

Nechráníme „planetu“, protože ta má své vlastní kódy a principy. Bráníme to, co naše pokolení považují za hodnotu i krásu, kterou jsme přijali do správy, a rádi bychom ji předali generacím následujícím Přírodu v místním smyslu chrání a ničí nejúčinněji ti všichni, co tam chodí. Ne vždy se i dobře míněná snaha přesvědčených ochranářů podaří obrátit v hodnotu, kterou lze nazvat harmonií v životním prostředí. Zákazy a vyhlášky mají svůj význam až tam, kde chybí základní pochopení, vzdělání a společná vůle.
Ochránce není zákonodárce, ale může být „smiřovačem“, komunikátorem či zprostředkovatelem zákonů – nejlépe pak přírodních.

Člověk je dost brutální na to, aby všechno poničil, ale zase zcela nicotný oproti tomu, aby dokázal něco nevratného v galaktickém smyslu. I na vlastní planetě je jen dočasným vývojovým porostem. Programy uváděné z minulosti Krnapu by měly být příklady cesty k sebereflexi, k poznání praktické ochrany území a ne nástěnkou slávy. Nejúspěšnější zásahy do přírodního prostředí jsou vlastně neviditelné, často působí jako něco logicky potřebného, nepompézního a nikoli bezdůvodně dogmatického v duchu jednostranně vykládaného zákona…
to je ovšem zamyšlení pro látku střešní, ne pro vysvětlující nástěnkový text.
Výběr osobností z minulosti ochrany krkonošské přírody by měl být vedle významných jmen také příkladem vztahu člověka a doby… Musí se sejít vůle a režim…

Kapitola IV, prostora 11
Geologie

Otevřením celé fasády k rajskému dvoru se dostává do těsné vazby s exteriérem a významem harmonií řešených venku. Tento významný posun v původní koncepci měl pochopitelně vliv na nové půdorysné řešení témat. Došlo k přesunu atrakce „putujícího kamene“ podél map s pohybem zemských ker naproti přes ambit. Dvě okna tak zde uvolníme na průhled do rajského dvora. Podobně uvolníme další dvě okna v geomorfologii.
Zákoutí s jeskyní bude nahrazeno „Geologickým zlomem“… jeskyně i s interaktivní projekcí se posouvá tam, kam patří – do geomorfologie. Novinkou je ovšem prostorová realizace vyvěrání rud s vysvětlením jejich vzniku. Tento prvek navazuje na konzultaci s Václavem Cílkem, jenž zhodnotil geologické zlomy nejen jako zásadní rys vlastního oboru, ale především jako základ sociologie hor v době krátce předkolonizační.

Pochopení vzniku nerostných pokladů hor by se mělo stát populárním klíčem k počátkům kolonizace – k době prospektorství.

1kniha_dodatky.indd 24-25 6.10.11 14:19

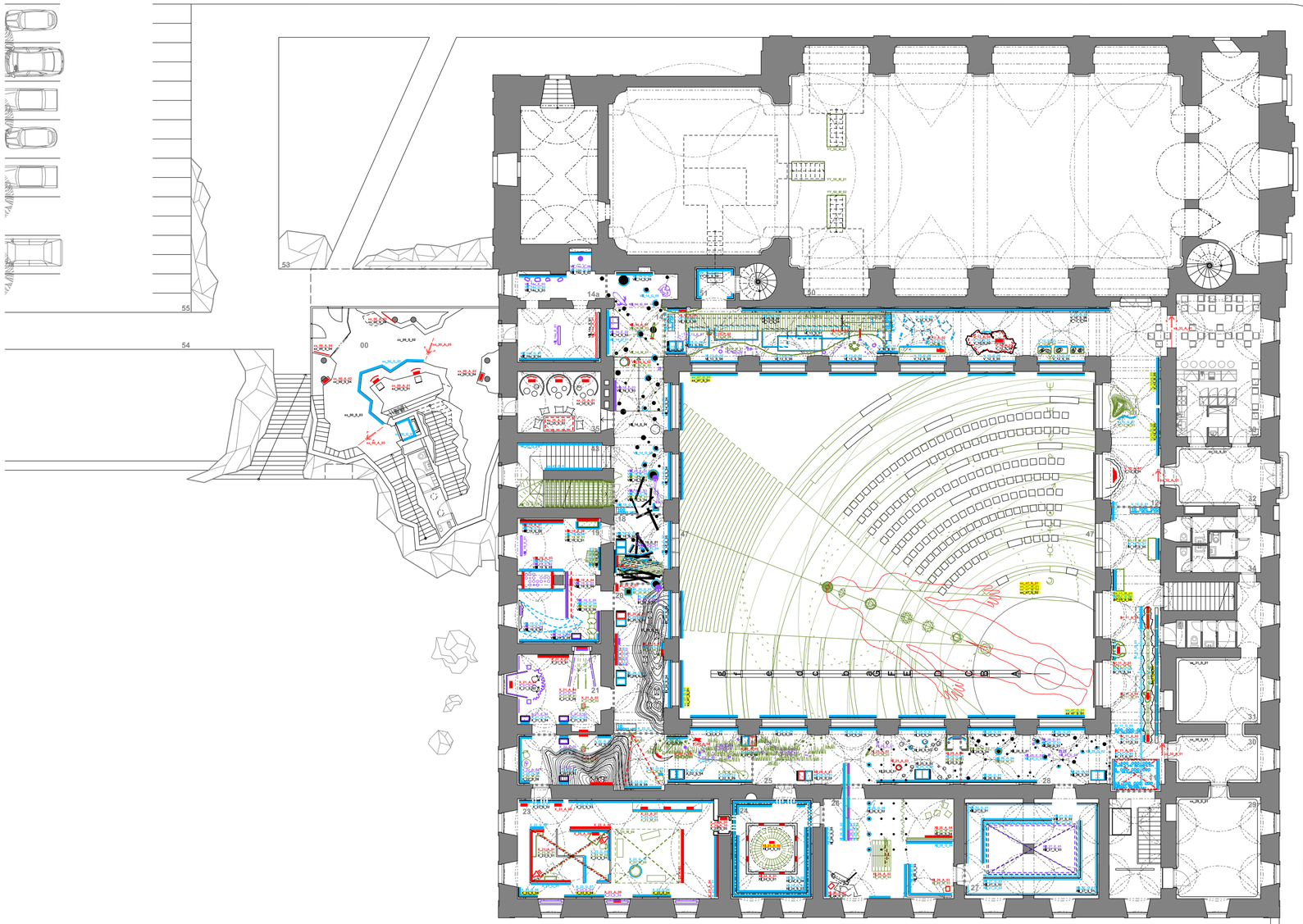

Povrchové objevy rudných žil vedly k rozsáhlým aktivitám již v epoše neolitických kultur. První sběrači rud pronikali až na samé vrcholky hor. Pylové analýzy hovoří o celoplošné těžbě lesa například v oblasti Černé hory již dávno před velkou alpskou kolonizací, o které nám vypovídají kroniky.
Celoplošný útok na les je sekundárním efektem výskytu zpracovatelných surovin, které mají svůj původ v geologii. Příčiny jejich výskytu mají co dělat s tvarem horského povrchu a to vše je předobrazem kolonizačních vln v různých epochách poslední doby meziledové…
Takto bude kapitola o základu krajiny doplněna o některé těsnější dotyky s příběhy kolonistů řešenými naproti přes ambit.
Geologie také daleko více proroste s dosud zbytečně odděleně řešeným tématem geomorfologie. Základ hor by se tak měl podstatně více provázat s tématy povrchu hor.

Kapitola V, prostora 12
Geomorfologie

Také zde dojde k celé řadě půdorysných proměn následkem odhalení oken a jejich uvolnění ke kontaktu s rajským dvorem. Prostor obohatí zmíněné stěhování expozice krkonošských jevů krasových. Modelové exponáty se přestěhují z prostoru okenních výklenků.
Vzhledem k propustnosti prostoru kolem Sněžky v protějším koutu ambitu se ke vchodu do kostela poblíž stávajícího geologického modelu ledovcového modelování Sněžky přemístí také fotografické zákoutí s replikou historického pozadí nejvyššího vrcholu hor.
Atrakce tak podpoří význam zvláštní modelace karlingu matky hor a zároveň dostane lepší prostor pro návštěvnické využití.
Celý ambit, jak už bylo zmíněno, by měl být daleko více kontaktně navázán na rajský dvůr a jeho meditační významy.
Jeho postupný sled kapitol by měl být čitelnější v návaznostech i v těch místech, kde návštěvnická trasa prochází komnatami s mnoha atraktivními nabídkami z různých epoch lidského obývání hor. Budeme usilovat o to, aby návštěvník neztratil kontinuitu dramatického příběhu lesa, i když několikrát odbočí z ambitu a prožívá společenské proměny podhůří.
K udržení vazeb s vývojem lesa a jeho dialogem s horskými pastvinami může hodně napomoci grafika ambitu. Také interakce s paprskovitě se scházejícími podněty ambitu do rajského dvora by měly napomoci kontinuitě souvislostí.

Jistým podprahovým záměrem by také mohla být regulace teplot. V ambitu – tedy v přírodním hájemství by se dala udržet chladnější atmosféra oproti celám, kde řešíme příběhy lidí.

1kniha_dodatky.indd 26-27 6.10.11 14:19

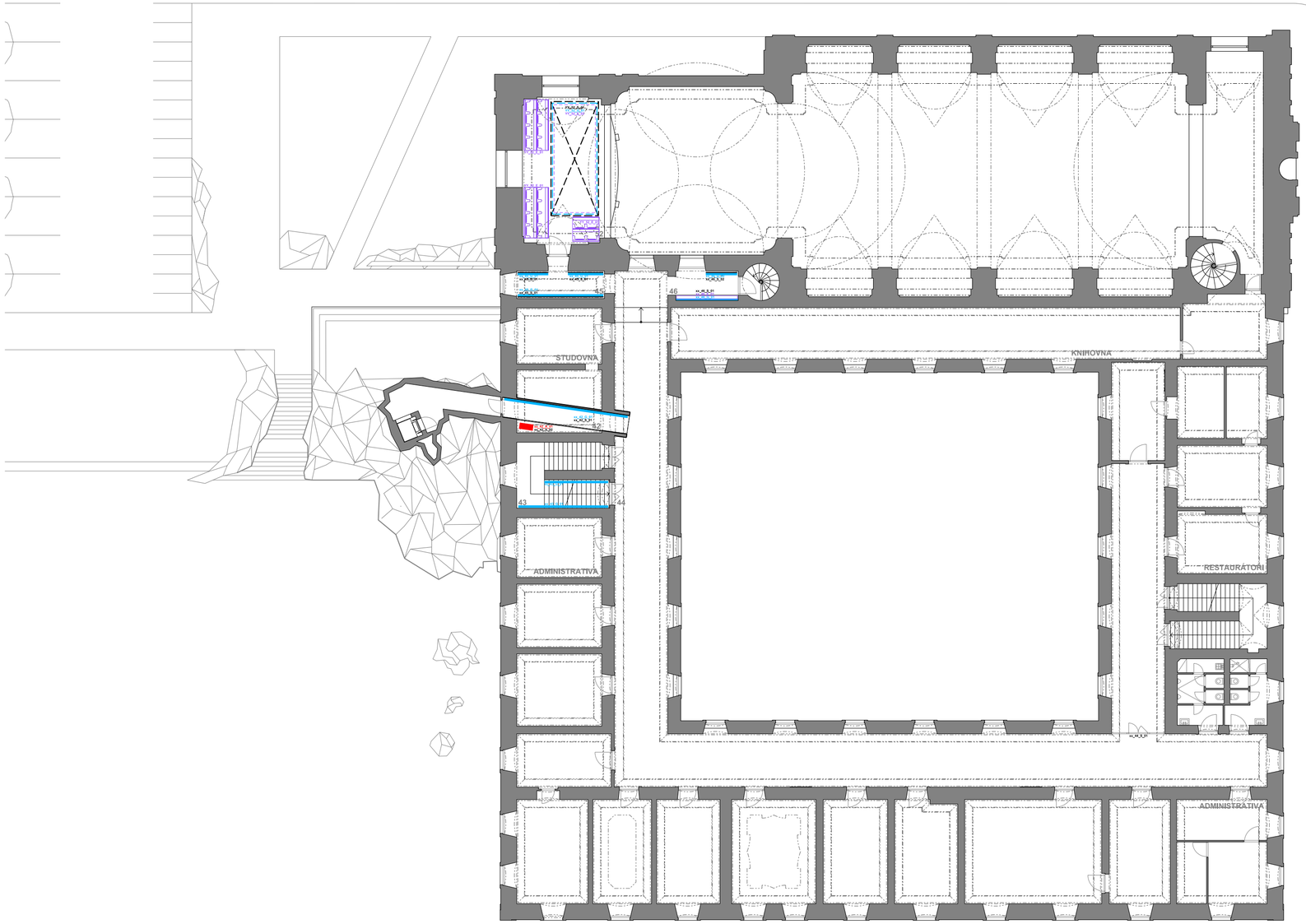

Kapitola VIII, prostora 19
Osídlení

Bude řešena poněkud jinak vzhledem k prostupnosti. Dvě dominantní projekce v jedné klášterní cele by vzhledem k interaktivní nabídce a její obslužnosti utlačovaly ostatní exponáty. V prováděcí dokumentaci budeme řešit osídlovací mapu jako dotykovou obrazovku v jakémsi labyrintu. Tím ovšem půdorys expoziční části dozná podstatných změn. Bude tedy třeba znovu zvážit jejich vztahy, chronologii a průhledy z jednotlivých postavení návštěvníka.
Kapitola X, prostora 21, Strukturovaná společnost
Při simulaci paralelního prohlížení tří dominantních atrakcí spojených s interaktivní projekcí jsme dospěli k hodnocení, že prostora je kritická s ohledem na prostupnost a obslužnost hravých multimediálních nabídek, u kterých se návštěvník či skupinka pravděpodobně zdrží.

Řešením je proměna technologie mapy krkonošských stezek z projekce na dotykový monitor, případně na větší obrazovku s malým dotykovým monitorem představeným jako obsluha programu /jako tomu bylo u projekce/. Dá se předpokládat, že podobný zásah bude mít vliv na prostorové uspořádání celé prostory, které bude opět řešit až prováděcí dokumentace interiéru.

Kapitola X, prostora 22
(významná křižovatka v koleni ambitu okolo Sněžky)

Toto místo považujeme z hlediska prostupnosti za jedno z neproblematičtějších. Sama dominance scénicky pojednané nejvyšší hory s efektní animovanou smyčkou bude soustřeďovat pozornost diváků v různých úhlech pohledu. Dále sem ústí dvě ambitové chodby, cela Strukturovaná společnost 19. století, další putování směřuje k refektáři...
Kromě projekce na vrcholu hory je zde významná interaktivní atrakce s plátnem ze starého fotografického ateliéru, před kterým se návštěvníci zvěčňují. Hned za ohybem ambitu následuje další významná prožitková atrakce, kterou jsou rohačky na svážení dřeva s volitelnou funkcí, dále jsou zde v blízkosti dva kromiksy. Také významový vztah Sněžky a Pramene Labe je trochu narušen provozem kolem fotoplátna.

Je tedy více než pravděpodobné, že při větším provozu se zde pohyb návštěvníků zpomalí a začne stagnovat. Dospěli jsme proto k možnému řešení v podobě přesunu fotografického ateliéru na protilehlou stranu ambitu k modelu Sněžky, jenž slouží k pochopení geomorfologické modelace hory jako karlingu. Tím se nám roztomilá vzpomínka na přelom 19. a 20. století sice dostane do témat

1kniha_dodatky.indd 28-29 6.10.11 14:19

spojených s modelací základu hor, nicméně s vhodnou explikací hravým způsobem posílí vztah kapitol ryze přírodozpytných s tématy historie člověka v horách.

Zákoutí okolo vchodu do kostela tak bude posíleno o jednu hravou nabídku a vhodný komentář doloží vliv utváření nejvyšší hory a jejího drsného lokálního klimatu na rozvoj podnikání na samých hřebenech hor.

Kapitola X, prostora 23
Refektář

Doznal změn vzhledem k většímu zachování přehledu o úctyhodném prostoru této nejrozsáhlejší klášterní komnaty. Původně navrhované dvě vestavby se proměnily v jakýsi labyrint, umožňující větší výhled po úctyhodném zaklenutém sále.

Nové uspořádání také řešilo přiznání části oken za účelem lepšího vnímání původního klášterního prostoru. I když jejich skleněná výplň bude muset být zacloněna, stanou se přirozenou architektonickou součástí interiéru, jenž je expoziční realizací uctivě respektován.

Prostora 35
Info

Jako servisní prostor k práci s doplňkovými databázemi byl zhodnocen jako poněkud obtížný na kolektivní práci. Stávající uspořádání nabízí zákoutí pro jednotlivce, dohledávající v počítačové nabídce nejrůznější informace a rozšířené komentáře k tématům expozice. Vzhledem ke stále více se rozšiřující nabídce vzdělávací jsme upřednostnili mírně rozšířit prostor okolo jednotky /obslužného dotykového monitoru s přehrávací obrazovkou většího formátu, umístěnou v pohledové výšce/.
V případě, že informační prostora nabídne u každého panelu prostor pro čtyři dospělé či pět dětí, bude vhodnější vypustit z plánovaného itineráře dětský hravý počítačový stůl a pokusit se jej umísti na jiné místo expozice. Nabízí se například zákoutí u Spojených nádob či některá z prostor u dříve projektované kafírny.

1kniha_dodatky.indd 30-31 6.10.11 14:19

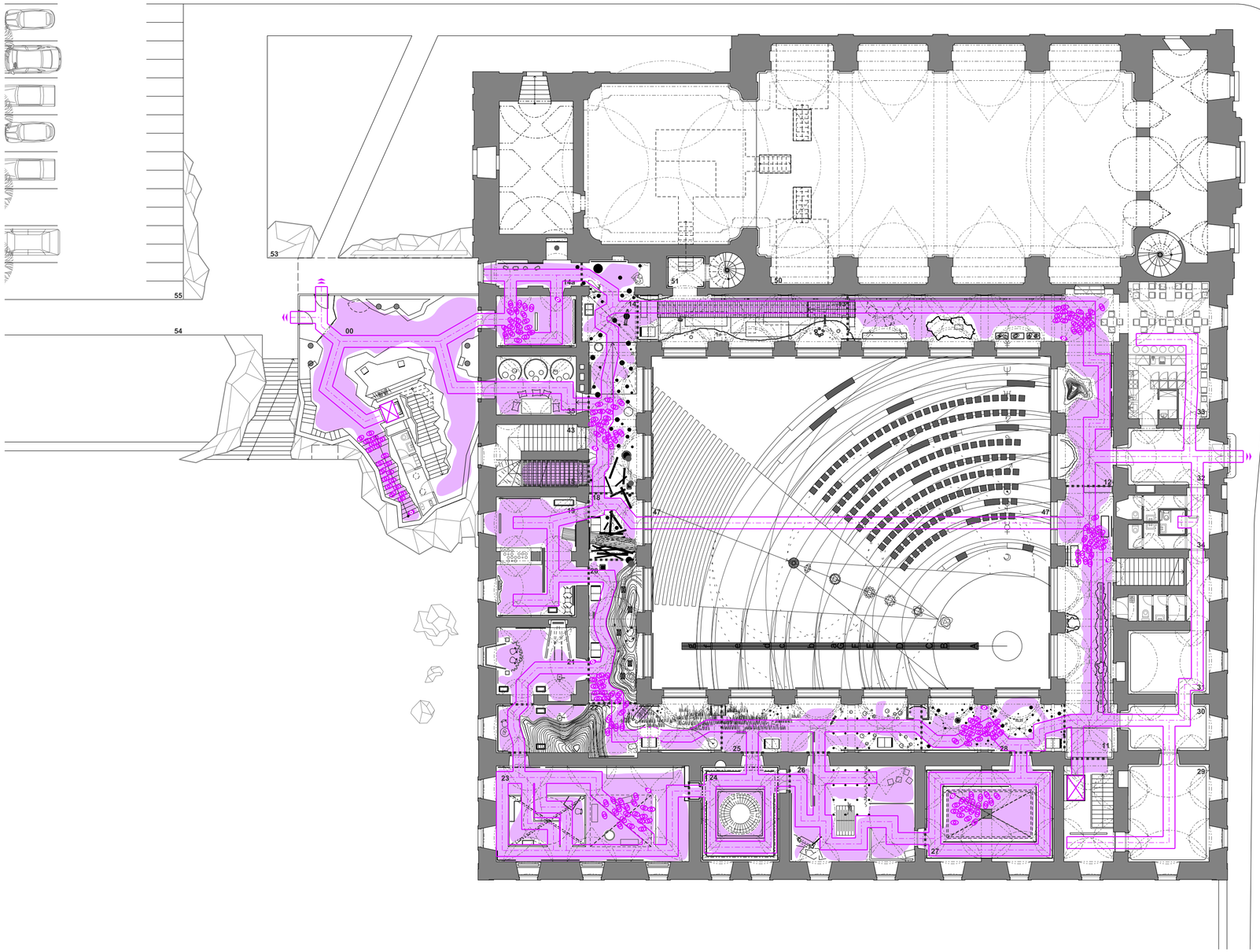

Druhý okruh vychází z významových doplňků literárního scénáře a vývoje hlavních témat expozice

Kapitola III, prostora 05
Spojené nádoby civilizace

(pochopitelně řešeno i ve vztahu s prostorou č. 24 v kapitole XI – Otisk XX. století… Toto místo, všemi chápané jako „Srdce domu“, bylo stále poněkud neuspokojivě řešeno, i když na něm rozhodně nebylo pracováno málo. Původní význam zůstává – spojit ekologické varování o vztazích v přírodních systémech a jejich analogiích do dobře pojednané interaktivní atrakce.
Návrhy se pohybovaly od někdejší pyramidy vitality ke krystalu, jako čistému přírodnímu tvaru, jenž vydává tajemství o podobenství důležitosti různých prvků vnitřních struktur systému. Problém byl, že i přes mnoho konzultací s odborníky se nikdy nepodařilo uspokojivě vyřešit konkrétní pojmy a vztahy dle obecného zadání. Nakonec jsme tedy dospěli k řešení novému, které se nabízí stát významnou platformou dialogu návštěvníka se sebou samým v tématech vztahu člověka a prostředí. Nové řešení umožní velmi zábavný vstup do tématu pro návštěvníky různého zaměření, doplněný atraktivním zážitkem.

Architektům pak nabídne možnost pozoruhodné prostorové realizace, která by se mohla skutečně stát symbolem celé expozice a jejím zásadním otiskem do vzpomínek příchozích. Analogie paměťové banky či přírodních kódů, které spojují minulost s hodnotami předávanými do dalších generací, má svou metaforickou vazbu s pojetím rajského dvora. Vertikálně propojené komnaty od sklepa po přízemí vytvářejí v otevřené vazbě přes ambit do dvora jakýsi maják varovných i bezpečných světel, zvuků, výhledů do krajiny i objevených krás celého muzea i zde řešeného území.

Rajský dvůr

Navazuje významově i prostorově na „Srdce domu“, tedy objekt, jenž symbolizuje princip ochrany přírody – zachování paměti … stejně ovšem jako i na ostatní střešní témata expozice. Je pandánem k „Tušení souvislostí“. Jeho celkové uchopení doznává nových významů vysoko nad rámec původní geologické mapy hor. Zároveň zohledňuje původní zadání, tedy víceúčelový kulturní prostor pro meditace, setkávání, občasné koncerty a divadla, veřejné diskuse.

V obvyklém návštěvnickém prostoru na trase expozicí by dvůr mohl nabídnout azyl pro odpočinek, zamyšlení a relaxaci. Nové uchopení sleduje výraznější návrat k prapůvodnímu principu klášterního dvora, nabízí metafory svázané s více okolními kapitolami expozice, než

1kniha_dodatky.indd 32-33 6.10.11 14:19

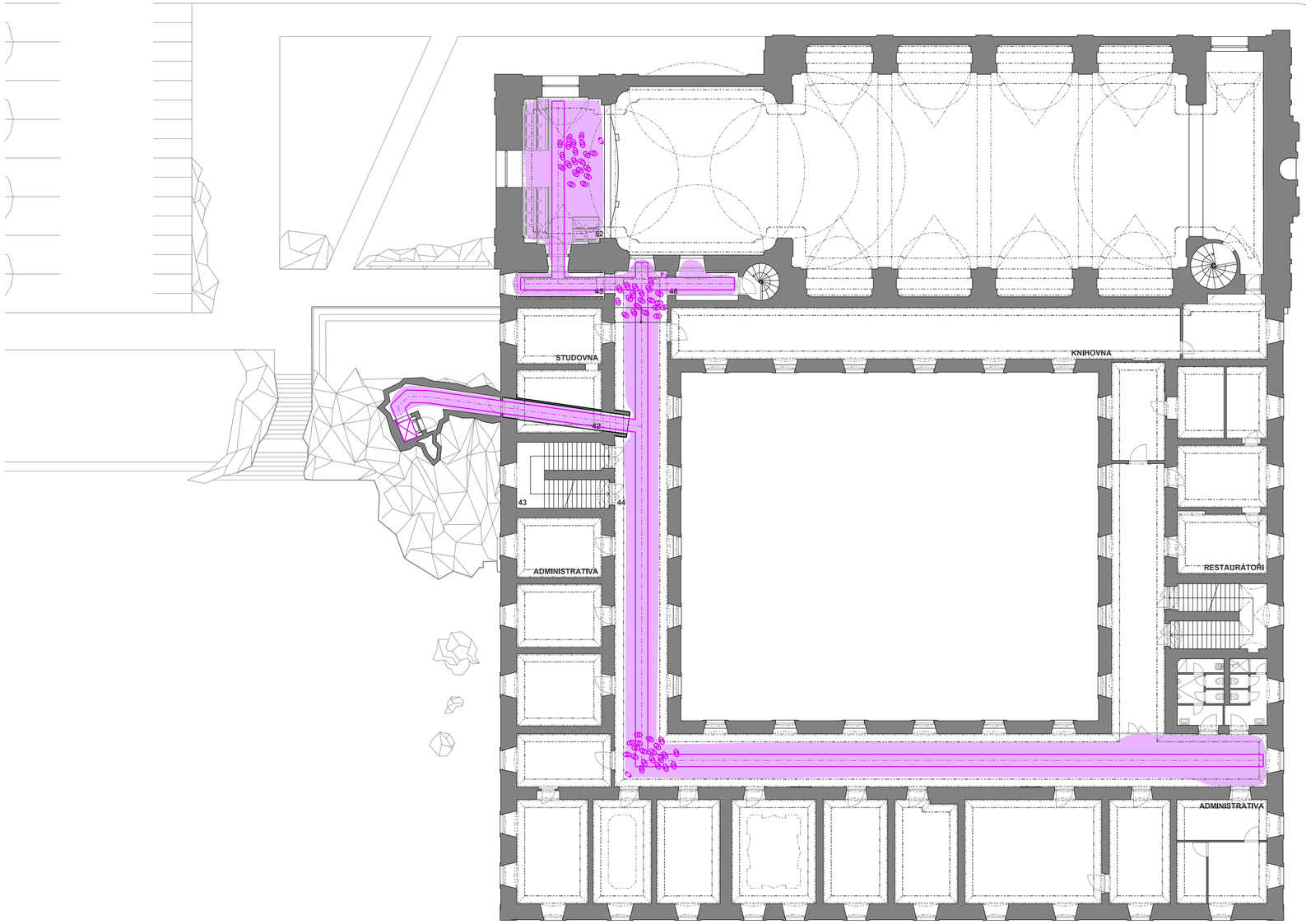

tomu bylo dosud. V obvyklém návštěvnickém provozu funguje jako interaktivní prostor nového kulturního rozměru.
Dvě nejdůležitější změny expozice jsou spojeny logickou scénáristickou vazbou. Do budoucna se snad stanou symbolem a odkazem nové expozice. Proto je řešíme jako samostatnou následující kapitolu.

Schéma prostupnosti expozice

V neposlední řadě byla také hodnocena prostupnost expozice při různých způsobech jejího procházení a vnímání. Celý půdorys byl pečlivě posouzen vzhledem k minimálnímu rozměru průchozího koridoru. Bylo přihlédnuto k nejrůznějším bezpečnostním a požárním normám, parametrům nezbytným pro vozíčkáře a návštěvníky s nejrůznějšími handicapy. Posuzovali jsme prostředí, kde je třeba procházet po jednom, kde je vhodné počítat s dialogem či společným prožíváním ve dvou či v rodinné sestavě.

Při tomto týmovém posouzení se ukázalo, že některým částem je třeba mírně přidat na prostoru pro návštěvníky, na různých místech vygenerovat možnost zastavení ke skupinovým diskusím nad tématy řešenými v klíčových kapitolách.
Konkrétně jsme několik prostor půdorysně upravili s ohledem na alternativní provoz. Hlavně projektová školní výuka získala lepší zázemí a prostory k rozhovorům školní třídy s lektorem na významných místech řešených témat. Došlo k vytvoření různých zákoutí či nových prostranství, kde se dá předpokládat komunikace lektora se školní třídou do počtu 25 dětí nebo hromadným zájezdem do počtu cca 20 dospělých.
Výsledkem je výběr kritických míst, která je třeba řešit jinak především expozičně a ke kterým se postupně v dodatku dostaneme.
Grafy prostupnosti také vyhodnotily varovná místa návštěvnické trasy ve vztahu s architekturou objektu, která jsme přehodnotili co do množství témat či exponátů:
Snad nejkritičtějším byl v původním projektu průchod sklepem v prostoře tématu Ochrana přírody. Interiér rohové sklepní prostory s dvouklenutou klenbou byl proto navržen jinak.
Dalším velmi kritickým místem je kout ambitu v okolí Sněžky, kde se schází několik miniokruhů různých expozičních témat či epoch. Navrhujeme proto úpravu v rozmístění exponátů a jejich zázemí.

1kniha_dodatky.indd 34-35 6.10.11 14:19

II_Paměť přírody

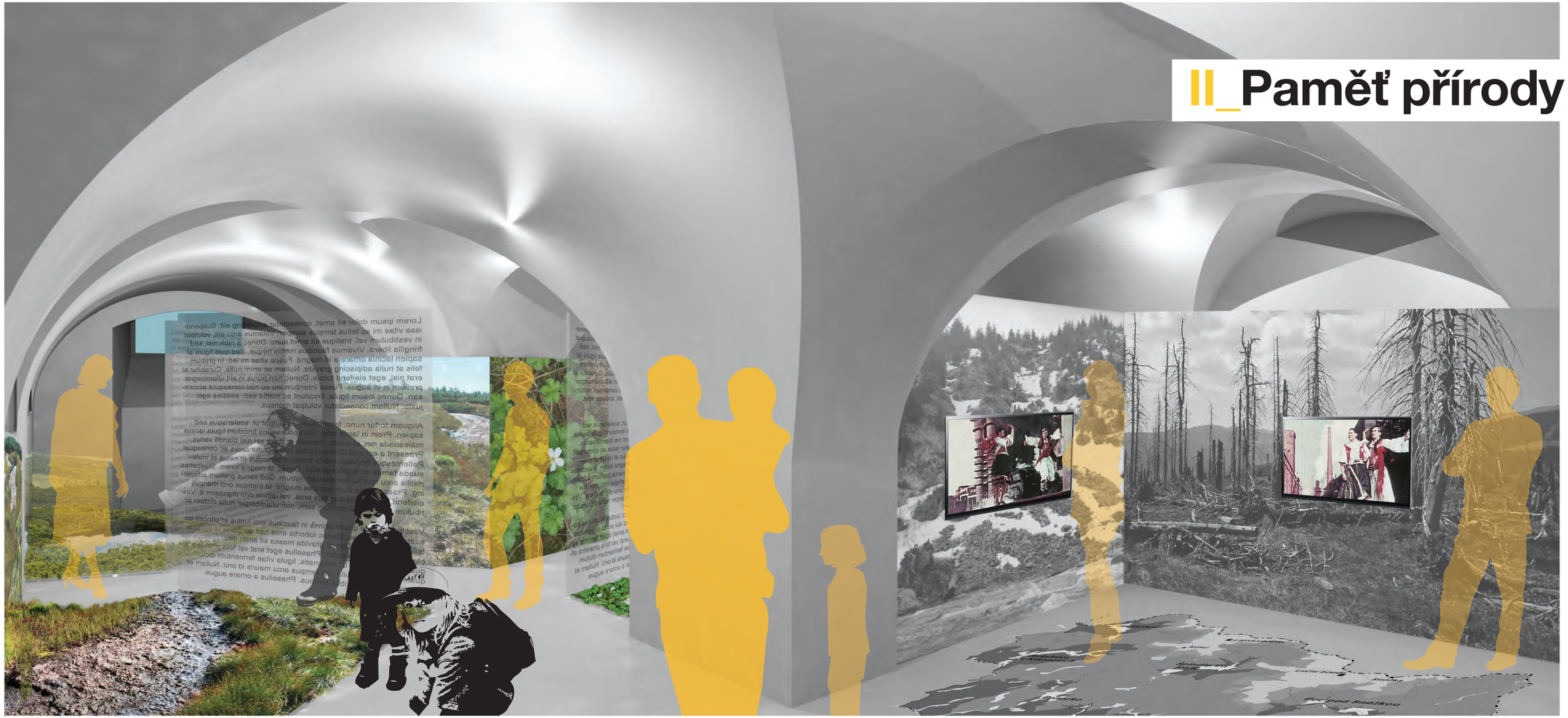

1kniha_dodatky.indd 36-37 6.10.11 14:19

Místnost 04

II_04_A_01_ .. Pět klíčů paměti - kukátko monitorek – hledáček 16:9
dalekohledy s trojicí filmů směřují k nějakému exponátu, přehrají smyčku filmu nebo sérii obrazů, (kamenná pole, slavík modráček, ostružiník moruška v kleči)

II_04_A_02_ .. Pět klíčů paměti - velké fotografie
velké fotografie s odraznými plochami_obrazy se násobí odrazem ve sklech, obrazy jsou postaveny do pentagonálu, obrazy odráží reálné přírodní zvuky

II_04_A_03_ .. Programy na ochranu krkonošské přírody
trojboké panely s několika ochranářskými programy KRNAPu

II_04_A_04_ .. Glaciální jezero monitor 16:9
pohled do vrtu s vysvětlením
interakce na spuštění jazyků

III_05_A_05_ .. Narušení rovnováhy
4x malý monitor 14", čtyři filmy doplňující velkoplošné obrazy jsou integrovány do grafiky okolních stěn

II_04_E_01_.. Slavík Modrásek
maximální možný počet kusů, hnízdo, sedící, letící a podobně

II_04_G_01_.. Pět klíčů paměti
obrazy a vysvětlující text kamenná pole, slavík modráček, ostružiník moruška v kleči, rašeliník, glaciální jezero

II_04_G_02_.. Mapa vzácných území Krkonoš
mapa s vyznačením pěti důležitých prvků ochrany (plus oblasti ochrany KRNAPu)

II_04_G_03_.. Historie KRNAPu
základní informace o založení a historii KRNAPu, součástí je i otočný panel s výroky, životopisy a portréty důležitých ochranářů

II_04_G_04_.. Kamenná pole
fotografie nebo iluzivní malba perspektivně navazující na model kamenného pole

II_04_G_05_.. Slavík modráček
fotografie nebo iluzivní malba vytvářející pozadí pro exponát Slavíka Modráska

II_04_G_06_.. Ostružiník moruška v kleči
fotografie nebo iluzivní malba perspektivně navazující na model ostružiníku

II_04_G_07_.. Rašeliník
fotografie nebo iluzivní malba perspektivně navazující na model rašeliniště

II_04_G_08_.. Glaciální jezero
fotografie nebo iluzivní malba perspektivně navazující na model jezera

II_04_G_09_.. Rašeliník, vrt
popisy na válci vrtu

II_04_G_10_.. III. klíč k ochraně
uchování paměti, v průchodu mezi místnostmi

III_05_G_01_.. Narušení rovnováhy
lokální a globální katastrofy (příklady narušení rovnováhy, ropné katastrofy, velké polomy, rozsáhlá těžební pole apod.obrazy a texty vysvětlující pyramidu)

II_04_M_01_.. Kamenná pole
model v reálné barevnosti i struktuře

II_04_M_02_.. Ostružiník moruška v kleči
model v reálné barevnosti i struktuře

II_04_M_03_.. Rašeliník
model v reálné barevnosti i struktuře a vysunutý vrt rašeliníkem s popisem

II_04_M_04_.. Glaciální jezero
kukátko do hloubi jezera, jezero

II_04_M_05_.. Pět klíčů paměti - kukátko
tři kukátka s filmem, po namíření vždy na jeden z pěti exponátů se spustí projekce

II_04_M_06_.. Rašeliník, vrt
vysunutý vrt (skleněný válec) s řezem rašeliníkového podloží

II_04_S_01_.. Zakřivené zrcadlo
zrcadlo pohledově propojující dvě sousední místnosti

II_04_S_02_.. Pět klíčů paměti - velké fotografie
konstrukce pentagonálu pro umístění pěti obrazů, pěti fotografií a pěti reproduktorů

I_04_S_03_.. Mapa vzácných území Krkonoš
podkladní konstrukce pro grafiku

I_04_S_04_.. Historie KRNAPu
konstrukce pro rotující panely

I_04_S_05_.. Kamenná pole
podkladní konstrukce pro grafiku
bílá struktura

I_04_S_06_.. Slavík modráček
podkladní konstrukce pro grafiku

I_04_S_07_.. Ostružiník moruška v kleči
podkladní konstrukce pro grafiku

I_04_S_08_.. Rašeliník
podkladní konstrukce pro grafiku

I_04_S_09_.. Glaciální jezero
podkladní konstrukce pro grafiku

I_04_S_10_.. I. klíč k ochraně
podkladní konstrukce pro grafiku

III_05_S_04_.. Narušení rovnováhy – grafika
podkladní konstrukce pro grafiku

III_05_S_05_.. Narušení rovnováhy – film
podkladní konstrukce pro monitory

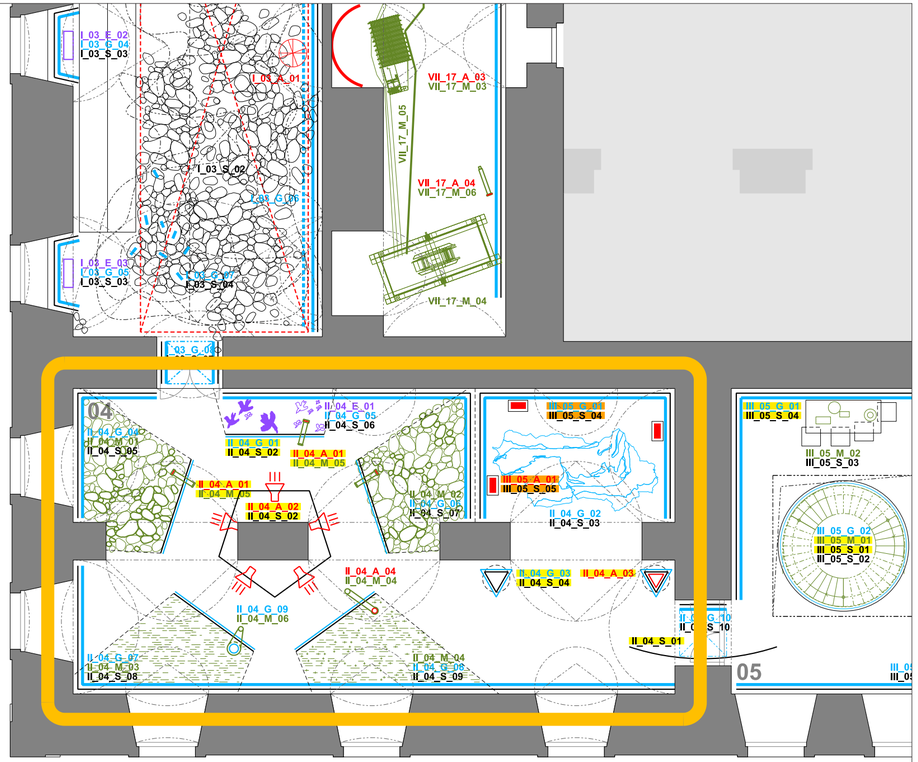

Legenda: A_ audio | E_ exponát | G_ grafika | M_ model | S_ scéna

III_Spojené nádoby civilizace

1kniha_dodatky.indd 40-41 6.10.11 14:19

Místnost 05

III_05_G_01_.. Narušení rovnováhy
lokální a globální katastrofy (příklady narušení rovnováhy, ropné katastrofy, velké polomy, rozsáhlá těžební pole apod.obrazy a texty vysvětlující pyramidu)

III_05_G_02_.. Narušení rovnováhy – zrcadla
hesla na zrcadlech

III_05_M_01_.. Helix
dvojité schodiště a “skluzavka” vedoucí otvorem ve stropě do cely v horním podlaží (není tu však výstup) a zase zpět po cestě “kvízová hra”, která svými otázkami i odpověďmi napoví návštěvníkovi zamyšlení nad sebou samým a jeho postojem k prostředí, ve kterém žije

III_05_M_02_.. Stolní hry
různé drobné stolní hry k tématu

III_05_S_01_.. Helix
konstrukce “schodiště”

III_05_S_02_.. Narušení rovnováhy – zrcadla
zrcadla násobí a prolínají obrazy na stěnách a přenáší je až do horního podlaží místnosti nad ochoz, na nastavitelných případně pohyblivých konstrukcích

III_05_S_03_.. Stolní hry – stůl
hrací plocha pro stolní hry a na sezení

III_05_S_04_.. Narušení rovnováhy – grafika
podkladní konstrukce pro grafiku

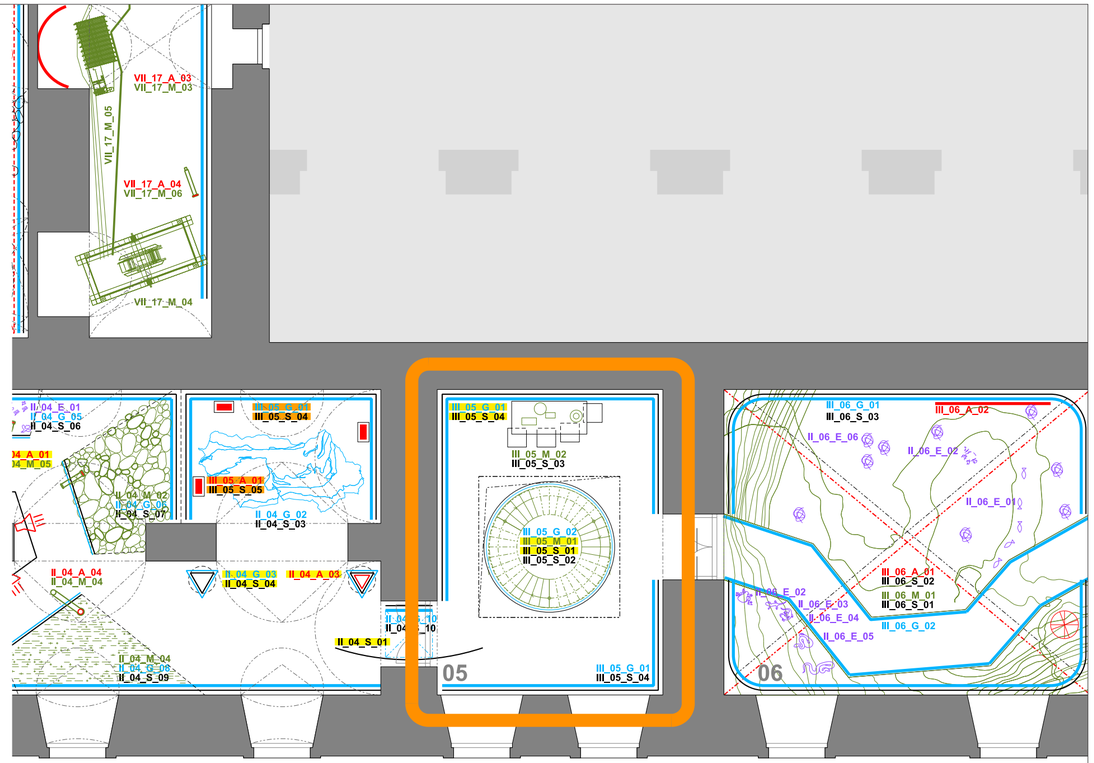

Legenda: A_ audio | E_ exponát | G_ grafika | M_ model | S_ scéna

IV_Geologie

Místnost 11

IV_11_A_01_.. Putování kamene
malý monitor 16:9, animovaný film v monitoru osazeném v putujícím kameni, vysvětlující horotvorné procesy

IV_11_A_02_.. Příběh kamene
monitor 16:9 cca 15´, dokument, výpověď potomka autora kamene o jeho vzniku a osudu, monitor ve skále stejný jako pojízdný v putujícím kameni

IV_11_A_03_.. Jeskyně a krápníky
monitor zakomponovaný do pozadí 4:3, film o objevování jeskyní

IV_11_A_04_.. Geologické rytmy
3x monitor, stejný jako pojízdný v putujícím kameni, po dojezdu kamene vytvoří čtyřprojekci, nemusí být synchronizovaná, vysvětluje geologické rytmy (kulík, kráva, Sněžka, pohyb hor)

IV_11_A_05_.. Velký třesk
monitor většího formátu 16:9, umístěný v podlaze pod sklem, světelné efekty

IV_11_G_01_.. Kámen
vysvětlení kamene a celého principu jeho putování

IV_11_G_02_.. Cesta kamene do Krkonoš
putování kamene do Krkonoš, mapa na paravánu, horotvorné procesy a posun zemských ker, poloprůsvitná plocha přes dvě okna ambitu

IV_11_G_03_.. Časová osa na podlaze
časová osa na podlaze na jejím počátku a konci výrazný prvek označující změnu měřítka času

IV_11_G_04_.. Otázky a odpovědi
na závěr oddílu na stěně mezi okny výrazná textová grafika

IV_11_G_05_.. Velký třesk
grafika o velkém třesku, s podsvícením

IV_11_G_06_.. Jeskyně a krápníky
grafické vysvětlení jeskyní a krápníků s obrazy

IV_11_G_07_.. Vrásnění
vysvětlení vrásnění, popiska a obrazy k modelu, na stěně

IV_11_G_08_.. Měřítko času
výrazný prvek upozorňující na vstup do jiného měřítka času, číselný kód

IV_11_G_09_.. Geologický zlom
grafické vysvětlení geografického jevu a jeho dopadu na život v horách

IV_11_M_01_.. Kámen Harrachův
kopie původního mezního kamene

IV_11_M_02_.. Jeskyně s krápníky
realistický model, včetně krápníků vysvětluje, že horotvorné procesy nejsou ukončeny

IV_11_M_03_.. Vrásnění
funkční model, za použití tlaku rukou vyvstanou hory

IV_11_M_04_.. Geologický zlom
3D model geologického jevu

IV_11_S_01_.. Velký třesk
vestavěný rám pro vstup vymezující průchod do galerie na konci prohlídky

IV_11_S_02_.. Putování kamene
podkladní pohyblivá konstrukce modelu pro pohyb kamene

IV_11_S_03_.. Mapa
podkladní konstrukce pro grafiku na stěně

IV_11_S_04_.. Jeskyně s krápníky
podkladní konstrukce pro grafiku

IV_11_S_05_.. Vrásnění
podkladní konstrukce pro grafiku

IV_11_S_06_.. Geologický zlom
podkladní konstrukce pro grafiku

Legenda: A_ audio | E_ exponát | G_ grafika | M_ model | S_ scéna

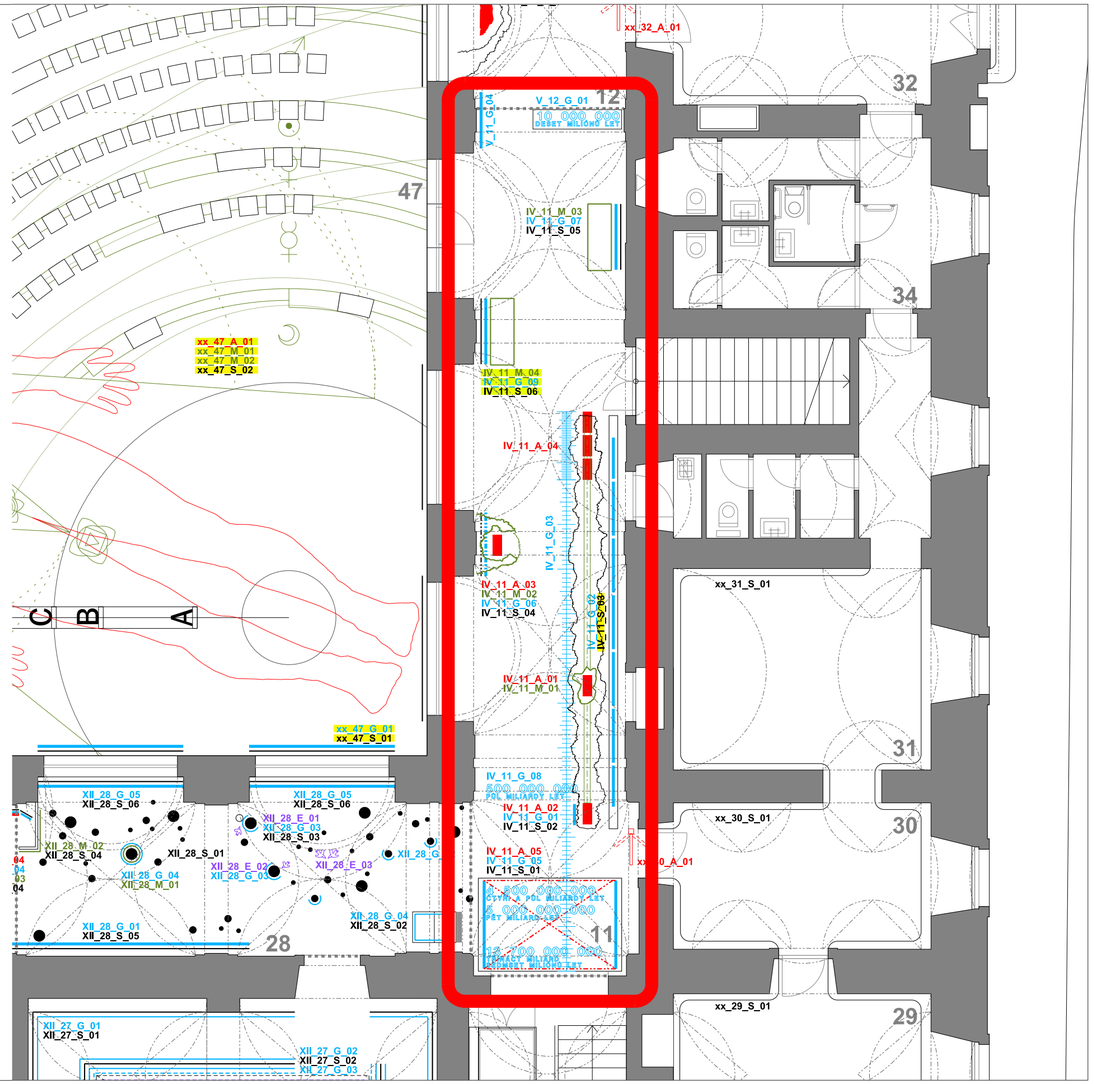

V_Geomorfologie

1kniha_dodatky.indd 48-49 6.10.11 14:20

Místnost 12

V_12_A_01_.. Putování kamene v ledu
monitor, 16:9 střední formát, umístěný v ploše ledovcového jezera

V_12_A_02_.. Valerián Spusta
monitor cca 19´, 16:9, výpověď největšího znalce lavina pamětníka, spuštění laviny

V_12_A_03_.. Vytváření povrchu hor
plastický model projekce na plochu mapy, doprovodná projekce k tématu modelu

V_12_A_04_.. Vytváření povrchu hor
plastický model, programovatelný světelně, funkční interaktivní model
po zodpovězení otázky reaguje na dotyk a rozsvěcují se různé jevy

V_12_G_01_.. Měřítko času
výrazný prvek upozorňující na vstup do jiného měřítka času, číselný kód

V_12_G_02_.. Led
vysvětlení jevu s fotografiemi

V_12_G_03_.. Mráz
vysvětlení jevu s fotografiemi

V_12_G_04_.. Žár
vysvětlení jevu s fotografiemi poloprůsvitná plocha přes dvě okna ambitu

V_12_G_05_.. Voda
vysvětlení jevu s fotografiemi poloprůsvitná plocha přes dvě okna ambitu

V_12_G_06_.. Vítr
vysvětlení jevu s fotografiemi poloprůsvitná plocha přes dvě okna ambitu

V_12_G_07_.. Popisky a vysvětlení ke všem modelům
popisky integrované do modelů nebo na jejich sokly ve čtyřech jazycích, 5x

V_12_G_08_.. Vločky Valeriána Spusty
fotografie na průsvitných deskách levitují v prostoru, některé mohou spadnout i na podlahu, tam i vysvětlení o autorovi

V_12_G_09_.. Katastrofy a neštěstí na horách
celoplošná koláž z příběhů katastrof a neštěstí na horách, spolu se vznikem horské služby

V_12_G_10_.. Otázky a odpovědi
na závěr oddílu na stěně mezi okny výrazná textová grafika, bude se opakovat ještě mnohokrát...

V_12_M_01_.. Funkční model Sněžky
vkládací díly, ledovce, sutě a podobně

V_12_M_02_.. Modely kamenů z hřebenů Krkonoš
modely reálných kamenů z vrcholů Krkonoš s vysvětlením jejich bizardních názvů

V_12_M_03_.. Lavina
vysvětlující model ukazující její skladbu a důvod proč se dá do pohybu uvnitř
monitor s výpovědí Valeriána Spusty

V_12_S_01_.. Ledovcové jezero
bílý objemový model okraje (hráze) ledovcového jezera, hladina je monitor

V_12_S_02_.. Krkonoše
základní bílý objemový model mírně převýšený pro ostatní efekty viz. audio video, HRA

V_12_S_03_.. Vločky Valeriána Spusty
desky, pravděpodobně z plexiskla případně bílé pro vločky

V_12_S_04_.. Památníky, křížky a kameny
reliéfní otisk památníků, křížků a kamenů, bílý reliéfní model přisazený ke stěně

V_12_S_05_.. Vítr, Voda, Žár, Mráz, Led
podkladní konstrukce pro grafiku přes okna ambitu 3x a na stěnu 2x

V_12_S_06_.. Katastrofy a neštěstí na horách
podkladní konstrukce pro grafiku

V_12_S_07_.. Otázky a odpovědi
podkladní konstrukce pro grafiku

V_12_S_08_.. Vytváření povrchu hor
projekční plocha nebo konstrukce pro osazení monitoru jako součást modelu

Legenda: A_ audio | E_ exponát | G_ grafika | M_ model | S_ scéna

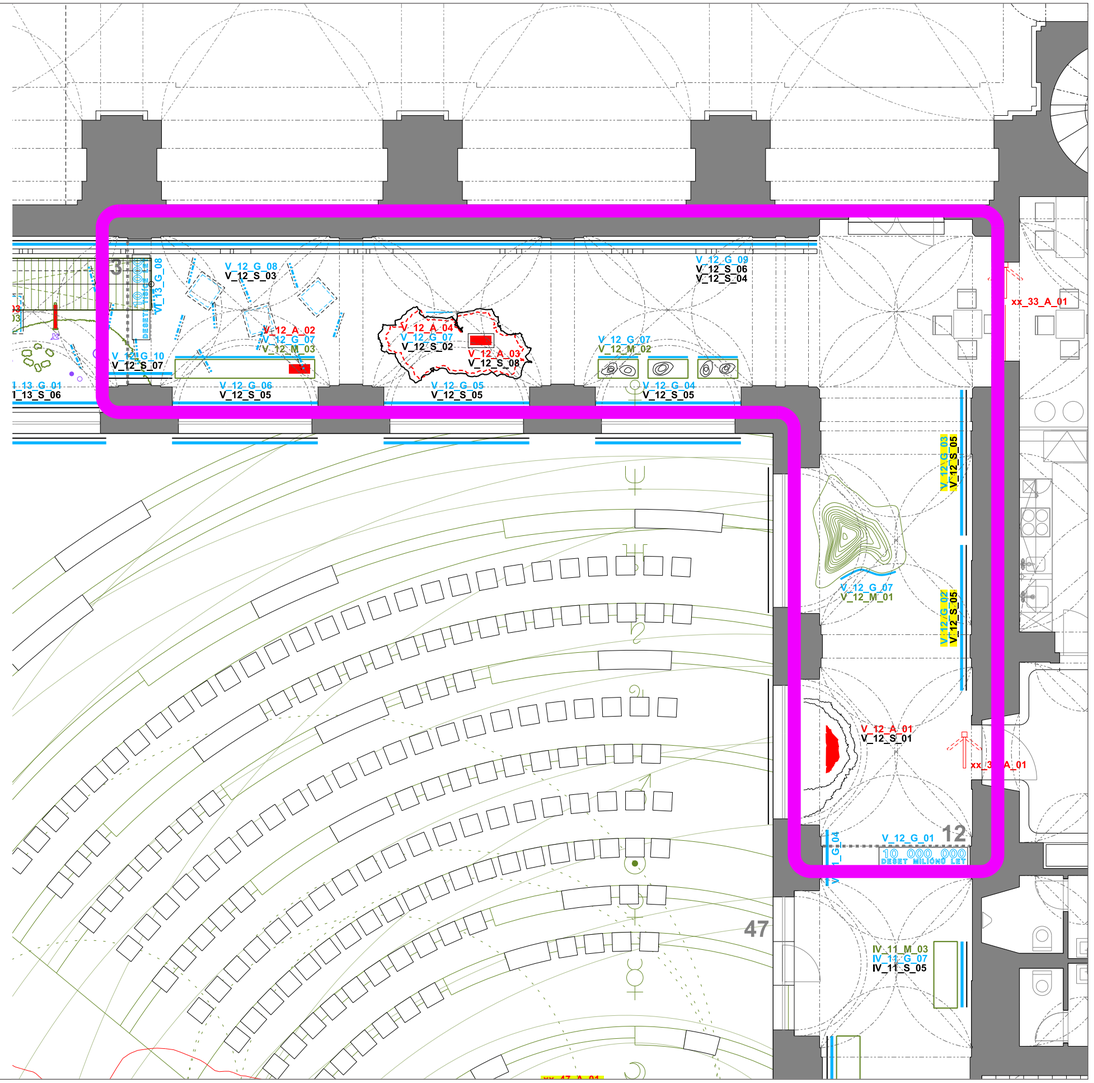

12

1kniha_dodatky.indd 50-51
6.10.11 14:20

X_Strukturovaná společnost

1kniha_dodatky.indd 52-53 6.10.11 14:20

Místnost 23

X_23_A_01_.. Velká industrializace
2x zrcadlená projekce uvnitř vestavby s využitím rozkladných hranolů či zrcadel, synchronizováno navzájem s hlukem strojů

X_23_A_02_.. Pohoda vzdušných lázní I
projekce na čelní druhé vestavby formát 4:3, projekce Špindlerův Mlýn, na vnější plochu vestavěného objektu

X_23_A_03_.. Pohoda vzdušných lázní II
projekce na boční druhé vestavby formát 4:3, projekce Špindlerův Mlýn, na vnější plochu vestavěného objektu, obě projekce jsou synchronizovány společně, obě jedou v nepřetržité smyčce

X_23_A_04_.. Hitler se chystá
projekce podobné velikosti jako předešlá formát 4:3, film z období těsně před válkou pochodující mladí fašisti, zvuk dupajících bot je v celé místnosti sice jen málo, ale přesto slyšitelný

X_23_A_05_.. Stavba opevnění
střední monitor umístěný v bunkru, nebo projekce na beton formát 4:3, příprava obyvatel na válku – mobilizace

X_23_A_06_.. Oživlé album
monitor formátu kromiksu 4:3, animace z fotografií k příběhu Erlebachovy boudy

X_23_A_07_.. Železnice
monitory rozměrů oken ve vlaku (dodá architekt) formát 4:3, monitory v místě vlakového okénka, pohled do jednotlivých dob a jejich snahy o vybudování železnice v Krkonoších, vlak projíždí časem

X_23_A_08_.. I.světová válka
2x monitor opět s rastrovaným povrchem ve stylu malého kina, společně synchronizovány, počátek republiky ze dvou různých pohledů

X_23_A_09_.. Fotografie v rámu
minimonitor formátu 10x15 cm, malý monitor formátu 10x15, (postavený mezi exponáty o turismu) promítá pohlednička

X_23_A_10_.. Hitler vjíždí do Sudet
malý monitor formátu 4:3, postavený v bunkru – dobový dokument

X_23_E_01_.. Vzorníky
vzorníky papírů z nabídky Piettovy továrny

X_23_E_02_.. Spolky
exponáty vztahující se ke spolkovým činnostem, turistické známky, mapy, průvodce apod.

X_23_G_01_.. I. světová válka
přestávka ve vývoji vysvětlující texty a obrazy

X_23_G_02_.. Železnice – interier
vysvětlující a doplňující texty a obrazy uvnitř vlaku, např. formou plakátů, novin a pod.

X_23_G_03_.. Železnice – exterier
Iluzivní malba na stěně doplňuje chybějící část vlaku s okolím žel. stanice, domy na okolních stráních a pod.

X_23_G_04_.. Spolky
horský spolek, čtenářský spolek a pod. fotografie, staniční knihy, pohlednice obrazy a texty na stěnách mezi okny

X_23_G_05_.. Sklárny (Harrach)
vysvětlující obrazy a texty na stěně budky industrializace

X_23_G_06_.. Textilky
vysvětlující obrazy a texty na stěně budky industrializace

X_23_G_07_.. Papírny (Piette)
vysvětlující obrazy a texty na stěně budky industrializace do stěny vsazen panel s vitrínou

X_23_G_08_.. Mapa továren
zvětšenina reálné mapy na stěně jedné z vestaveb s komentářem

X_23_G_09_.. Erlebachova bouda
zvětšeniny fotografií na vnitřních stěnách jedné z vestaveb vytváří iluzi interiéru 1:1

X_23_G_10_.. Náměstí v horách
plakátovací plocha s obrazy a texty

X_23_G_11_.. Hitler se chystá
vysvětlující texty

X_23_M_01_.. Velká industrializace
kusy reálné továrny_po obvodě vestavby případně i na stropě

X_23_M_02_.. Erlebachova bouda
kusy reálného zařízení boudy vystupují z fotografií po obvodě vestavby

X_23_M_03_.. Železnice
stylizovaný model vlakového vagonu, vystupujícího ze stěny uvnitř části lavic, na zemi koleje, vše mírně zmenšeno

X_23_M_04_.. Náměstí v horách – plocha
stylizovaný model náměstí salonního horského města

X_23_M_05_.. Náměstí v horách – plakátovací sloup
stylizovaný model dobového plakátovacího sloupu, mírně zmenšeno

X_23_S_01_.. Vestavěné objekty
2 x vestavěný objekt i se stropem

X_23_S_02_... I. světová válka
podkladní konstrukce pro grafiku

X_23_S_03_.. Železnice – exterier
podkladní konstrukce pro grafiku

X_23_S_04_.. Spolky, sklárny, textilky
podkladní konstrukce pro grafiku

X_23_S_05_.. Hraniční opevnění
konstrukce připomínající vstup do hraničního opevnění s vloženým monitorkem s filmem

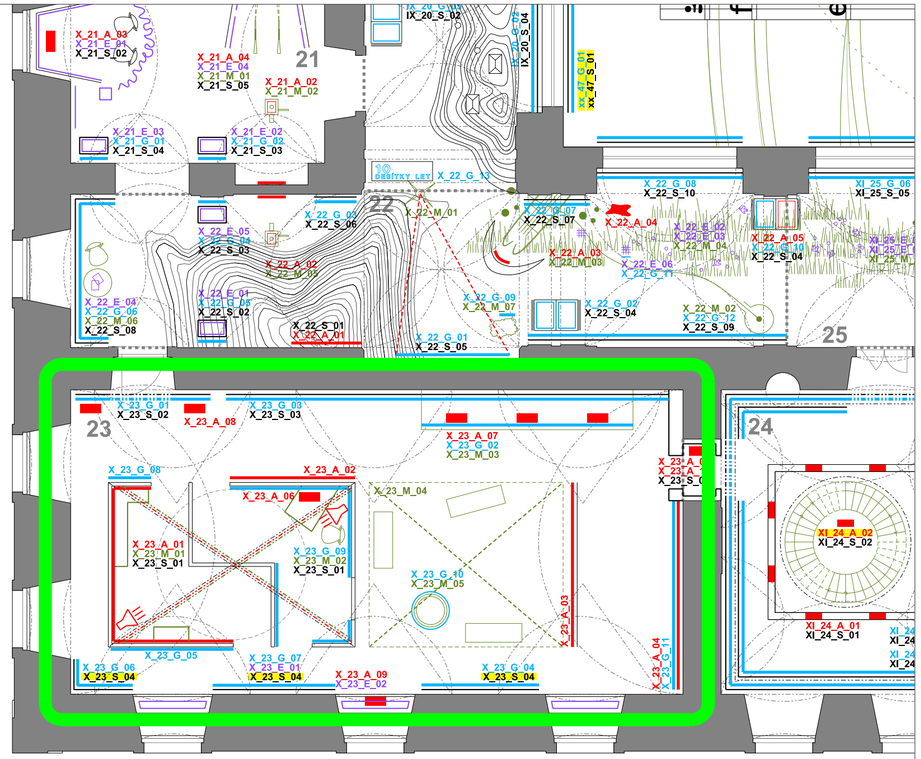

Legenda: A_ audio | E_ exponát | G_ grafika | M_ model | S_ scéna

1kniha_dodatky.indd 54-55 6.10.11 14:20

XI_Otisk 20. století

1kniha_dodatky.indd 56-57 6.10.11 14:20

Místnost 24

XI_24_A_01_.. Výpovědi svědků
6x miniaturní monitor zasazený do zábradlí na ochozu nad otvorem, výpovědi Čechů a Němců a jejich pohled na válečné události, odsuny apod., např. autentická výpověď pana Kneifela o osudu jeho sourozenců, všechny filmy mají zvuk, ten se mísí v dvojjazyčném šumu

XI_24_A_02_.. Helix
touch-screen pro zadání "kódu výsledku cesty šroubovicí", ukáže důsledky chybných rozhodnutí na celý systém, technologii kvizového hodnocení zajistí 5x malý touch screen se čtečkou čárového kódu, 1 comp pro vyhodnocení, dále fotokamera pro snímek na klouzačce, dále 2x monitor + tiskárna pro fotografie, dále projekce /player + 2x projektor/ snímků s ekologickými vizemi různých světů podle povahy diváka

XI_24_G_01_.. Hory jsou tu stále
celoplošná koláž z krásných obrazů hor v černobílém provedení, na jedné ze stěn obraz vstupu do horské chalupy (vazba na vedlejší místnost), obrazy jsou i přes okna a výklenky

XI_24_G_02_.. Lidé jsou tu stále
dva pásy dobových fotografií lidí z archivu dvou lékařů, jedni se jmény a popiskami, druzí anonymní

XI_24_S_01_.. Zábradlí
zábradlí se zabudovanými monitory v horní ploše

XI_24_S_02_.. Zrcadla
pod stropem místnosti jsou zrcadla, která násobí obraz směrem dolů k pyramidě stability

XI_24_S_03_.. Hory jsou tu stále
podkladní konstrukce pro velkoplošné fotografie

XI_24_S_04_.. Lidé jsou tu stále
podkladní konstrukce pro pásy fotografií lidí, mírně předsazeno před foto hor

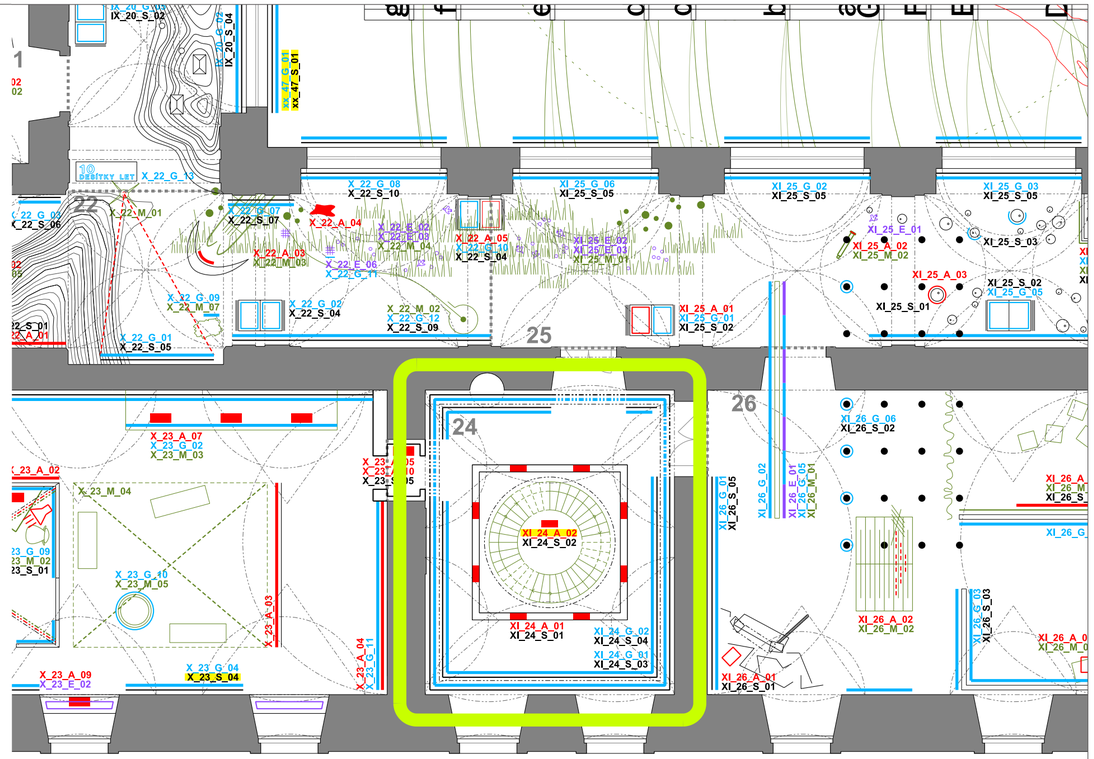

Legenda: A_ audio | E_ exponát | G_ grafika | M_ model | S_ scéna

1kniha_dodatky.indd 58-59 6.10.11 14:21

Dvůr a zahrada

XX. ostatní prostory

xx_47_rajský dvůr

xx_47_A_01_.. Harmonie sfér
schématické lidské postavy promítané na osu základního diagramu, laserová projekce (Vitruvian man, Modulor, a pod.)

xx_47_G_01_.. Rajská zahrada
plátna s kaligrafiemi textů významných osobností Krkonoš a vysvětlující geometrii dlažby rajského dvora, poloprůsvitná plocha přes okna rajského dvora

xx_47_M_01_.. Harmonie sfér
vydlážděná část plochy rajského dvora z několika druhů kamenů v jemné (až monochromatické) barevnosti, v geometrii vycházející z Pythagorových diagramů

xx_47_M_02_.. Harmonie sfér
kašna zobrazující tři obaly země (voda, vzduch, éter), v geometrii vycházející z Pythagorových diagramů

xx_47_S_01_.. Rajská zahrada
podkladní konstrukce pro grafiku přes okna rajského dvora

xx_47_S_02_.. Lavičky a podium
polokruhové podium s pražcem monochordu a kymatickou vibrační deskou, lavičky rozmístěné v soustředných kruzích okolo podia

Legenda: A_ audio | E_ exponát | G_ grafika | M_ model | S_ scéna

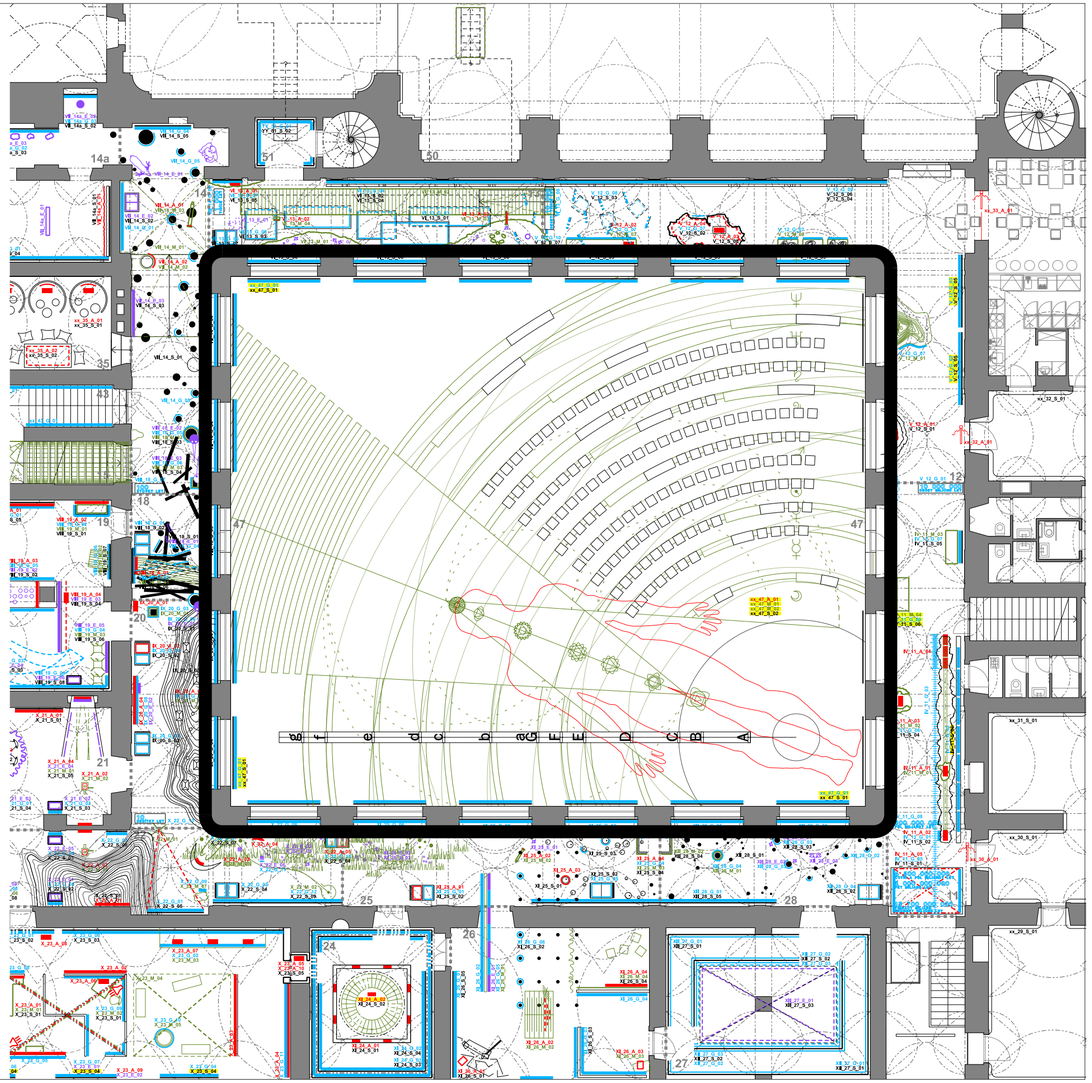

47 ... 49

1kniha_dodatky.indd 64-65 6.10.11 14:21

Jak bylo řečeno v úvodu dodatku, cílem bylo zpracovat přehledný diagram celé expozice.
Jednou z hlavních částí diagramu je grafické znázornění „osová témata“.
Významy zastřešující a spojující jednotlivé kapitoly a témata jsou ta, která nazýváme osovými. Postupně je kultivujeme od samého počátku práce na literárním scénáři.
Nicméně zpětná vazba oponentur poukázala na chybějící dominantní vrchol celé expozice. Na něco, co si návštěvník odnese nesmazatelně v sobě, za čím se sem bude vracet, co jej bude obohacovat a co bude vždy znovu prožívat.
Je sice pravda, že samotná mozaika témat – tak, jak spolu souvisí – je sama o sobě poměrně nosná a obstála by i jako síťová struktura. Nicméně jakýsi pocitový vrchol, finální prožitek vztahující se ke všem podstatným tématům, nám v prostoru chyběl.
Naše řešení tohoto nedostatku je uvedeno v následujícím textu. Zde jen předesílám, že celkový odkaz expozice se podařilo sevřít a nabídnout jako poznání, prožitek i meditaci navíc.
Všechny dramaturgické oblouky scénáře = osová témata byla v tomto kole nejen kvalitativně doformulována, ale také posazena lépe do prostoru. Uvědomili jsme si na nich některé propady, na které upozorňovaly oponentury. Pečlivě jsme také posuzovali, zda se nám podařilo význam dobře vyjádřit, ale především zda bylo dobře využito potenciálu, který téma a s ním spojená muzeální materie nabízí.
Typickým příkladem v tomto případě je les, nebo můžeme klidně hovořit o dialogu člověka s lesem… K jeho dotvoření napomohli oba věhlasní lesní specialisté, nestoři krkonošské krajiny a historie prof. Fanta a Ing. Lokvenc. Míněno jak v jejich vzájemném souladu, tak protikladech. Jedná se o nesmírně významný dramatický oblouk, který byl jako zásadní vnímán již dříve, ale v poslední fázi opět narostl.
Po celé řadě konzultací jsme si uvědomili, že v následném řešení je třeba tuto rámcovou osu sevřít a zřetelněji nabídnout návštěvníkovi jako celek, ve kterém se orientuje a jeho nit neztrácí. Je třeba zabránit jeho rozpadání do separátních fragmentů, které oddělují četné odbočky návštěvnické trasy z ambitu do klášterních cel. Hodně by měla napomoci přehlednější grafika, která musí daleko lépe založit klenbu dramatu.

Pro následné směřování si základní sledovaná osová témata připomeňme alespoň heslovitými formulacemi:

Osová témata, dramatické oblouky literárního scénáře

Uchování paměti přírody

Ochrana přírody je v expozici prezentovaná jako princip udržení paměti. Paměti přírody a schopnosti omezit vlivy, které mohou narušit paměťové kódy a připustit degeneraci. Tento proces si nelze představit bez vývoje a kontinuity poznávání tajů prostředí. Vývoj biologického poznání jde ruku v ruce s vědou, zkušeností obyvatel, historií dávno zapomenutou a znovu objevovanou.
(Téma se netýká pouze sklepení, ale s významovým přesahem zasahuje i o patro výše do témat spojených se zachováním paměti lidí. Nejsilnější význam se ovšem klene od nově řešeného pentagonálu k helixu s prožitkovou metaforou významu rajského dvora … bližší vysvětlení podá následný text.)

Základ krajiny a rytmy

Geologie jako výlučná věda není disciplínou pro sebe samu. Prohlubuje pochopení existence člověka v přírodě. Odbouráním dříve užívaného pojmu „neživá příroda“ se snažíme dostat poznávání dávných dějů do vztahu daného základu krajiny s obyvateli, které toto území v této epoše hostí. Geologické procesy jsou strhujícím dramatem, které připraví prostor pro dějiště lidských příběhů a nadále bude zásadně formovat povahy lidí přebývajících na tomto poznaném základu.
(Dominuje na půlce ambitu od velkého třesku po kostelní stěnu s pomníčky, od kapitoly Geologie až po Kosmetiku povrchu.)

Dialog lesa a pastviny

Proces nastartovaný příchodem člověka do krajiny. V případě Krkonoš poznaná a také částečně ztracená paměť člověka – obyvatele vzácného území. Přechod od prospektorství k účelnému obývání krajiny. Vytvoření nové kvality, nastolení harmonie, jejíž hodnota a vyváženost bude nadále zcela v rukou horských hospodářů. Téma výrazně spojené s dramatem odsunu německého etnika, které se zde stává dějištěm aktu, jenž lze v místním rozměru nazvat ekologickou katastrofou.
(Dramatická linka probíhá druhou půlkou ambitu – protilehlou té, kde jsme řešili „základ krajiny“)

Odkaz kulturní krajiny

Proměny a experimenty směřující snad více k názoru, případně veřejné diskusi, než definici. Dynamicky se proměňující kritérium kvality soužití člověka s přírodou… Téma nadčasové a v současnosti až palčivé.
Kulturní krajina je nejen „zprávou o stavu“, ale také zrcadlem vývoje, minulých hodnot i poklesků. Kniha otisků člověka do krajiny nekompromisně zaznamenává včerejší i předvčerejší svědectví a vytváří příběh. Kdo dokáže, dočte se hodně, kdo ne, je němý, často agresor bez záměru, někdy i bez viny.
Záznam v krajině také vymezuje rozdíl mezi přírodou a krajinou řečenou kulturní. Má hodně co říci k relativní panenskosti přírody. Nese v sobě princip dynamiky svěřeného prostředí a proměn jeho tzv. kvality.
(Řešeno v interaktivním vztahu ambitu a cel spojených s osídlením a kolonizací hor. Nicméně v jistých sondách roztroušené i po dalších prostorách expozice.)

Tušení souvislostí, harmonie vztahů

Zahrnuje i předešlá střešní témata. Dost možná, že je více polemikou a filosofií než významem doložitelným exponáty. Soužití s prostředím z témat předešlých se zde mění v prožívání, pochopení, hluboký spirituální prožitek prostředí.
Je také spojením pohledů na konkrétní krajinu a její prožívání v časech dávných, minulých i současných. Je vazbou, která se klene nad motivem ztráty paměti obyvatel území.
(Završeno v poslední klášterní cele na trase prohlídky, nicméně řešeno na mnoha dalších místech expozice. Dominantně vrcholí nově v prožitkové realizaci rajského dvora.)

1kniha_dodatky.indd 66-67 6.10.11 14:21

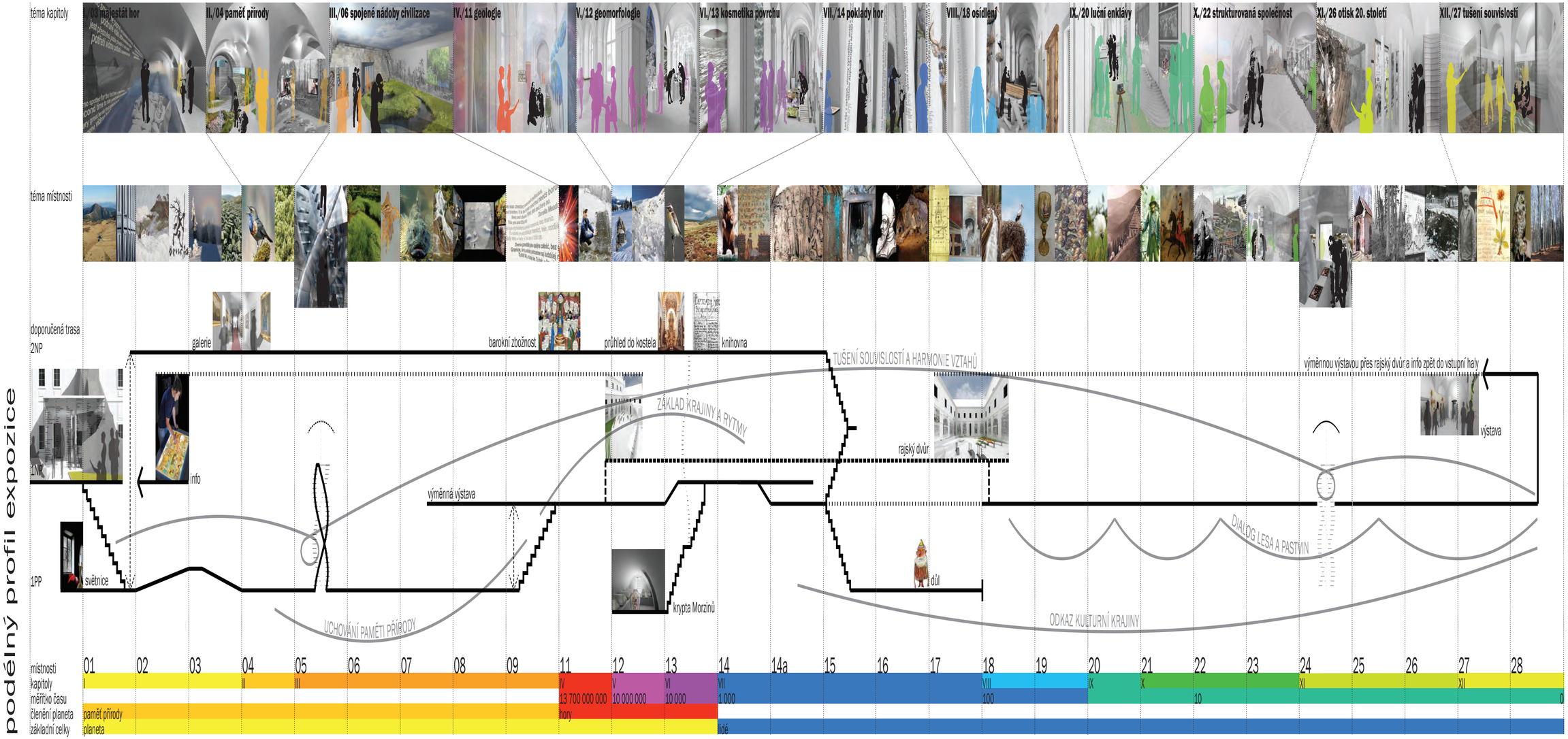

1kniha_dodatky.indd 68-69 6.10.11 14:21

1_Uchování paměti přírody

Symbolické vyjádření významu a smyslu ochrany přírody. Paměť přírody interaguje s pamětí lidí. Poznání a zapomínání je mírou harmonie člověka a prostředí. K lepšímu pochopení nabízíme analogie základních kódů živých organismů s geometrií, hudbou, vesmírem, klasickou filosofií...

2_Základ krajiny a rytmy

Geologie není pouze výkladem minulosti, ale dramatem současnosti, dobrodružstvím poznání dějů, které stále probíhají. Pochopení rozdílnosti rytmů života člověka, dnešní zvířeny a rostlin oproti procesům horotvorným vede k hluboké pokoře a poznání jeho role ve vztahu s planetou, kterou ve své nicotné epoše obývá. Nesprávně nazývaná mrtvá příroda dramaticky ovlivňuje způsob života na tom kterém místě. Je určující pro vlastnosti a povahu kolonistů... organismů s geometrií, hudbou, vesmírem, klasickou filosofií...

3_Dialog lesa a pastviny

Proces nastartovaný příchodem člověka do krajiny. Prospektorství, jako půjčka přirozených hodnot prostředí, má svou návratnost v podobě vytvoření nové kvality na obývaném území. Existence pastviny v horách je přímo závislá na způsobu života kolonistů. Hodnota horské louky je vykoupena mnohagenerační dovedností obyvatel území a jejich životního stylu. Kvalita – ekologie lesa je návrat k porostu původnímu. Hodnota louky je dána stupněm poznání člověka o sobě samém...

4_Odkaz kulturní krajiny

Kulturní krajina je nejen „zprávou o stavu“, ale také zrcadlem vývoje minulých hodnot, vzestupů a pádů společenství, které svou zprávu do tváře krajiny vepisuje. Kdo dokáže vidět, dočte se hodně, kdo ne, je nepoučitelný, často agresor bez záměru. Rozdíl mezi přírodou a krajinou řečenou kulturní má hodně co říci k relativitě „panenskosti přírody“. Nese v sobě princip dynamiky svěřeného prostředí a proměn jeho takzvané kvality...

5_Tušení souvislostí, harmonie vztahů

Zastřešuje témata předešlá a filosoficky koresponduje s ochranou paměti. V tomto případě s udržením paměti lidí...
Více polemika a filosofie, než význam doložitelný exponáty. Soužití s prostředím z témat předešlých se zde mění v prožívání, pochopení, hluboký spirituální průnik prostředí. Téma více emotivní než výkladové. Zásadně vypovídá o dramatech kraje a povahách obyvatel formovaných nejen proměnami politických režimů, ale také specifickým horským prostředím.

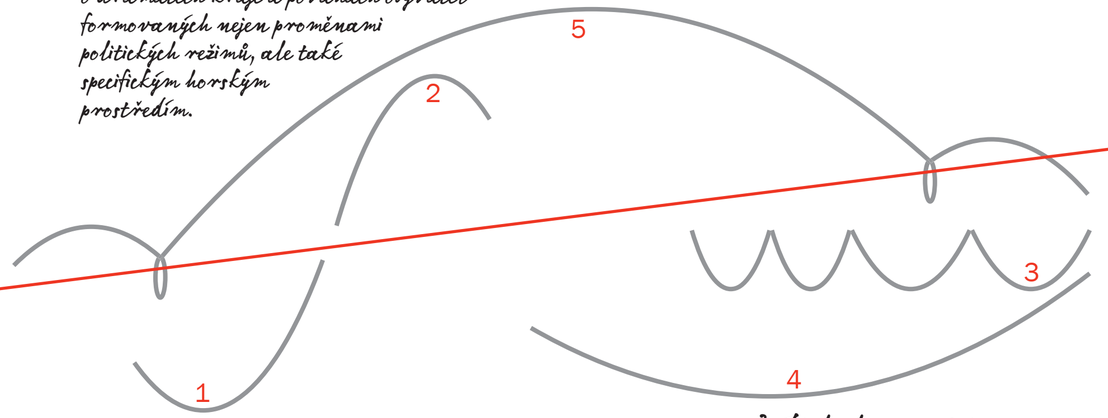

Ochrana přírody je úsilím o zachování paměti, tedy harmonie základních kódů

Klíčová prostora v rohu kláštera navazuje na zábavné poznání Vidma. Fenomén více či méně symbolický pro chápání krkonošských specifik je cestou k pochopení mnoha přírodozpytných témat i atrakcí pro návštěvníky příliš nezpytující. Významem Vidma je kromě zábavného efektu také otevření obvyklého nevšímavce k vnímání mystiky přírody.
Principiálním tajemstvím prostředí je také jeho schopnost zachování děděných kódů. Také unikátní a dávná vazba člověka s přírodními rozmary či krásami.

Co jsou kódy

Pro nás zatím nejlépe uchopitelné pojmy pro nejvyšší princip, který chráníme. Poznaná pravidla přírody. Jejich významy zkoumáme a po mnoho generací prohlubujeme. Jsou to poznaná fakta, o jejichž logice a podstatě zatím můžeme více či méně polemizovat, ale víme, že fungují. Jsou to schémata, která dědíme a předáváme. Platí pro jednotlivé druhy i jejich vazby a vztahy.
Už samo poznání těchto zákonitostí je mnohdy velikým dobrodružstvím. Z uváděných příkladů považme jen filosofii stěhovavých ptáků, kteří na své pouti napříč kontinenty každý rok přistávají na jednom malém kousku světa, kde navzdory nejrůznějším proměnám prostředí tráví dramatickou část svého roku spojenou s vyváděním mláďat…
Proč právě tady, proč vždy na stejném místě, proč zde, když ostatní zimní sousedé letí o celé tisíce kilometrů dále?
Také další příklady paměťových kódů, uváděných v expozici, mají své záhady, zadní plány, prostor pro zvláštní podobenství. Až do stádia technického scénáře můžeme dále diskutovat o tom, zda námi vybrané příklady /symbiózy mechů na kamenech suťových polí, rašeliniště jako databanka pylů, dno glaciálního jezera či soužití ostružníku morušky s klečí jsou ty nejvhodnější/.
Návštěvník by měl v prostoře č. 04 pochopit smysl uchování paměti přírody – jednodušeji tedy kódů na jednotlivých příkladech. Další může hledat v nejrůznějších přidaných databázích. Zde se otevírá základ k pochopení principů ochrany přírody. Následující prostora by však měla přinést hlubší poznání – pochopení interakcí v systému. Až dosud ji nazýváme:

Spojené nádoby civilizace: V novém pojetí můžeme též hovořit o zachování základních kódů

Prostora navazující na základní poznání principu ochrany přírody přivádí návštěvníka sklepními prostorami do jediného bodu celého kláštera, jenž umožňuje spojit dominantním exponátem – výrazným objektem podlaží hlavní návštěvnické trasy.
Ve sklepení cestou sem objevuje principy zachování paměti přírody, které personifikují zjednodušený filosofický pohled na fenomén ochrany přírody. V přízemí nad jeho hlavou pak paralelní trasa v tomto místě dochází od epochy osídlení k dramatickému zlomu, který řeší ztrátu kontinuity v paměti obyvatel hor.
Na pentagonál zachování paměti přírody ještě navazuje prostora pro diskuse či výklad k tématům řešeným v převážné části sklepa, tedy k odkazu duchovna a etiky vtahu člověka a přírody Krkonoš. Zde se dá řešit společně s lektorem či pedagogem mnoho otázek vyplývajících z dosavadního putování expozicí, ale dá se zde také předznamenat témata přicházející.
Paměť přírody + paměť lidí v horách je vazebný motiv dosud ve scénáři řešený krystalem s podobenstvím analogie různých přírodních či společenských systémů a šablon. Přílišná složitost rébusu, jenž by tyto analogie dokázal vyložit návštěvníkům, však vedla k hledání nějakého nového symbolu. Zde je třeba navázat na posílení významu přírodních kódů. Tedy principů chování druhů, dědičných souvislostí, přírodních zákonitostí, ale také vztahů mezi jednotlivci. Můžeme tedy přeneseně hovořit o harmonii.
Po složitých konzultacích jsme dospěli k rozhodnutí, že nejlepším útvarem – podobenstvím pro polemiku o nutnosti zachování paměti základního kódu živých organismů je **HELIX.**
Helix neboli dvoušroubovice, tedy prostorové vyjádření DNA. Analogie převratného objevu kódu dědičnosti by pro nás měla být objektem, jenž má co dělat se zachováním paměti přírodních druhů, ale také paměti lidské, podstaty tvorů, rostlin. Helix je tedy základním principem dnešního poznání ve smyslu zachování existence světa, který obýváme.
Helix je dnes poznané nejdokonalejší podobenství generačně předávaných kódů. Jeho prostorové vyjádření je přelomem biologických věd a zároveň ustrnutím v pokoře nad důmyslem života na zemi.
Tvar dvoušroubovice DNA nabízí architektům veliké možnosti k realizaci pozoruhodného a efektního, ale také meditativního útvaru, který má co říci jak k významu témat řešených ve sklepě, tak k událostem odehrávajícím se v přízemí.
Základní kód DNA je jedním z největších rébusů současné vědy. Informace, kterou zatím jen zcela okrajově poznaný kód DNA obsahuje, připomíná metaforicky biologickou knihu knih. Záznam o každém živém tvoru je však zapsán v jazyce, jenž zatím nedokáže přečíst ani nejchytřejší z nás. Víme však, že elementární informace v řádech milionů čísel na každou buňku nese obraz každého živého

1kniha_dodatky.indd 72-73 6.10.11 14:21

tvora. Každá jedna buňka se dokáže rozmnožovat a tuto informaci pustit dále.
Při neodborném či násilném rozdělení však může dojít k destrukci a kód živého organismu se zničí či zdegeneruje.
Samotná DNA vypadá jako dvojitý žebřík s jakýmsi ocáskem enzymů, které čekají na pokyn k rozdělení buňky za účelem množení. V tom okamžiku se dvojitá struktura rozepne jako zip a vytvoří dvě stejně informačně vybavené šroubovice, zárodek dvou nových buněk, které se okamžitě začnou opět zdvojovat, protože přírodní obezřetnost je nutí svou paměť zálohovat. Znovu pak vzniká dvojitý žebřík.
… Celý útvar je sám o sobě krásný a duchaplný. Nese v sobě dokonalost zachování tajemství minulosti, génia budoucnosti a dokonalý mechanismus množení. Je symbolem tajemství, které s sebou generace tvorstva nesou a předávají, poznávají a s pokorou poskytují dalším pokolením, jež snad poznají něco více o záhadě stvoření.
Helix by měl od podlahy sklepní prostory do svého vrcholu o patro výše měřit něco kolem šesti metrů. Nad jeho vrcholem je ještě umístěna zrcadlová parabola, která obraz útvaru násobí donekonečna. Výstavní podobenství DNA by mělo v návštěvníkovi vyvolat zájem, úctu, ustrnutí. Jeho pochopení v kontextu expozice pak jeden z největších objevů návštěvy kláštera hor.
Návštěvníkovi ovšem poskytne dvoušroubovice nejen zážitek estetický, ale také unikátní polemiku se sebou samým. Bude zde hledat odpovědi na několik dobře volených témat spojených s ochranou životního prostředí, tedy v našem případě uchováním paměti lidí i přírody. Hledání jej zároveň dovádí k polemice se sebou samým.
Kvizové otázky jsou instalovány v konstrukci útvaru, kterým návštěvník stoupá jako po žebříku vzhůru. Otázky samotné a možnosti odpovědí na ně jsou formulovány tak, že samy o sobě nabízejí luštiteli nová poznání. Odpověď, pro kterou se rozhodne v tom kterém tématu, je výrazem postoje průzkumníka putujícího po zakrouceném žebříku DNA vzhůru.
Díky čárovému kódu na vstupence jednoduchý program, ukrytý v útrobách helixu, vyhodnotí skóre každého účastníka. Přesněji řečeno, vyhodnotí jeho osobní profil jednání. Na samém vrcholu prolézačky je tedy jasné, jaký je základní vztah hráče – účastníka dialogu o ochraně přírody k životnímu prostředí a principům ekologického vnímání světa.
Výsledek jeho skóre je definován vtipnou metaforou, kterou se však nedozví jen tak z nějakého počítačového displeje. Kdo chce zjistit, jak je to s jeho osobní vazbou k uchování svěřených přírodních hodnot, musí nastoupit na enzymovou dráhu, která nejen esteticky uceluje dvoušroubovici, ale také funguje jako skluzavka pro adrenalinové poutníky směrem dolů.
Návštěvník na klouzačce je automaticky vyfotografován a k jeho podobě odpovídající prudké jízdě zpátky do sklepení se technicky dodá výsledek předešlého testu. Na monitoru u paty DNA se tedy objeví obličej při pádu do sklepa s nápisem pod svérázným portrétem, který sděluje, že návštěvník je ekoterorista či odpírač globálního oteplení či ekologický globální masový vrah či ekolog z Marsu nebo táta všech kůrovců a podobně. Kdo chce, může svůj snímek s osobním hodnocením dostat na památku.
Kdo se bude bát minitoboganu zpět do sklepení, může se vydat druhým šroubovitým schodištěm zpátky do sklepení. Cestou objeví ovládací stanici, která také vyhodnotí jeho skóre z kvizu. Tato však namísto snímku s osobním hodnocením spustí dvouplátnové kino na okolní stěny. Projekce zaplní sklepní komnatu obrazy reálného světa, které přiblíží varovná podobenství z různých koutů světa, kde podobné povahy, jako je hodnocený, svým vlivem na prostředí způsobily nějakou změnu = katastrofu přirozeného rázu světa (vykácené tropické pralesy, moře mazutu, kalová jezera dolů, uschlé lesy apod.)
Permanentním kontrastem k těmto varovným scenériím musí být život lidí v těchto končinách, tedy soužití člověka s vlastním útokem na prostředí, které obývá.
Jednoduché snímky /obrazy/ na okolních stěnách tak dotvoří prostoru sérií rozmanitých pohledů na ekologické katastrofy rozsáhlých rozměrů různých koutů světa. Díky různosti návštěvníků a jejich hodnocení se sklepní prostora spojených civilizačních nádob mění naprosto inkoherentně v nejrůznější kouty světa.

Příklady kvizových otázek, které je třeba ještě promyslet a přesněji formulovat

Co je pohnutkou k vytváření území, která se nazývají národní parky?
• snaha o udržení kulturního dědictví pro další generace
• teror návštěvníků pro blaho jejich potomků
• přesvědčení o nutnosti chránit přírodní bohatství zákony té které země
• evropská či světová tradice ve vytváření národních parků.

Co vlastně chrání, zachovává, či konzervuje národní park?
• svůj svěřený kousek planety
• bohatství předané minulými generacemi
• panenskou přírodu
• vzácnou faunu a floru hor
Kdo řídí krkonošskou ochranu přírody?
• Krakonoš, pomocí blesků a lavin metaných do narušitelů výsostných území hor
• ředitel Národního parku, pomocí terénních pracovníků s pokutovými bloky
• ministr životního prostředí pomocí osvícených vyhlášek.
• Petra, hostinská z restaurace U Petry, udržováním dobré nálady návštěvníků hor.

Z jednoho místa, kde poutník na cestě helixem stoupá nahoru, se jako volná filosofická nápověda souvislostí nabízí kukátko, kterým lze dohlédnout přes spojovací dveře do ambitu a přes jedno z poodhalených oken až do rajského dvora. Tudy lze dohlédnout motivační metafory analogie s kódem živých organismů, kterým je mechanika planet obíhajících ve svých pevně daných geometrických trasách. Vztahy velkých a malých světů a jejich analogie, to je novým velikým tématem dvora…

Rajský dvůr… harmonie kódů

Tato naprosto klíčová prostora kláštera prodělala v průběhu našeho projektování několik významných proměn. Byla zde řešena skála ve tvaru žulových kvádrů, později hnízdo čápa černého, nakonec pak geologická mapa vydlážděná do plochy prostory. Toto řešení bychom klidně mohli i nadále považovat za průchodné, nicméně další diskuse nad projektem ukázaly, že horniny využitelné na sestavení mapy nemají velkou vizuální odlišnost. Nejspíše by časem dokonce docela zanikl mapový obraz a dvůr by nakonec končil v podobě křivolace vyskládané plochy. Také sám mapový obraz zhodnotily různé oponentury jako zajímavý, nicméně ne příliš původní.
Hledisko památkářů k této prostoře je udržet celek maximálně v klidu, ponechat volné průhledy napříč klášterem, aby nic nebránilo průhledu mezi ambitovými okny kolem. Tedy nestavět do dvora jiný objekt než scénický – výstavní. Také platí doporučení nechat alespoň v části dvora v travnatý povrch. Vhodný by byl vodní prvek.

Václav Cílek navrhoval proměnit rajský dvůr ve sněmoviště či amfiteátr, obrácený do svého středu. David Vávra poukazoval na ošidnost vodních prvků, které bez opodstatnění své role působí uvnitř kláštera trochu jako uměle pěstovaný vetřelec. Památkáři doporučují co nejvíce zachovat původní charakter vnitřní rajské zahrady a vodní prvky naopak doporučují…
Mnoho různých přístupů s jedním společným jmenovatelem:
Dvůr je vnímán jako centrální prostora, nabídka místa pro exklusivní symbolický obraz okolního prostředí.
Dvůr má ovšem také svou tradiční roli v klášterním řádu.
Je spojením Země a nebe, je svázán s ambitem jako meditativní promenádou okolo duchovního centra objektu.
Pokusili jsme se tedy v této fázi dodatkového řízení opět hledat další řešení. Mělo by podpořit původní zadání a hodnotu prostoru posunout dále. Znamená to tedy, že právě zde by se měl více než jinde konfrontovat vztah člověka s prostředím hor, jejich duchem, jejich poznáváním a pochopením. Samotné architektonické poslání centrální prostory kláštera vede k meditaci, podobenství, filosofickému rozměru pohledu na svět, který zkoumáme i obýváme.
Původní zadání ovšem také žádá zachovat dvůr jako víceúčelovou prostoru, která umožní alternativně pořádat různé kulturní akce, koncerty, setkávání. Příjemné zázemí má také poskytnout vernisážím, veřejným diskusím, kontaktnímu dialogu…
Pro běžný provoz měl mít dvůr také svůj relaxační význam…
Chráněné území k prožitku expozice, vstřebání celé řady témat, zklidnění na trase.
Finalizace literární části projektu přirozeně otevírá diskusi o principech, které spojí celkovou atmosféru nové expozice v přidaných plánech s vnitřním prožitkem návštěvníků. Úvahy nad harmonií celku přirozeně otevírají analogie s hudbou a hudební dramaturgií v celkovém měřítku řešených témat.
Zadní plán zvukového vjemu se zde dostává do popředí už nejen jako významové posílení různých konkrétních prostředí a jejich obsahů či historických epoch, ale především jako motivační prvek – nebo také brána ke vstupu do složitějších témat. Celková dramaturgie slyšitelných témat završuje odkaz velkých témat expozice.
Obrazně řečeno, postupně dospíváme k tomu, že krkonoše by měly v nové expozici hrát svými přirozenými tóny, svou melodií, svou naturální symfonií. Dvůr by tedy mohl být svéráznou koncertní prostorou, jejíž hudební program otevírá vnímání především ke kapitolám řešeným v ambitu.
Podobně jako jiné části expozice i tato by měla nabízet řadu interaktivních možností. Návštěvník by vlastně mohl být spolutvůrce přirozeně vznikající koncertní improvizace založené na velmi rafinovaně komponovaném základu.
Rádi bychom i jiné části expozice posílili o určité detaily, které poukazují na znělost řešených pojmů, na schopnost vytvářet tóny, které v kontextu celých hor a jejich historie samy komponují přirozené skladby. Kameny, dřeva, ledy, voda i vítr znějí svými přírodními tóny. Člověk k nim přidává další materiály, které mohou hudební zvuky vyluzovat – sklo, kov, klapání mlýnů, rytmus továrních strojů. Člověk ale také dokáže hudebně zhodnotit přirozenou nabídku hudebnosti a vytvářet harmonii, reflexi, pocitová podobenství.
V nejsnáze pochopitelném významu bychom zde mohli sáhnout po legendách spojených s houslařskou školou Pasek nad Jizerou. Znělé dřevo je pochopitelně unikátním propojením člověka a přírody v dovednosti lidí a významném fenoménu dřeva. Znělé dřevo je samo o sobě výsledkem velmi dlouhého soužití celého lesního společenství v jeho přirozené skladbě. Příběh znělého stromu může hodně vypovědět jak o vztazích v původním lese, tak o dopadech narušení tohoto společenství. A to vše ve spojení s hudbou!!!
Nicméně melodické zvuky hor nejsou spojeny jen s ušlechtilou „houslařinou“. Můžeme využít znělých kamenů, fragmentů hornin,

1kniha_dodatky.indd 74-75 6.10.11 14:21

různých ozvučnic, hudebních metafor spojených s vodou, ledem, loukou a větrem… Můžeme rezonovat v jeskyních a dolech, využít ozvěnu skalních útvarů a ledovcových údolí. Můžeme také pracovat s ruchy živých organismů přes poryvy větru až po praskání v lavinových polích. Můžeme dramaturgicky pracovat i s tichem! Zní to všechno snad trochu romanticky, ale v případě, že se pokusíme dát jednotlivým tématům hudební význam, pak harmonie celku vytvoří skladbu. Její hluboko posazené principy můžeme považovat za ozvuky přirozených kódů prostředí, které řešíme v kapitolách spojených s ochranou prostředí, se zachováním paměti… paměti přírody, paměti lidí žijících na tomto území.
Helix, který je v průhledu jednoho z ambitových oken umístěn jako srdce domu, je symbolem a pomníkem prostorového kódu každého z nás… Také analogií všeho živého na planetě i v celém vesmíru.

„Na počátku bylo SLOVO“, slovo tedy zvuk.
V sanskrtu „Nada Brahma“ znamená „Svět je zvuk.“ Bible i hinduisté tedy předpokládají, že prvotní byl zvuku, který následovalo světlo, které se pak stalo hmotou – vesmírem.
Každé vesmírné těleso vysílá určité vibrace, každý předmět, každý organismus, každá buňka rezonuje určitou frekvencí a všechny tyto frekvence se neustále snaží organizovat do „vzájemného souznění“… Velmi analogicky je pevným řádem „organizace“ planet obíhajících po svých drahách.
Starověké civilizace věřily (a některé „primitivní“ národy s tím pracují dodnes), že každý život má svou vlastní hudební frekvenci, která je otištěná v každé buňce jeho těla, tuto harmonii je možné porušit a rozbít, ale také znovu nalézt a obnovit a zakládají na tom mnohé léčivé postupy (tibetské křišťálové mísy, zpěvy šamanů, ale i konejšivé ukolébavky matek …)
Hinduisté věří, že „neslyšný zvuk“ je nejkřehčím prvkem vesmíru, je rychlejší než světlo a obsahuje univerzální vědomí.
Harmonická rezonance Země byla změřena přibližně v 8 cyklech za sekundu neboli v 8 Hertzích (Hz). Frekvenční rozsah elektrické aktivity mozku ve stavu relaxace je také kolem 8 Hz. Možná právě proto v nás les a hory nebo voda vyvolávají pocit klidu a hluboké regenerace. Mikro i makro kosmos mají společné zákony a jsou vyladěny v jednotné harmonii.
„Každá buňka pulsuje, odráží a interaguje s akustickými oscilacemi.“ (Dr. Hans Jenny)
Uvnitř živého organismu existuje hudba. Genetik Susumu Ohno, zkoumající řetězce DNA, přidělil každému ze čtyř nukleotidů hudební tóny. Výsledkem byla libozvučná melodie, zjistil, že čím je organismus vyvinutější, tím komplikovanější je jeho hudba.
Zvuky jsou zapsatelné, měřitelné, mohou vytvořit analogické obrazy – mají tedy své kódy, kódy mají své analogie. Housle vydávají své harmonické tóny, které jsou vlastně kódem původního lesa, společenství vytvářejícího harmonii, výsledkem je znělé dřevo.
Harmonie tónů je slyšitelnou harmonií původního lesa… Je to tedy jinak definovaný kód lesa – původního lesa, který vytvoří příroda bez zásahů člověka a ke kterému se příroda opět vrací i po zničujícím zásahu vnějších vlivů. **„V hučení potoků existuje geometrie a v roztečích mezi kulovitými tělesy existuje hudba…“**
… Toto je pro změnu výrok věhlasného Pythagora. Jiný výrok téhož myslitele se ještě více blíží k příběhu naší expozice:**„Kámen je zmrzlá hudba.“**
Pythagoras jako první nazval souhrn všeho světem (kosmos) podle pořádku v něm.
Pokud bychom hledali univerzální hodnoty světa přímo na místě, které řešíme, tedy v augustiniánském klášteře města Vrchlabí, pak tedy svatý Augustýn doporučuje:
„Nehledejte okolo, obraťte se zpět do sebe, ve vnitřním člověku přebývá pravda.“

Zpět k Pythagorovi

Zakladatel filosofie nejen že objevil čtverce nad přeponou, ale řešil geometrické vyjádření hudby. Objevil vztah mezi délkou struny a tóny stupnice: poloviční struna zní o oktávu výš, dvoutřetinová o kvintu atd. Nacházel vztah mezi planetami, tóny a proporcemi lidského těla. Nalézal vazby mezi všemi částmi vesmíru a jejich matematický a geometrický řád. Tento všeobecný soulad a souzvuk nazval Hudba sfér.

Vibrace zvuku mají schopnost zorganizovat hmotu do harmonických sekvencí…
Zdánlivě složité obraty obsahují pro nás jeden zásadní význam: Hudba se dá zobrazit. Její tóny se dokonce dají vyjádřit matematicky. Jinými slovy tedy dvůr plný hudby je vlastně meditací tónů. Také ovšem meditací kódů a jejich analogií.
Nejprostším záznamem hudby je pochopitelně notový zápis. Ten se ovšem v různých epochách měnil. Dobrým klíčem k pochopení základu hudební stupnice je monochord. Tedy nástroj, jehož ladění pohyblivou mechanikou popisují Pythagorovy obrazce geometricky definovaného vlnění základních vztahů světa i kosmu. (Tento princip byl následně používán a doplňován mnoha dalšími generacemi.)
Analogie mechaniky nebeských těles s hudební stupnicí není vůbec náhodná, stejně jako není nahodilá podobnost tvarů základních genetických kódů a pradávných filosofických diagramů vztahů Země, moře, ohně, nebe a duchovního kosmu, ale i člověka a vnitřního uspořádání jeho energetických center.
Ještě jednodušeji řečeno na příkladu lesa jako osového tématu naší expozice… Původní porost – prales má v sobě přirozenou harmonii – kód své druhové diverzity, výškové zonace, různověkosti dřevin,

1kniha_dodatky.indd 76-77 6.10.11 14:21

schopnost hydrologické autoregulace apod. Je to přirozený kód, protože se k němu společenství vždy samo vrací.
Tento kód lze vyjádřit hudbou, a to nejen pocitovou – vyvěrající z principu, jak na nás původní les působí, ale také z určitých daných vnitřních principů, které můžeme z různých úhlů pohledu exaktně konkretizovat.
Tyto pradávné kresby, či snad spíše jejich geometrické výklady vztažené na architekturu se staly inspirativním základem pro nové řešení rajského dvora v pojetí nové expozice.
Umožňují polemiku o viditelnosti znělého, o zrcadlení základních vztahů mezi člověkem, přírodou, nebem ve smyslu vesmíru, ale také duchovní či etický přístup k chápání harmonie prostředí, ve kterém žijeme a které se snažíme poznat.
Kdo se nesnaží poznat, ten se ocitá v koncertní prostoře, může relaxovat, esteticky přijímat okolní krásu, uvažovat nad odkazy, které načerpal na své pouti novým muzeem.
Kdo hledá, může objevovat další a další zadní plány ukryté v dávných kresbách, dotvářených hudbou v přírodní harmonii, logice, vztazích. Může zkoumat kódy v jejich hodnotných analogiích, může také studovat dávné zápisy o základních vztazích poznávaných na území hor, kterým klášter, resp. jeho rajský dvůr tvoří křižovatku…

Klášterní dvůr nabídne prostor nejen ke zkoumání, ale především k interakci. Interakci hudební, rytmické, obsahové… Návštěvníci i skupiny zde budou mít k dispozici jakési svérázné orchestřiště, kterým v pocitové vazbě na okolní kapitoly scénáře expozice každý může po svém obohatit základní hudební kompozici prezentovanou v koncertním prostoru rajského dvora. Objeví zde nejrůznější „vyluzovače“ tónů i harmonií, které reagují na dění uvnitř kláštera, na paralelní prožitky – objevování jiných návštěvníků klíčových témat.
Nejrůznější atrakce řešené uvnitř v ambitu se prolínají – resp. proslýchají ven do dvora nebo také dovnitř do středu objektu. Jsou to zvuky, efekty, doprovody témat, ale také, jak bylo řečeno, kódy. O analogiích kódů může každý meditovat nad velice zábavnými i hravými převodníky slyšeného a viděného:
Když položíme pružnou ozvučnici na reproduktor, nasypeme na její povrch písek a pustíme do reproduktoru nějaký tón či harmonii, vytvoří písek obrazce. Vždy stejné podle zvuku, který nabídneme. Obrazce jsou velice podobné strukturám, které známe z našich obrazů po celé expozici… Písek vytváří analogie sněhových vloček, sněhových polí, kamenných polí.
Tento princip bude ve dvoře řešen. Vizualizace hudby – chvění, ozvuků těles a harmonie přírodních společenství – bude jednou z hlavních atrakcí, resp. objevů rajského dvora.
Hudba se nabízí jako společná kompozice střešních témat celé expozice. Na dvoře budou tato podobenství pomocí hudby dokonce vizualizovatelná. Můžeme hovořit o matematických zákonitostech, o geometrii přírody, ale i o filosofických analogiích.
Podobenství ukazují vlastně na jeden princip: přírodní kódy existují v přirozené harmonii. Jejich principiálním vyjádřením je obraz Pythagorova vyjádření ozvuků sfér… Země, voda, vzduch, oheň, nebe a bůh jsou spolu v jedné harmonické vazbě… Tento vztah se propsal do půdorysu dvora. Sféry mají svůj ustálený vztah – podobně jako planety, které obíhají slunce po svých trasách, podobně jako les, který se postupně vrací k harmonii lesa původního, podobně jako krystalické kódy přírody, které znovu a znovu vytvářejí stejné tvary, ať jsou jen mrznoucí vodou, či miliony let tuhnoucí žulovou kostkou.
Převedení základních kódů do hudebního podání je nejen dalším rozměrem pochopení prostředí, ale také jeho vnitřních vztahů, konfrontací s kolonisty za celou historii osídlení tohoto kousku světa, ale také vztahem se sebou samým, návštěvníkovým vnímáním řešených témat…
Vrátíme-li se k tématu „houslařiny“, pak jednou významnou kapitolou je zde přetvoření vybraného stromu na ušlechtilý mistrovský nástroj, jiným rozměrem téhož je hudební kompozice pocitově vyjadřující rozměr a vlastnosti místa hluboce prožívaného poutníkem kráčícím po stezkách hor (či jejich duchu) nahlížených z nejrůznějších stran a poloh.
Pro nás ovšem dost možná ještě významnější než vlastnost jednoho stromu, který na znělé dřevo po celá staletí zakládal, je harmonie smrku s celým lesem, jehož společenství nesměl destruktivně ohrozit žádný vnější vliv po celé generace /lidí i stromů/. Hodnota znělého dřeva je tedy kódem celého lesa. Kódem speciální harmonie mnoha okolností, vlivů, vlastností prostředí a epoch. Jeden strom ve svých naprosto pravidelných letokruzích zobrazil celkovou skladbu lesa, jeho polohu, vliv podhůří, vítr od severního moře…
… To všechno bychom zde rádi četli na pozadí mistrovské hudby strun na dřevěné ozvučnici. Jiné tajemství může vydat ruda, založená pradávnými geologickými procesy a přetavená ve zdejších hutích na kov, jiná pak sklo ze zdejších písků, které energie vody a dřeva promění v taveninu, aby dovednost obyvatel hor vytvořila cosi krásného, ale také znělého.
Krása a tajemství se tedy opět dostávají do jednoho společného jmenovatele, a tím jsou kódy. Kódem je nejen znělost materiálů, ale také notový zápis… harmonie různých epoch, kompozice umělců, kteří „tušili souvislosti“. Zde se tedy rajský dvůr jako koncertní ozvučnice dostává do naprosto čitelné vazby nejen s kapitolou o geologii a geomorfologii, o lese, ale také o lidské kolonizaci, podnikání, pronikání, destrukci a pochopení kontinuity.
Zde se otevírá tajemství vztahu dvoušroubovice ukryté v srdci domu a rajského dvora, jenž je střešní prostorou pro harmonie mnoha systémů, jež se v našem prostředí setkávají. Připustíme-li, že příroda má ve své podstatě ukrytu dokonalost bytí a rytmus stvoření, pak hudba je fenomén, který těmto hodnotám dává společný jmenovatel.

Celá koncertní aréna by měla být komponovaná jako dostředný systém kružnic vycházející z těžiště Země, ze které vystupují sféry podle Pythagorových obrazců. Dostředné kruhy vytvářejí hlediště kolem zvýšeného kruhového pódia – Země v rohu dvorany.
V kruzích hlediště jsou umístěny hrací lavičky, které jsou schopny vyluzovat slyšitelné tóny, ale také vibrace, které tělu návštěvníka poskytují léčebný efekt defragmentace…
(Země vibruje v 8 cyklech za sekundu, tedy 8 Hz a stejně vibruje lidský mozek během relaxace.)
Země – kruhovitý útvar v rohu dvora se propisuje i do vnitřního rohu ambitu, kde návštěvnická trasa řeší velký třesk, geologickou historii krkonošského kamene a pohyb zemských ker v poslední epoše vzniku základu krajiny. Přes pódium, kterým je zemský řez vyvýšený nad úroveň dvora i ambitové podlahy, vnímáme ze dvora části výstavní realizace, která dramatickou historii utváření zemského povrchu řeší.
V klíčovém úhlu pohledu ovšem také vnímáme poslední kapitolu historie lidského osídlení, kterou nazýváme „tušení kontinuity“… Ztráty a objevy paměti lidí se prolínají v dramatické hře rytmů do paměťových kódů přírodního stvoření.

Nový přístup k významu rajského dvora vyžaduje ovšem také jiné pozadí na fasádě ambitových oken, než jsme dosud zvažovali. I když navrhované Mathioliho herbářové kresby a záznamy jsou také jistou formou zachování kódů, se kterými zde budeme pracovat. Rádi bychom zde ovšem nabídli více podob těchto „Rukopisů“.
Část oken jsme osvobodili docela. Severní fasáda dvora nabídne větší prostup s tématy řešenými v této části ambitu, tj. spojenými s modelací základu krajiny a jejího povrchu. Zbytek bude pokryt obrazci či dekorem v duchu původního záměru, nicméně v tomto pojetí už neobstojí pouze původní barokní kresby květin. Namísto nich bychom zde umístili námi komponované grafické obrazy, které přenášejí na každém příslušném místě ambitu motivy uvnitř řešené ven do dvora.
Budou je přibližovat archaicky komponované fragmenty původních textů z archiválií dokládajících hledání vztahu člověka a krkonošské přírody… objevování záhad a svérázů hor, jejich příbuznosti s jinými místy na Zemi, tedy dávná tušení příbuznosti kódů.
Text – ve smyslu rukopisu je sám o sobě nesmírně výtvarný prvek. Tyto budou navíc citacemi významných osobností příběhu krkonošské přírody a jejího objevování. Budou dotvářet a explikovat hudební kompozice prezentované v koncertní dvoraně.
Texty zároveň doplňují významy paměťových analogií – tedy pouze pro ty, kteří je chtějí zkoumat. Mohou přinést i své obrazce podobenství, ale dominantou potištěných ploch by měly být rukopisy. Písmo, využívající přenesené osobní rukopisy, také posílí základní záměr expozice zdůraznit osobnosti krkonošské historie a přírody, řešit významy jednotlivých kapitol na osobních příbězích…

Ke zvukové dramaturgii dvora jsme ke konzultaci přizvali skladatele a interpreta alternativní hudby Jaroslava Kořána, jenž vykonal dvoudenní pozorování celého objektu a provedl několik experimentů se svými drobnými nástroji:
Dvůr má skvělou akustiku. Umožní nám pracovat i s tichými tóny, s tichem jako takovým. Je to svět sám pro sebe, oddělený od okolí, a při tom jej vnímající. Každý zde zrozený zvuk má svůj dozvuk, svůj život.
Pokud možno bych omezil hudbu reprodukovanou v jejím celku, i když v případě plného návštěvnického provozu se asi bude muset přidat. Bylo by pozoruhodné, kdyby se tam nějaký zvukový základ odehrával neustále. Obrazně řečeno, kdyby dvůr reagoval zvukově na obvyklý pohyb částic - slunce by mohlo mít svou odezvu v nějakých teplovzdušných větrnících. Pochopitelně že déšť by mohl mít svou ozvučnici, která by byla trochu laděná, také zima by mohla mít svou přírodní hudebnost. Pokud budete na dvoře pracovat s vodou, pak by i ona rozhodně mohla znít.
K tomuto základu by si návštěvník mohl přidat své zvuky z malého orchestřiště svérázných nástrojů, umístěných někam do kouta dvora. Představuji si, že by se tam mohlo hrát na malé předměty, kovové, skleněné, skleněný xylofon by mohl hrát těsně nad vodní hladinou… jakoby skleněné desky ve vodě. Housle či jiné podobné nástroje by mohly hrát na dotek rukou virtuálně. Zde jde hlavně o zpřítomnění tradice.
Podobně by mohl hrát i monochord. Jeho role je hodně architektonicko-výkladová, k ilustraci hudebních stupnic a jejich vzdáleností na geometrické ose. Pokud se podaří vyvinout nástroj se strunou, aby hrál podle toho, kam si kdo postaví kobylku, pak to bude určitě pozoruhodné a hodně poučné. To bychom ale museli vyrobit jako prototyp a hodně s ním experimentovat. Museli bychom mít jistotu, že to bude hrát v létě i v zimě, že se to hned nepoškodí provozem. Proto uvažujme i o té variantě, že by to také hrálo virtuálně – podobně jako housle.
Pokud uvažujeme o lavičkách, které vyluzují vibrace spolu se slyšitelnými tóny, pak mne napadá taková pohyblivá lavička jako kobylka toho základního nástroje. Také jsem si namaloval takový monochord s vyladěnými kovovými mísami. Monochord by měl k celku přidat dlouhé, jemné tóny.
Když jsme u laviček, tak zde se nabízí inspirace u německé firmy Schlagwerk, hudební manufaktury, která vyrábí nejrůznější bicí nástroje. Existuje hudební nástroj složený ze znělých dřevěných polí.

1kniha_dodatky.indd 78-79 6.10.11 14:21

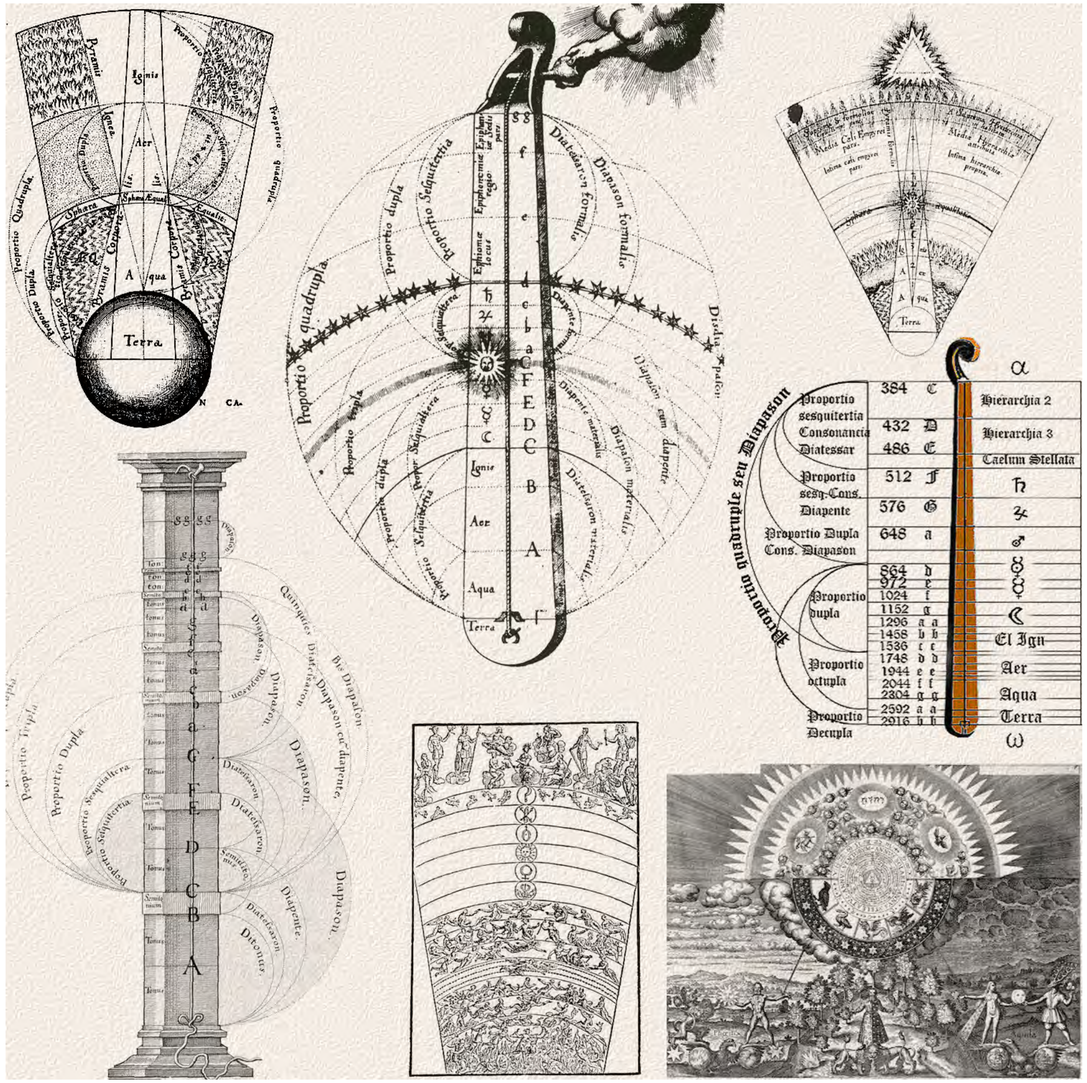

Jakýsi plošný xylofon, ale více harmonický a lépe laděný. Snad by se ta sestava mohla instalovat i do svislé stěny pod ozvučnicí – tedy lavičky, která své chvění přenáší na tělo, které na ní leží.

Shrneme-li tedy: Dvůr má svůj hudební – zvukový základ. Jeho kompozici tvoří monochord, ovládaný částečně rukou návštěvníků, pak určité komponované a laděné převodníky zvuků, reagující na počasí a obvyklý pohyb v atmosféře i na dvorem protékající vodu. K tomu si může každý přidat své motivy rozehrané na nejrůznější drobné nástroje na dvoře. Některé jsou ze znělých dřev, jiné z kovu či skla. Kovové a skleněné mohou parafrázovat lidské výrobky, pocházející z krkonošských hutí či jen používané v běžném životě – takové hudebně archeologické rekonstrukce.
Další stále ještě poměrně komponovanou hudební složkou budou určité vstupy elektronicky interpretované. Ty vycházejí z různých fragmentů hudebních nástrojů pro krkonošskou tradici typických. Jiný hudební základ bude nejspíše vyluzovat monochord, jenž je pro expozici základním klíčem k pochopení záznamů nejrůznějších kódů – hudebních kompozic analogizujících paměťové záznamy jiných přírodních, či dokonce vesmírných vztahů.
Dalšími vstupy do celkové kompozice budou reakce na chování a konání návštěvníků v různých částech expozice okolo rajského dvora. Pokusili jsme se nalézt klíč k tomu, jak by se jednotlivé kapitoly ambitu mohly nejlépe zvukomalebně projevit v centru svého energetického působení, a překvapivě jsme opět došli k prosté a zároveň nesmírně rafinované analogii obvyklé hudební stupnice: Ambit celkem přehledně hostí šest základních kapitol přírodních témat scénáře. To, co předchází, je určitý mimo časovou osu ležící základ filosofie přírody. Jejím symbolickým odkazem je útvar helix, spojující dvě patra kláštera. Tedy přichází všudypřítomný základ (ochrana přírody, metaforický obraz uchování její paměti).
Základním tónem hudební stupnice je A. To je společný jmenovatel orchestru, který právě touto tóninou ladí své nástroje. To je ladička celé symfonie. Hned vedle A se vyskytuje B, půltón, jenž se považuje za tón ďábelský, disonanční, schopný rozložit celou kompozici!!! Zde se samo nabízí podobenství dobrého ladění symfonie s dobrým buněčným dělením (rozdělení základního kódu dvoušroubovice přirozeným způsobem – podélný zip). Naproti tomu stojí přerušení helixu násilím, přetržení kompozice – degenerace systému, charakterizovaná tónem B, disonance, rozklad celé kompozice.
Konstrukce analogické molekuly DNA bude mít svůj hudební projev charakteristický notou A. Ekologická varování, destrukce prostředí, různé zkázy našeho světa se projevují notou B. Helix je pro nás hodně znělá struktura, a to jak symbolicky – v partituře expozice, tak technicky. Konstrukce, po které návštěvníci procházejí, má své ozvuky, které se přenášejí do hudebních projevů dvora nějakým prostým technickým převodníkem. Také sebereflexe návštěvníků sem přicházejí v podobě hudebně destruktivních vlivů. Poznání sebe sama je velmi často spojeno s tóninou B!

Vraťme se nyní k základní stupnici CDEFGAHC:
Skoro samo se nabízí ostatní tóny symbolicky přiřadit základním přírodním kapitolám. Geologie C, geomorfologie – povrch D, kosmetika povrchu E, poklady hor – zdroje přírody F, louky jako nová přírodní hodnota G, (A jsme vyčlenili pro šroubovici), osové téma lesa, završené ekodramatem na jeho konci, je H. Pak přichází znovu C, a to už jsme v oktávě. Můžeme jej tedy chápat jako analogii pro střešní téma „tušení souvislostí“.
Kapitoly spojené s lidskou aktivitou od osídlení až po konflikty režimů s přírodou jsou vlastně na naší stupnici čistých tónů jen vlivy sem přicházející. Mohou se projevovat v návaznosti na střešní téma rytmů v expozici jako různé arytmie.
Jednotlivé kapitoly tedy vstupují do kompozice dvora se svým jasným místem na hudební stupnici, které charakterizují jasné tóny...

Závěr, pokus o zjednodušení:
Dvůr je uzavřený meditativní svět uprostřed expozice nejrůznějších procesů přírody a lidí řešených v jeho okolí. Je klidový, relaxační a zároveň trochu záhadný. Jeho jinak laskavá hudební kompozice je doplňována či narušována různými vlivy, které sem přenáší provoz návštěvníků z různých částí expozice... Vnímáme jejich objevování témat, pochopení, sebereflexi.
Uvnitř dvora buď jen naslouchám, nebo aktivně spolutvoříme atmosféru, harmonii, vibrace, analogie.
Dvůr nabízí samostatné tvořivé hudební reflexe na hudební základ, který je zde ve svém minimalismu stále. Nabízí vnímat hudbu jako analogii celého scénáře, jako geometrii světa a vesmíru, jako disharmonii nešetrných vlivů světa na životní prostředí.
Hudbu zde můžeme přijímat zadoplánově sluchem nebo celým tělem na „terapeutických“ lavičkách, přímočaře formou aktivního využití přírodních nástrojů.
Je více než žádoucí, aby se právě zde odehrávaly nejrůznější koncerty hudebních uskupení nejrůznějších formátů a žánrů. Je také více než symbolické, aby se právě zde zakládalo na významné debaty o přírodních zákonitostech, vztazích člověka a prostředí i globálních vlivech na povahu přírody a povahy naše vlastní.

Poznámka: Právě tato část expozice by se dala řešit v přeneseném či zmenšeném měřítku jako výstava, která by byla schopna prezentovat budoucí stálou expozici, ale dala by se i využít sezonně. Obrazně řečeno, mohla by budoucímu muzeu položit základní kámen, jenž by hrál jeho tóny a mluvil jeho řečí.

1kniha_dodatky.indd 80-81 6.10.11 14:21

1kniha_dodatky.indd 82-83 6.10.11 14:21

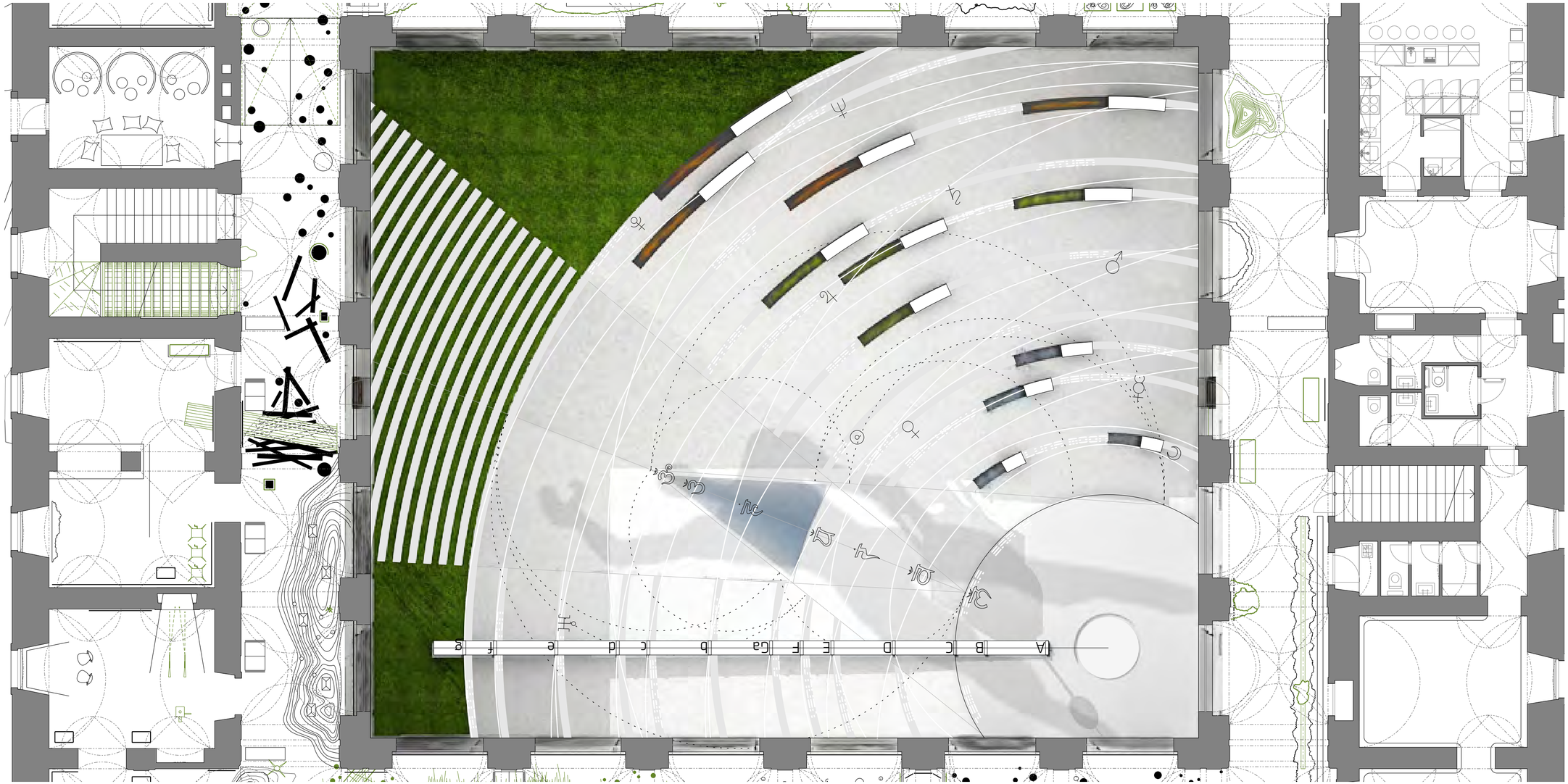

1kniha_dodatky.indd 84-85 6.10.11 14:22

Přílohy

V průběhu jara a léta roku 2011 proběhla celá řada prezentací projektu. Zaměstnanci Správy Krkonošského národního parku byli se záměrem obsáhle seznámeni v Jilemnici v lednu roku 2011.

Následovala diskuse pro blíže zainteresované, které předcházela e-mailová korespondence, kterou přikládáme:
…z korespondence se Zdenkou Flouskovou před diskusí se zaměstnanci Správy:
Vzniklo několik okruhů připomínek:

Nový vchod – jeho vzhled, mohutnost
Přístavba u jižního vchodu. Při prezentaci jsme se nedozvěděli nic o jejím smyslu – jak po stránce architektonické (ideové zdůvodnění, materiálové řešení atd.), tak po stránce jejího využití (je nutná ekologická učebna, když se bude stavět KCEV a světnička, když jedna je na HISu, kam patří rozhodně více než do kláštera. Tam by se možná lépe uplatnila mnišská cela?).
Krátký čas na prohlédnutí výkresu s přístavbou na prezentaci a absence komentáře k ní byl asi podstatný nedostatek prezentace.

Možná pro ni (přístavbu) důvody existují. Těžko si ale představit přijatelné zdůvodnění její podoby, tak jak se mihla v prezentaci. Proč ke krásné budově kláštera s kostelem takto hmotově i barevně výrazný přílepek?

Bezpochyby potřebný výtah by se dal řešit jistě citlivěji, např. ve skle. Nebo bude celá přístavba skleněná?
Vím, že k tomuto by se měli především vyjadřovat památkáři. Pro ně je to přijatelné? A i když pro místně příslušné třeba je, co by tomu asi řekla jejich širší odborná diskuse? (píše Ing. Jitka Zahradníková)
Pepík Harčarik dokonce navrhuje svolat k tomu veřejnou diskusi obyvatel Vrchlabí a lidí ze Správy

Sbírkové předměty – chybí, a to zejména v části přírodovědné
příroda jako téma je méně zastoupena ve scénáři (hromadný dojem)

témata laviny + vítr – málo prezentované jako přírodovědný fenomén, tj. základní pilíř bohatství a jedinečnosti Krkonoš

geologie – nepřeváží obecná část nad krkonošskou?

To jsou asi hlavní témata a obavy. Celkový dojem z expozice je dobrý, všichni si cení nového pohledu na Krkonoše a oceňují obří práci na přípravě scénáře. Takže se snad můžeme na úterý těšit.

Zdeňka Flousková
Krkonošské muzeum – knihovna
Správa KRNAP
Dobrovského 3, 543 01 Vrchlabí

Následná diskuse v sále Správy přinesla debatu k řadě témat a především stále se konsolidující rozdílnost přístupu autorů – dramaturgů a programových pracovníků muzea či Správy, vzdělaných především odborně – biologicky. Následující krátký zápis pořídila opět Zdenka Flousková.

Připomínky z jednání na Správě:
Scénář
– je třeba tam vnést pohled aktéra mikrosvěta – např. broučka, květinky (Petr Srp)
– kolonizace Krkonoš – je možné ji představit před kytky, které přicházely s lidmi (z Alp, z údolí do hor, z V na Z) (S. Březina)
– téma globalizace chybí (S. Březina)
– chybí pokora, vyjádřená především vztahem k detailu, nedostatečná prezentace souvislostí (I. Špatenková)

– jak je vše zabezpečené proti rozbití, zničení, krádeži? Co prostupnost chodby, když přijede bus? (D. Hniličková, Státní správa)

J. Štursa:
– pochopí lidi krystal?
– kolik procent scénáře je příroda a kolik člověk?
– návaznost ambit (tundra) – podzemí není dobré, nesedí to…
– co prostupnost ambitové chodby?
Vchod – veliké téma k diskusi. Obecně všem vadí mohutnost hmoty a „moderní“ provedení
Z našeho společného povídání po tomto klání vyplynulo:
– téma „zahrádky“ – krkonošský fenomén, botanika, princip zachování = pěkně rozpracovat u lavin
– téma mikrosvět trouchnivějícího kmene – LES (padlý strom, pod kůrou živé breberky a cestičky lýkožrouta, kmen je postupně rozebrán mikroorganismy, na jeho rozpadlém kmeni se uchytnou v řadě semenáčky nového lesa)

Zdeňka Flousková
Krkonošské muzeum – knihovna
Správa KRNAP
Dobrovského 3, 543 01 Vrchlabí

Zápis z konzultace s Radko Tázlerem, autorem petrografické expozice nově řešené klášterní zahrady:
Konzultace proběhla především s ohledem na shrnutí již dříve společně řešených témat „Důl“ a „Jeskyně“. Nakonec se téma posunulo na koordinaci návaznosti výstavy vznikající v klášterní zahradě a „Geologie“ jako kapitoly pro klášterní expozici v pojetí dle projektu a jeho dalšího vývoje.

Snahu o koordinaci těchto dvou paralelně vznikajících realizací se stejnou tematikou měl autorský tým nového muzea již dříve, ale až dosud se nepodařilo se Správou KRNAPu dojednat, aby se tyto dva záměry chápaly v návaznosti… Prostor u jezírka v klášterní zahradě považujeme za klíčový přístupový koridor – dá se říci antré k Muzeu Krkonoš. Je tedy nezbytné, aby se témata neretardovala navzájem. V optimálním případě by se zahradní realizace mohla stát velkolepou pozvánkou do klášterního areálu. To se ale jen dost těžko podaří, bude-li vznikat zcela odděleně od většího záměru.
Z výkladu R. Tázlera vyplynulo, že klíčovým záměrem tzv. Geologie u rybníčku je seznámení návštěvníků s diverzitou krkonošských hornin a jejich historií. Lze hovořit o tradičně pojaté výstavě, jejíž estetický rámec byl navržen architektem v rámci celkového zadání revitalizace zahrady. Úkolem Radka Tázlera je doplnit k zadání obsahovou část navržených panelů, které budou rámovat mohutné vzorky geologické skladby hor.
Bylo dojednáno, že expozice na zahradě bude zaměřena na geologické základy Krkonoš, které budou v populární rovině stále dodržovat své obvyklé parametry vědeckého poznání – chemické složení materiálů, jejich stáří, mechanismus vzniku a pozoruhodné místní rysy.
Naproti tomu expozice v ambitu kláštera je daleko více zaměřená na vazby základu hor a jejich povrchů, na vztahy s osídlením a na způsoby poznávání skladby pohoří. Také rytmy, rozprostřené po celé návštěvnické trase, jsou zásadním popularizačním klíčem, jenž náleží interiéru a jeho vazebnému dialogu dvou základních zadání pro klášterní expozici. Geologická mapa, která ustoupila z klášterního dvora, se naopak objeví v exteriéru, na panelech u rybníka.
Dle dohody bude geologická expozice a její průběžný vývoj dále konzultován a koordinován s dokončováním technického scénáře v tématech základu krajiny v ambitu kláštera.
Autoři expozice uvnitř kláštera navrhují, aby architekti zahrady ještě jednou zvážili rozmístění hornin na základní přístupové cestě do kláštera samotného. Jinou variantou
tzv. geologické expozice by mohla být impozantní vícevrstevnatá skála – jakási architektonická socha, která by byla výrazným poutačem věcí příštích – tedy nové rozsáhlé expozice v muzeu!
Poznámky k Václavu Cílkovi:
Počátkem léta 2011 proběhla dvoudenní konzultace s významným popularizátorem vědy. Z rozsáhlých diskusí nad projektem a několika výprav na různá místa Krkonoš uvádím několik zásadních poznámek:
K pojmosloví:
Dnes neužíváme pojem neživá krajina, používáme pojem ZÁKLAD KRAJINY,
s tím souvisí pojem GEODIVERZITA a s ním interaguje BIODIVERZITA.
Také už se vůbec neužívá paroviny, ale ZAROVNANÁ KRAJINA.
Také místo GEOLOGIE používáme ZEMĚ, TVARY ZEMĚ.
Místo GEOMORFOLOGIE hovoříme o TVARECH POVRCHU.

Dvůr
… navrhuje prostý, účelový, zahradní… bez mapy, horniny se neliší. Případně by se dalo uvažovat o textech na podlaze s nápisy – názvy hornin. Nebo třeba mapa Krkonoš jako jeden dlouhý nápis.. Pracujme s rébusy!!!!
/Případně vysvětlivka o tom, jak vznikla hranice hor./
… případně amfiteátr – možnost sněmování uprostřed všech okolo běžících témat pod širým nebem nad klášterem.

Sněžka je posvátná hora, má tvar pyramidy, dlouho je bílá… Je vidět až z Letňan /logicky musela vzbuzovat velikou úctu odpradávna… MYTOLOGIE
Spiritismus je hledání boha skrze vlastní zkušenost.

GEOLOGIE…
Vznik žuly je zpravidla v hloubce kolem 10 km.
Krkonošský pluton je masiv, který můžeme sledovat od Conwallu v Anglii přes Bretagne, Masive Centrale, Vogézy, český masiv, Slovensko..
300 milionů let… žulu obaluje RULA, vznikají teplé roztoky, které loužejí a ukládají žíly…
Neolitické doly – výlety vybraných hrdinů pod hory a do hor.
Žula vzniká z různých materiálů /bahno mořské/.
Vše se děje v hloubce, hloubka znamená teplotu.
Základem českého masivu je variské vrásnění.

Zalednění na konci poslední doby ledové je vzdáleno 20–16 mil. let.
Hovořme o několika obrazech:
Třetihory …vznik parovin… teplo. Chemické zvětrávací živce se mění na jíly.
Rozlamování parovin dobře připraví vyzvedání dle zlomů.
Poslední fáze je kvarterní zalednění – retuš povrchu hor.

Evropský fenomén…. ŽULA JE ZÁKLAD KRAJINY, vzniká v hloubce několika kilometrů.
Jak se dostane na povrch, vytvoří parovinu….
Náraz Afriky na Evropskou kontinentální kru – prolámání parovin, výzdvih… Rozdíl mezi Krkonošemi a Šumavou je v rozměru parovin.
Kvarter je období velkého vznosu. Velké tání ledů a sněhů …solární vlivy slunce….
ledovec je kapalina, chová se jako odrazná plocha…
Ve čtvrtohorách bylo 50 studených a teplých výkyvů…
40000 – 20000 let individuální průběh… individuální intenzita.
Kontinentální ledovec je vysoký 1 km. Zastavil se na výškové čáře Raspenava – Rynoltice.
Krkonoše jsou kostrou toho, co zbylo. Jedna parovina, obalená říčkami.
RUDNÁ LOŽISKA vznikají na velkých plochách cca 600 m pod povrchem. …loužení.
Tady jsou potom doly. Protože by se jinak propadly… Výzdvihem se stěny obnažily a objevily se rudné formy
… vhodný úkaz pro expozici, klíčová vazba na příchod člověka – prospektora do hor.

Konzultace s profesorem Fantou
Navázala na jeho návštěvu prezentace projektu ve Vrchlabí. Splnila nejen prohloubení znalostí o kapitole samotné, ale především o jejím pojetí v historii Krkonoš spojené s historií národního parku.
Významné je také i pro další kroky hledání odkazu a významu chránění území na nejvyšší úrovni.
Prof. Fanta je jedním ze spoluzakladatelů Krkonošského národního parku v letech šedesátých. Byl u zrodu odborné edice studií a článků „Opera Corcontica“. Na počátku let devadesátých zprostředkoval podporu nadace FACE při revitalizaci krkonošských lesních porostů zdevastovaných katastrofou tzv. Černého trojúhelníku.
„Já sám jsem začal vnímat otázky kolem lesů až po válce. Předtím jen z dětství pamatuji kalamitu mnišky ve třicátých letech. V té době děda hajný v okolí Ledče nad Sázavou značkoval stromy nutné k likvidaci.
Za války Němci hodně káceli. Těžili ve stylu válečné kořisti. Ve 47. roce bylo extrémní sucho, přišla kůrovcová kalamita a celé stráně zhnědly. Důsledky se řešily až do 70. let.“
Prof. Fanta dokončil fakultu ještě před jejím zrušením a dostal umístěnku na lesním závodě Maršov jako technik u lanovky.
„V letech 1964–69 se dělo mnoho nových věcí a projektů za ředitele Klapky. Pak přišla krize socialismu a řada projektů se propadla do neznáma.
Je třeba zdůraznit, že původní dění na počátcích instituce KRNAPu bylo plné nadějí a nadšených plánů. Hledala se struktura nové instituce, její smysluplná činnost, směry vědeckého zaměření.
Byl třeba založen sborník vědeckých prací „Opera Corcontica“, který se dnes proměnil v 1,5 m vědeckých informací.
Řešily se pochopitelně i praktické otázky, spojené s trendy doby. Bylo třeba čelit socialistickému megaprojektu na zřízení olympijského stadionu v Modrém dole… Po několik let zde hlídky měřily viditelnost, vedly záznamy o rozmarech počasí, aby zabránily neuvážlenému plánu.
Poznání hor jde stále ruku v ruce s historií osídlení kraje. Les je indikátorem historických proměn.
V 16. století přicházejí do Krkonoš alpští kolonisté – schwoceři a s nimi dochází k úplnému odlesnění vrcholů. Byli zde usazeni bez jakéhokoli kontaktu s podhůřím a z toho vyplývá také jejich svérázný další vývoj i zachování dominantního etnika horského společenství.
Tendence návratu k původnímu lesu se v Krkonoších objevují už do 19. století za hospodaření německých majitelů. V té době vzniká pražská lesnická fakulta ČVUT. Byla zaměřená na ekologii lesa. Ještě v době mého studia se zde vyskytovala celá řada osobností minulosti. Pak ovšem vystoupil komunistický ministr lesů s názorem, že ekologie musí ustoupit výnosu, a fakultu zrušil. Lesnická ekologie se přestala učit.
Celé generace mají v této zemi nedostatečné vzdělání zaměřené na technologie zakládání monokultur a jejich průmyslové těžby. Celé generace se učí o pilách a těžké lesní technice a dřevu pěstovaném na výnos.“

V době počátku 90. let, kdy se politická situace v Československu vydala novým směrem, byly Krkonoše zapsány mezi 10 nejohroženějších národních parků na celém světě. Fotografie československých lesních katastrof znal celý odborný svět.
EU zřídila program Phare pro odsíření energetických gigantů, který běžel v ČR do roku 1996.
V té době prof. Fanta pracoval v Holandsku ve VÚ lesa a krajiny. Když se obrátila politika, přijel na služební cestu se svým ředitelem. V té době měla nová republika veliký kredit. Cestou domů se ukázalo, že nově vzniklá nadace FACE – na kterou má ředitel VÚ podstatný vliv, hledá, kde by mohla usadit svůj modelový projekt. Byly navrženy Krkonoše a podpora byla schválena.
Prof. Fanta tehdy přednášel lesnickou ekologii v Holandsku… zavádění přírodě blízkého lesnictví. Holandsko navazuje hlavně na německou tradici.
Vzorový projekt nadace FACE byl rozplánován na 20 let. Měl řešit 10 000 ha porostů, zakládaných s dotacemi ¾ mld. korun. Problém byl, že správa lesních porostů Krkonoš byla v té době roku 1992 v rukou Lesů ČR… Tradiční zalesňování smrkem.
V době ekologické katastrofy socialistický podnik experimentoval s mnoha variantami náhradních lesních porostů – smrk pichlák, výsadba kleče pod její přirozenou hranicí apod.
Na počátku vstupu FACE byla upřesněna výšková zonace, která respektovala druhové složení původního lesa dle pylových analýz. Historické průzkumy také srovnávaly západní a východní Krkonoše. Byly využity zkušenosti z Harzu, z Alp. Dělaly se chemické rozbory vzorků půd. V té době byla kyselost některých území na hodnotě 3,5, někde i pod 3. Voda zde byla prakticky ocet.
Vznikl program, do kterého se měl zapojit i VÚ v Opočně, což se nepodařilo. Opočno řešilo hlavně výnosové dřeviny – smrk a modřín. Zásadním kurzem v nově řešeném programu bylo ROZHODNUTÍ VRÁTIT SE K PŘÍRODĚ BLÍZKÉMU LESU.

1kniha_dodatky.indd 86-87 6.10.11 14:22

… Dub, buk, jedle, pak smrk + jeřáb + bříza.
Významným momentem bylo převzetí lesů do péče Správy KRNAP.
Laicky řečeno, cílem bylo udělat významný krok dozadu… Využít průšvihu – ekologické katastrofy – a založit porosty nově. V té době také dochází k odsíření zdrojů polucí. V ovzduší bylo 15 % síry oproti 80. Letům. Lesy přestaly odumírat. Ukázalo se, že mladé dřeviny – bříza + jeřáb – dokážou zásadně změnit kyselost humusu. Nicméně právě toto jsou druhy, o které až dosud neměli lesníci vůbec zájem.
Řešila se celá řada elementárních problémů. Když se lesy předaly, neměly vůbec bukové sazenice. Někde dováželi slovenské či rumunské odrůdy. Bylo třeba vyrobit vlastní sadební materiál. To financovala nadace FACE. Hledaly se šišky původních smrků. Cílem bylo vrátit druhové složení lesa do stavu, jaký byl v Krkonoších před příchodem lidí.

Začalo se s břízou a jeřábem. Bříza se sází na sníh. Po státních lesech zbyly holiny. Ukázalo se však, že v místech, kde holoseč nechala jeden suchý strom, tam se uchytily jeřáby… Ptáci sedali na jeho větve a trousily semena. Bříza má výhodu, že má-li prostor, tak už v deseti letech sama plodí. Tak vznikal základ příštího lesa. Potřebovali jsme buk jako první generaci semenných stromů. Sázet smrk nebylo třeba. Na původních holinách se usadil přirozeným zmlazením. Dělal se prořez geneticky nepůvodních kusů. Dosazoval se buk a jedle – bylo třeba je chránit před jeleny, protože vysoké bylo v Krkonoších více než kdykoli dříve.
Udělalo se veliké sčítání zvěře. Muselo se dvakrát, protože jednotlivé myslivecké spolky tajily skutečné stavy. Pak došlo v roce 1993 k odstřelu poloviny stavu… program redukce spárkaté zvěře. Dnes je v Krkonoších cca 480 ks z původních 1580. Území nemá medvěda ani vlka, pouze rysa. To je málo predátorů pro přirozenou regulaci.
Jasným pokynem bylo změnit práci s lesem v národním parku na přírodě blízké lesní hospodářství… Tak to bylo zavedeno v Holandsku.
Už po patnácti letech došlo ke škodám na porostech těžkým mokrým sněhem. Toho se využilo k dosazení buku a jedle. Bylo třeba čelit novým vlivům chemického složení vzduchu. Ubyla síra, vzrostl dusík – doprava. Ten hodně prospívá smrku, nicméně strom není dostatečně odolný a musí se likvidovat.
Veliký problém byl s lidským faktorem. Hajní chodili s flintami po lese, já s rýčem. Znovu a zvonu bylo třeba řešit, jak se má sázet. Potlačit tradici řádků a pravidelné kultury bylo skoro nad lidské síly. Vysázelo se 6 000 nového lesa. To je ¼ rozlohy lesů v NP.
Projekt nakonec skončil v roce 2002 s investicí 360 mil. korun.
Dodnes v Krkonoších používá pojmů, jako je hospodářská úprava lesů.. V NP ale jde o úpravu lesní přírody. Jiné postupy, jiné metody… Jiná terminologie. Hospodářská tradice předešlých 300 let zná jen jeden princip – „paseční les“. NP potřebuje jiné zákony – indikátory přirozenosti. Můžeme porost ponechat samovolnému vývoji, nyní už běží samovolným procesem. Někdy snad bude třeba dosázet buk či jedli.
Přirozený les není uniformní. Jeho stromy jsou různého stáří, různých druhů, má světliny, kde nic není. Naproti tomu smrková monokultura je uniformní. Mění půdní prostředí. Jeho opad je kyselý. Pod břízou či jeřábem naopak rychle vzniká kvalitní humus.
Les má pro retenci vody větší účinek než tráva. Smrk má nižší kapacitu zadržení vody.
Kůrovec likviduje veliké plochy právě v monokulturách. Přirozený monokulturní les je v přírodě dost výjimečný – třeba v Alpách. Ani tam ovšem není stejnověký. Kůrovec napadá jen staré stromy nad 80 let.
Co se obnovy týká, tak sázet nové smrky je zbytečné, protože se samy omlazují z milionů semen ročně, které se přirozeně uchytí.

Náklady na nové celoplošné zalesnění jsou největšími náklady, které správce musí vynaložit. Přirozený proces je v rozporu se stávajícím lesním zákonem ČR, jenž velí zalesnit do dvou let. Příroda by na přirozené zmlazení potřebovala daleko více času. Krajina má svou přirozenou paměť. Člověk v ní způsobuje jen radikální řezy. V různých dobách zanechal různé doteky.
V 60. letech proběhl výzkum v rašeliništi na Černé hoře. Ukázalo se, že během posledních 2000 let se člověk už několikrát dopustil širokých zásahů do původního lesa. V 7. století se ztratila jedle a buk. Nejspíše posloužily jako palivo a pro stavební materiál. Hovořit tedy dnes o panenské přírodě je velice iluzorní.
V 11. století začínají Slované osidlovat podhůří. Hledají železo – podle rezavé vody vyvěrají z kontaktu permu. Hledají sekundární rudy na jižních svazích Černé hory.
Lesník slouží asi 30 let. Co dnes zasadí, bude kácet třetí generace. Bříza dorůstá za 60–80 let, jeřáb za 80, smrk až 250, buk 150–350 let. Lesní stanoviště se také liší dle složitého souboru faktorů prostředí… voda, podloží, chemikálie, zonace.
Přirozeným rysem původních lesů je přítomnost stromů tlustých, mrtvé dřevo na zemi, které obrůstá, a na něm vyrážejí nové sazenice. V původním lese nejsou pařezy.
Každý výškový stupeň má svá specifika druhového složení a také bylinného patra. Nahoře hovoříme více o lesích alpských, dole spíše bukových. Dá se odhadnout, že během cca 600 – 700 let se obrátí půda vývratem kořenů, tlením, vyzvedáváním bohatých ložisek. PŘIROZENÝ LES JE NEKONEČNÝ KOBĚH VZNIKU, RŮSTU A ZÁNIKU.

Poznámka Pavla Štingla:
Profesor Fanta by se měl každopádně stát editorem celého osového tématu „Dialog lesa a luk“ pro budoucí práci na technickém scénáři. Jeho vhled může významně ovlivnit celkový pohled na ekologické pojmy nového muzea.

Půldenní seminář na téma vzniku projektu environmentálního muzea proběhl na katedře organizace a řízení Divadelní fakulty AMU pod vedením Jiřího Pittermanna.
K situační oponentuře sem byla přizvána doktorka Jiřina Šiklová a magistra Zuzana Strnadová, ředitelka Muzea hlavního města Prahy. Jeho záměrem, kromě zpestření výukového procesu, byla také prezentace záměru v prostorách, kde se připravují budoucí manažeři rozsáhlých kulturních záměrů, festivalů, projektových kulturních akcí a podobně.
Seminář přinesl následně řadu korespondenčních otázek a nápadů studentů, kteří reagovali nejvíce na možnosti řízení muzea jako kulturního zařízení s celoročním alternativním programem. Jiřina Šiklová upozornila na potřebu prožívat příběhovou expozici v dialogu celé rodiny – dát šanci prožívat příběhy společně. Zuzana Strnadová vyjádřila obdiv k velkorysosti investora, který nechal vypracovat projekt, a upozornila na nutnost virtuosní grafiky, která umožní návštěvníkovi orientovat se v rozsáhlém areálu.

Dvojí prezentace proběhla také pro pana ministra životního prostředí Tomáše Chalupu. Ministr vyjádřil projektu svou podporu, dokonce poté vystoupil na veřejné prezentaci v pražském klubu Mat.
Pro tiskové uvedení záměru muzea byl připraven Press kit, který je koncentrovanou informací o celkové koncepci nové expozice.
Pro úplnost jej přikládáme v závěru tohoto souboru příloh celý.
Dlouho diskutovanou událostí se stala veliká prezentace pro pozvané osobnosti, jejichž poznámky a hodnocení mají projekt nadále provázet až po jeho realizaci. Pracovně jsme tuto celodenní prezentaci a diskusi nazvali:
Setkání „otců Krkonoš“.
O jeho záměru vypovídá následující příloha s textem, kterým byli všichni osloveni.
K setkání „otců Krkonoš“
Záměr uspořádat setkání s vybranou skupinou lidí, která by měla hodně co říci k záměru nové expozice Muzea, je už starší než nedávno dokončený projekt. Ve finiši v konci minulého roku na to však už nedošlo, ale rozhodně by bylo vhodné uspořádat podobnou kontaktní akci jako oponenturu projektu a zároveň motivaci k další fázi projektování – technickému scénáři.
Kromě osobností důvěrně znalých Krkonoš bych si představoval některé velmi zkušené pedagogy, dramaturgy, pečlivě zvolené muzejníky a pak některé velmi citlivé osobnosti ke kraji jako takovému.

Cílem setkání je odladit nejasnosti v projektu, lépe pojmenovat a definovat některé jeho části, hodně prohloubit edukativní rozměr celé expozice, zvážit plnou využitelnost všech záměrů.
Skupina by měla být přiměřeně početná, aby se každý mohl dobře vyjádřit – tedy maximálně do deseti hlavních lektorů /lépe pouze 8/. Kromě nich ovšem můžeme klidně počítat s dalšími pasivními přihlížejícími.
Pro hlavní sestavu tedy navrhuji:
Jan Schmid, zakladatel divadla Ypsilon, krkonošský rodák, autor knih o horách
Josef Valušiak, pedagog střihové skladby na FAMU, rodák a obyvatel Jilemnice;
Jiří Růžička, ředitel gymnázia Jana Keplera, zkušený pedagog se vztahem ke Krkonoším;
Josef Fanta, profesor krajinné ekologie, spoluzakladatel Krkonošského národního parku
Václav Cílek, geolog, publicista, držitel cen za knihy o krajině a jejích rysech (bude-li mít čas);
Alena Míšková, profesorka historie na katedře dějepisu PF UK, specialistka na česko-německé vztahy;
Petr Zemánek, profesor dějepisu, kastelán hradu Točník, zkušený s pořádáním sezonních festivalů a kulturních akcí;
Pavel Klimeš, krajinný ekolog, specialista na historii východních Krkonoš;
Antonín Tichý, sběratel archivních pokladů východních Krkonoš;
Hynek Spurný, boudař, obyvatel Modrého dolu
Theodor Lokvenc, bývalý „lesmistr“ VÚ v Opočně, autor publikací o krkonošské historii;
Tomáš Petráň, pedagog dokumentaristiky a etnografie na FAMU a dnes v Pardubicích, spoluautor několika muzejních expozic;
Blažena Husková, přírodovědec, ekolog, popularizátor aktivních terénních programů;

Jako osoby naslouchající bych navrhoval:
Jan Hřebačka, Pavel Štingl, Šárka Malá, Olga Hájková, Zdena Flousková, Miloslav Bartoš, Jakub Šimurda a další perspektivní zaměstnanci muzea.

Program by měl začít v objektu kláštera prohlídkou prostor, následuje stručná rekapitulace projektu – doufám, že by účastníci měli podklad více či méně prohlédnutý.
Pak by se měla celá sestava přesunout na Rýchorskou boudu a tam nejméně jeden a půl dne diskutovat o záměru muzea, jeho kapitolách, polohách, pedagogických možnostech a následné realizaci expozice.
Tato oponentura projektu formou semináře by měla předcházet podobnému setkání s vybranými pedagogy základních a středních škol.
Pavel Štingl, 8.3. 2011

Poznámka autora:
Narychlo zorganizovaná oponentura ve Vrchlabí se bohužel v období prvních státních maturit vyhnula uvedeným osobnostem pedagogického světa. Před zahájením práce na prováděcí dokumentaci bude tedy nezbytné zorganizovat jeden další seminář ještě v kruhu osvícených pedagogů, mediátorů, popularizátorů.

Oponentura k velké prezentaci
(transcript + poznámky k záznamu z kamery, částečně redakčně upraveno)

PAVEL ŠTINGL:
Theodor Lokvenc chtěl něco říct a já bych byl moc rád, kdybyste taky něco přihodil jako člověk znalý historie.

THEODOR LOKVENC:
Ty travní zahrady – tam to je skutečně jako kapitola taková samostatná, ale ten termín není správný, poněvadž tady byly travní zahrady – grass garden… A to je prakticky něco jiného.
Ty grass garden, ty travní zahrady, to byly parcely u jednotlivých bud, většinou v rámci služebnosti…

PAVEL ŠTINGL:
Já bych byl moc rád, kdyby vás třeba napadla nějaká připomínka z vašich výzkumů historie.

THEODOR LOKVENC:
Jsem velice rád, že tam je dost velká kapitola, která je věnovaná těm obyvatelům vrcholů hor, poněvadž když se dnes mluví o té likvidaci kleče a těch porostů lesních, tak mnoho pracovníků, různých oborových přírodovědců tvrdí: „No jo, to ty lidi si tam šli, támhle, a on si vyříznul, támhle v té kleči, si vyříznul ty silné větve jenom“, a tak dále.
Je potřeba skutečně zdůraznit, že ti lidé tam žili na hranici existenčního minima. Museli hospodařit v souladu s vrchností, poněvadž si je nechtěli rozházet. Přitom je pochopitelné, že když dostali, že tam si můžou vzít, já nevím, pět sáhů dřeva, tak že si vzali spíš šest a sedm. Skutečně je potřeba vyzdvihnout tu mentalitu lidí, kteří tam žili. A to ne jenom z historického hlediska, to je i z té historie posuzování přírody.

ALENA MÍŠKOVÁ:
Já jsme chtěla říct, teď to zase malinko hodím zpátky, k tomu konceptu, že to nevidím jako nějaké tradiční schéma člověka a příroda, ale díky tomu, že učím a taky učím učitele a taky chodím do muzeí, vidím, jaká jsou ta tradiční schémata, že eventuálně zůstanu u toho klišé.
Ano, člověk a příroda, ale není to takhle jednoznačně vizualizované a vidím to i z toho didaktického hlediska, že tady, když přijdete se studenty, tak to je vyloženě výborná škola, jednoznačně, budu mluvit jako česká učitelka v uvozovkách. Vynikající škola, moderní, to, co v žádném muzeu jinde nenajdete… Nejdříve ta přírodní expozice, potom půjdete do vedlejšího sálu, tam bude historická expozice, ale tohle vyloženě organické propojení, že si můžete takhle proudit, procházet, to u nás není. Jděte se podívat do Národního muzea! A v tomto bych já viděla, že je důležitý princip, to, jak je to celé postavené.

BLAŽENA HUŠKOVÁ:
Mně se to celé strašně líbí, například vymazat ze světa slovo ochrana přírody, to je tak nádherný počin! A nahradit to ochranou paměti…

PAVEL ŠTINGL:
Davide, tys měl předtím nějaký nápad?

DAVID VÁVRA:
Jenom k těm nápisům… To tak trošku dráždí, aby si to člověk uměl napsat v mysli a v srdci a nikoliv na stěně. My jsme měli ty nástěnky vždycky: „Společnosti jsou dějinami třídních bojů.“ A mě tam vždycky, jakmile tam mám tenhle nápis, tak mi tam naskočí ten bolševismus… Třeba cítím to podobně, ale nemůžu to tam na stonku mít takhle napsaný.

ŠÁRKA MALÁ:
Ale někdo to potřebuje, ty větve. A zadruhé, tady toto by měl být jako projekt. My už jsme se teď snažili udělat to, že to je šedá na šedý, to nebudou žádný urputný záležitosti, nebo bílá na bílý to je, jako lesk na matu.
Na těch stromech, že jsou to takové glosy…
Když to na začátku pochopíš, že ti tam chceme něco tupě rvát do hlavy, že si na to přijdeš sám, tak už od té chvíle budeš nápisy vnímat jenom jako dekoraci. Není to agrese.

PAVEL KLIMEŠ:
Tam třeba, jak byla ta podlaha s textem od Máchy, tak tam nepředpokládám, že někdo půjde a odspoda bude číst tím prostorem, aby si to celé přečetl.
Mně se líbí ta představa, že někdo stojí v tom lese, stojí tam dvacet lidí a takhle se všichni snaží něco číst a kroutí hlavami.

PAVEL ŠTINGL:
V této koncentraci výkladu, kterou jsme tady měli, jsme nápisy ukazovali jako typy sdělení informace. Ve skutečnosti nápisy na stromech jsou jenom na dvou místech a nápisy jako hesla jsou taky jenom na dvou místech, zrovna u těch schodišť.

ROMAN KOUCKÝ:
Je spousta věcí, které jsme se snažili do prezentace dát, a ve výsledku nebudou úplně zřetelné. Budou vidět, možná ve druhém plánu.
Nemluví pouze nápisy. Ten první prales je tlustý a neprostupný, pak jsou ty pokácené, pak jsou ty špalky, potom je kukuřičné pole, kde jsou to

1kniha_dodatky.indd 88-89 6.10.11 14:22

naprosto stejné shodné v rastru postavené vysázené smrky, a na konci je ten samý prales jako na tom začátku, to je to hledání pralesa. On má stejné vzdálenosti stromů, ale jsou tenké, to znamená, že je ještě průhledný a prostupný.
A já to tam nebudu psát: „Tohle jsme udělali takhle, architektonicky jsme chtěli vyjádřit tuto proměnu za, já nevím, 250 let…“. Ale je to tam.
Ta expozice, jak je přeplněná informacemi, proto je mnohovrstevnatě čitelná. Ale je vlastně čitelná. Nebo chceme, aby byla. My říkáme, že je, protože my ji takhle čteme, ale chceme, aby byla čitelná i pro toho, kdo ji projde, aniž by cokoliv zmáčknul, na cokoliv sáhnul, cokoliv přečetl. Jenom ji prošel a jenom ji vnímal.

DAVID VÁVRA:
Jako vizuálně prostorová záležitost.

ROMAN KOUCKÝ:
I takové jsou. A samozřejmě je to hrozně těžké.

ŠÁRKA MALÁ:
Jsou tam v pravidelném rastru exponáty, protože jsou lidi, kteří vyhledávají hlavně exponáty. Některé didaktické typy všechno přečtou. Někteří hraví prostě takhle prolistují ten kromiks, nebudou ho číst, jenom si zahrají s tou digihrou na konci, a to je všude, široká nabídka. A má to vždycky nějakou formu, aby se v tom každý člověk našel, aby pochopil, co má hledat, co ho baví a také aby to mohlo žít vedle sebe.

ROMAN KOUCKÝ:
Zjistili jsme, že chceme nacpat informací řádově na 5-6 tisíc metrů čtverečních do 2 tisíc metrů čtverečních.

PAVEL ŠTINGL:
Ne, je jich asi 4 tisíce metrů, ale některý jsou volnější.

ROMAN KOUCKÝ:
Za normálních okolností by to bylo zhruba na dvojnásobné ploše, aby se to dalo v klidu vstřebat. Tohle je hodně nahuštěné. Museli jsme právě ty informace – komiksy, které původně měly být zhruba přes celé stěny, zakomponovat do těch knih, udělat tam ty vrstvy toho vnímání. Já si nemusím těch knih všimnout, když budu procházet tu expozici, a můžu dostat ucelenou informaci. Pak můžu jít podruhé a půjdu jenom po těch knihách a dostanu zase jinou hladinu, jinou podrobnost informace.

DAVID VÁVRA:
A bude k tomu kniha?

ROMAN KOUCKÝ:
Měla by být, Davide, několik knih!

PAVEL ŠTINGL:
Měl by k tomu být takový zvláštní katalog. Nehovořili jsme zatím o celých herních systémech, kdy ty si můžeš vlastně v tom muzeu zvolit nějakou svou roli. Třeba tě zajímá textil v Krkonoších… Nebo tě zajímají bylinky, jak se lidi léčili sami… Zajímají tě doly třeba…
Ty vstoupíš do klubu a vyfasuješ speciálního průvodce – knihu, ale můžeš si ho taky stáhnout třeba do telefonu – komunikátoru nebo GPS a vydáš se s tím do hor. Ta témata tě pak zase vracejí zpátky do toho muzea a ty si procházíš ta příslušná místa znovu a jinak pozorně. A můžeš takhle s tím muzeem koexistovat pár let.
A kdyby to pracovalo tak, jak bychom si přáli nebo jak navrhujeme, tak vlastně každé dva roky se ti průvodci obmění. V Muzeu bude taková redakce, která ti nabídne, že se znovu můžeš vydat na tematickou trasu jinudy a zase si tam splnit jiné věci. Tady je Správa KRNAPu, ta má k tomu zázemí, vydává dnes časopis… To je vlastně jiná forma téhož

ROMAN KOUCKÝ:
To se dá doplňovat. Je to doživotní hra. Tohle je do jisté míry doživotní hra.

PAVEL ŠTINGL:
My nastavíme ten systém, tu šablonu, a když se to dobře povede, tak Správa KRNAPu, která je velká instituce, v tom už bude pokračovat sama.
Teď jde ovšem i o to, kolik lidí ta Správa vrhne na veřejnou komunikaci.
To, že nemá v pořádku systém veřejné komunikace, už bylo vysloveno před několika lety, dokonce Správou KRNAPu samotnou. Ale zda přejde k činu, ta úvaha o nápravě, to vidíme. Nicméně my jsme tady pro to, abychom na to udělali tu šablonu.
Ještě jsem chtěl něco říct k těm rozměrům. Plochy nové expozice opravdu jsou ke 3 tisícům metrů, včetně ovšem těch alternativních, to znamená, že vlastně řešíme vedle Národního muzea největší muzeum, které se tady v příštích letech má nějak proměňovat, neříkám stavět.
Dva a půl tisíce metrů je celá plocha výstavních prostor Národního muzea, myšleno sezonních výstav. Ale bohužel pořád máme těch témat o něco víc, než se tam mohou vejít.

TAMARA NOVÁKOVÁ:
Jestli to chápu správně, tak na tu expozici budou navázané takoví jakoby průvodci, kteří zájemce o nějaké to téma vezmou opravdu do terénu, na konkrétní místa…

PAVEL ŠTINGL:
Tu knížku by si každý měl možnost koupit, v ní plnit různé úkoly a cíle. Když to splní, tak by dokonce měl mít šanci po dalších krocích získat třeba až takovou prémii, že se může vydat na tematický výlet s průvodcem do míst, kam obvykle nikdo nesmí – třeba.

TAMARA NOVÁKOVÁ:
Jo, takže tam člověk může jít sám s knihou a doplňovat anebo může jít s průvodcem.

ŠÁRKA MALÁ:
Ne, spíš je to tak, že když si splní spoustu těch úkolů, které v tom muzeu budou řešené, naučí se, co se v Krkonoších může, nemůže, jak vypadají, bude je lépe znát, tak za odměnu může dostat průvodce, který ho opravdu vezme někam, kam se fakt nesmí.

PAVEL ŠTINGL:
Je hodně těch širších informačních témat. Řekněme, že bychom rádi časem modifikovali celý informační systém v Krkonoších. Že by se potlačily ty nástěnky, co jsou ve volném terénu, a nahradily nějakými přístřešky, v nichž by si lidé i mohli přečíst informace. Ne tedy zrovna třeba uprostřed rašeliniště.
Na těch vzácných přírodních místech by byly jenom takové upozorňovací sloupy. „Rašeliniště“ a tam u toho by byl třeba kód pro ty, který vlastní GPS a tak si to najdou.
Ti, kteří nevlastní komunikátory, tak si to na nejbližší boudě, třeba na Luční boudě, mohou všecko přečíst hezky pod střechou.
Dneska je v Krkonoších nějakých, já nevím přesně, ale asi tři až pět různých nástěnkových systémů s různou grafikou, v různém provedení a na různých místech. Někde jsou křížovatky, kde se hádají dokonce tři čtyři systémy dohromady. Třeba to má své kouzlo, ale je třeba, aby se tomu dala fazona. Musí to tam ale teď ještě chvilku být, protože na to byl nějaký vtipný evropský grant a zákon.

THEODOR LOKVENC:
Ještě něco k lesu. Je třeba si uvědomit, že les byl 100% vegetací, která kryla celou oblast Krkonoš… S lidmi přichází fáze devastace, byl nedostatek dřeva, přišly instrukce, začalo se s regulací. Lesní hospodářství pak přineslo umělou obnovu. Založily se školky, začalo se s těžbou holoseče, přišlo zalesňování vybranými dřevinami. Preferoval se smrk. Došlo ke změně genetické podstaty smrku.
… Jedná se o to, že premisa parku tvrdí, že se mají zachovávat zbytky původních porostů a má se udržovat park v původním stavu. Je nezbytné provést změnu vrácení zpátky původních krkonošských smrků.
Je třeba vyzvednout, že význam Krkonoš není jen přírodní. Prvořadý význam je vodohospodářský a klimatický… Proto jsou Krkonoše chráněná oblast jako prameny vod…

PAVEL ŠTINGL:
Davide, ty spěcháš do divadla, nechceš něco říct, než utečeš?

DAVID VÁVRA:
Úvodem tedy veliká poklona rozsahu projektu a jeho prezentaci… Architektonický útvar je věc obsáhlejší diskuse – otázka na uchopení… Hlavně ten tvar vstupu, tady je trochu vazba na Kaplického. Otázka je proč takto tvarově…

ŠÁRKA MALÁ:
Hodně vycházíme z prostředí a věcí daných. Z této strany vede ke klášteru rozpadající se zídka, ta navazuje na skálu.… Je to vlastně socha, přírodní socha…
(Diskuse o materiálu přístavby, povrchu, výšce, památkářích a účelu.…)

DAVID VÁVRA:
Pak mám tedy několik drobnějších připomínek k interiéru… Třeba ten dalekohled, to bych se bál, že bude takové neurotické místo, blok na trase. Je to teda pěkné, ale pro celou školu je tu přece jen jeden…
Meandr Labe je populární, ale já už jsem z toho opruzenej, z přírody v muzeu. Je to všude, ale já tím trpím, že tam pomřou ty kytky a ty ryby… Ale asi to všichni chtějí… Mě by víc zajímal asi dobrý dokument čtyř ročních dob, který mne bude šíleně bavit…

ROMAN KOUCKÝ:
Tady je otázka kam směřují muzea dvacátého století…
A pak také jedna věc je návštěvnické centrum a muzeum je věc druhá. My tu vlastně řešíme obě zadání zároveň. Každá má své zákonitosti a my jsme je potřebovali skloubit…
Návštěvnické centrum nemusí mít exponát – originál, muzeum ano… My jsme to pojali po dlouhých diskusích tak, že muzeum je součástí návštěvnického centra. Je to prezentováno zážitkovým způsobem, a to je bližší zadání…
Řez potokem je typický princip návštěvnického centra, nikoli muzea… Spodní část je více návštěvnické centrum a horní je více muzeem…

DAVID VÁVRA:
To zase mám já rád, nemám rád potoky, ale líbí se mi, že sloup vznikl z boží inspirace ze stromu. Je to boží inspirace. Trošku jsem nešťastný, že se boží tvary šplhají po stěnách, kde se šplhají po architektuře… Jako hmoty mi to vadí. Připadá mi to tam v této fázi rušivé.

ŠÁRKA MALÁ:
Sněžka je vlastně promítací plátno, co budeš sledovat, je ten film… Je to klášterní cela a zároveň ambit. Na Sněžce se potkává lidské s tím přírodním…

ROMAN KOUCKÝ:
Sněžka je kultovní místo a zároveň dialog, jak to chceme nazývat. Tady se ty proudy neshodují… My tam chceme promítnout ten celý vývoj vršku Zavřela i Suchomela a to, co dneska se tam děje… Ještě také pod Sněžkou je ten fotoateliér se stativem a tam se vyfotíš…

DAVID VÁVRA:
Hodně je to také pro mě těžké s těmi nápisy… Jak je to s tím Vidmem, mě to někdy rušilo hlavně u toho Vidma. Také na těch sloupech mě to rušilo..

ŠÁRKA MALÁ:
Je to také hlavně prožitek. Ono to má trochu „vydusit“ toho návštěvníka, a já bych se toho bála, když Ti to sdělí, že poprvé prozřeš, podruhé onemocníš, potřetí zemřeš.

DAVID VÁVRA:
Jen ještě k tomu nápisu… Aby si to člověk uměl napsat v mysli a srdci, a ne na stěně…
Všimnul jsme si jedné fotky, tam je rodina, která pracuje na takovém svahu… A to je symbol celých těch Krkonoš.. Máte ještě něco, co to přibližuje?

ŠÁRKA MALÁ:
Tak soužití v horách má různé podoby, jak se aktivně prožívá. Nemáme tam svah pro sekání trávy, což by asi bylo nejlepší pro interakci, ale máme tam virtuální louku, na které se dá skládat luční zahrada, tedy její složení květů, odborně nazývané diverzita. Je to hra, ale s výkladem k těm lidem na svahu.

BLAŽENA HUŠKOVÁ
Napadlo mne, jsou-li tam vazby Krkonoš na Jizerské hory. Možná ano, ale já je nepostřehla.
Také by mne zajímalo se třeba dozvědět, kde se co jinde postavilo z kamení z Krkonoš, kde se postavily dřevěné věci ze dřeva z krkonošského stromu, možná vám to připadá malicherné, ale má to sdělení, které si mají lidé odnést, až odejdou. Nemluvím o moralitě. Takto, když budu odcházet, budu vědět, že je to krásný, ale mne se to netýká. Já toužím stát se součástí té věci… Chci dovnitř, nechci být oddělena.

ALENA MÍŠKOVÁ
Já jsem znala tu knihu předem. Podle mne je tam to poselství obsaženo. Je to provázání člověka s přírodou. Pro mne jako historika je to historicko-antropologický pohled na dějiny, lidská historie s přírodou jsou permanentní v interakci. Mně to připomíná, že pro velký příklad dějin je to exemplum. Dějiny spojené s krajinou, s přírodou, ne nějak oddělené… Odraz krajiny v lidech.

BLAŽENA HUŠKOVÁ
To je obecné. V každém materiálu se dočtete, že tato krajina vznikla v interakci s člověkem… Mně to nepřijde objevný, i když je to krásný, ale tohle se tam více cítí.

ROMAN KOUCKÝ:
Ještě jsou dva základní podtituly scénáře, které tam od začátku jsou … Dialog rytmů… Tušení souvislostí . Mně trvalo asi 40 let, než jsem pochopil, že mladočeši a staročeši souvisí s průmyslovou revolucí… Teprve teď přichází doba, kdy se ta integrovaná výuka spojuje..

TAMARA NOVÁKOVÁ:
Co mě hlavně zajímá, jak je v expozici vlastně uchopená ta česko-německá koexistence. Záměrně neříkám soužití, protože tady nemám na mysli jako ten konflikt, ale opravdu takovou tu existenci těch dvou etnik v tom jednom regionu.

PAVEL ŠTINGL:
Je tam na mnoha místech zdůrazněno, které etnikum tam na těch kterých místech žilo. Je to různými způsoby signalizováno… Považujeme to za důležité, protože si jen málokdo uvědomuje ten původní poměr národností.
Ten budoucí konflikt je tam prostě vybudován dramaturgicky. Začíná být tušit v době, kdy nastupuje národní obrození, ale vše vlastně předznamenává už to osidlování. Chceme hodně zdůraznit, že skutečně dlouhá byla doba, kdy bylo jedno, jakou člověk řečí mluvil. Pak teprve nastupuje epocha, kdy se to dostává do povědomí a začíná obrození a vznikají tenze. A pak samozřejmě přicházejí další různé signály o tom, že to začíná třít. To je už třeba v okamžiku vzniku republiky. A pak se to staví tak, jak se to samozřejmě nabízí dle místních zdrojů.

TAMARA NOVÁKOVÁ:
Ta moje otázka je trošku dál: Když člověk tím muzeem projde, tak jestli si ve spoustě dalších vjemů uvědomí, že se nachází v prostoru, který dřív třeba z poloviny byl osídlený jiným etnikem. Mně jde o to, zda si uvědomí ty konkrétní události.

PAVEL ŠTINGL:
To si musí uvědomit, jinak by to všechno byl nesmysl.
Nicméně to, co je ještě dál, než na co se ptáte, je fakt, že my to vlastně hodnotíme z ekologického hlediska, to je moc důležité! A samozřejmě jsou tam různé polohy, od literárních, výtvarných, až po tu historickou. Ale já osobně bych považoval za skvělé, kdyby se nám to podařilo zobrazit na té kulturní krajině.
Ale ve smyslu toho, na co se ptáte, bude asi nejlepší, když potom ten, koho by to tak hluboce zajímalo, projde samostatným vzdělávacím programem, který bude v nabídce pro seminární prostoru. Přijde sem na tu projektovou půlku a tam se o tom dozví ještě mnohem víc než v běžné návštěvnické trase a synteticky.
Já bych se Vás rád zeptal, pane Fanto, jaký vy z toho máte pocit? Co k tomu můžete říct jako člověk, který dle různých vašich citací umí velmi

1kniha_dodatky.indd 90-91 6.10.11 14:22

dobře právě jak paralelu člověka s lesem, tak les samotný…? Kde z toho lesa můžete vzít ta různá podobenství, která bychom rádi nějak prezentovali?

JOSEF FANTA:
No, tak já o lese nebudu radši mluvit vůbec. To si necháme na jindy.
Problém každého moderního muzea je míra abstrakce a míra konkrétnosti. Já jsem tady s tím konfrontován dneska poprvé, nikdy předtím jsem o tom nic neslyšel. Já doufám, že se vám podařilo dobře vyřešit poměr mezi množstvím počítačových triků a množstvím materiálních dokladů, to je strašně důležité.

PAVEL ŠTINGL:
K tomu bych rovnou řekl jednu věc. Já jsem ten, kdo do muzeí většinou dělá jenom právě ty počítačové nebo hlavně filmové doplňky. Musím tady zdůraznit, na prvním místě pro nás – tak jsme si to mnohokrát řekli, je exponát. Je to pořád ještě hlavně muzeum.
A druhá věc, já vždycky chci, aby z expozice nebyla taková ta výstava moderní techniky.
Ty promítané části, aby hrály někde v zadním plánu, aby vy jste to procházel a někde se vám to najednou objevilo, nebo si to teprve sám spustíte – zavoláte. Je to prostě druhý plán, je to taková jako pomůcka, i když někdy se s projekcemi dá velmi úderně pracovat.

ŠÁRKA MALÁ:
A rozhodně nikde nebudou viset monitory.
Všechno to máme někde integrováno.

JOSEF FANTA:
To je v pořádku.

ROMAN KOUCKÝ:
Všechny monitory budou v kapsách návštěvníků.
To je můj přínos celému projektu.

JOSEF FANTA:
Druhá věc, kterou doufám, že se vám podařilo vyřešit, je, řekl bych, integrace přístupu k těm různým tématům, se kterými ten návštěvník bude konfrontován. Tím myslím souvislosti, nikoliv jednotlivé části, ale jejich vzájemné závislosti, protože izolované záležitosti, ty v podstatě neexistují.

PAVEL ŠTINGL:
Mě by teď zrovna zajímalo, jestli máte něco třeba konkrétního na mysli, co byste zdůraznil jako příklad. Vy, protože tím žijete tady, vy to místo dobře znáte, co třeba vám ten les dává za nabídky, podobenství, obrazy, které by ty lidi mohli chápat tak, aby si to se sebou konfrontovali?

JOSEF FANTA:
Já si tohle nechám na konec… Zase jenom v obecné rovině: Říkáte, že tím základním principem je dialog člověka s přírodou. Myslím si, že bychom to taky mohli vzít i z té druhé strany a hovořit o dialogu přírody s člověkem.
Tady totiž, kromě těch pěkných věcí, které v té přírodě nacházíme – a vy je jistě budete velice dobře konfrontovat nebo prezentovat, tak tady bohužel v těch Krkonoších můžeme nalézt i spousty špatných věcí. A o těch já jsem od vás pořád ještě neslyšel ani slovo.
Těch špatných věcí tady bylo dost a je dost. Ten příklad odumírání lesů, o tom jsme se už zmiňovali, jinou takovou špatnou věcí je tendence zavedení průmyslového turismu, apartmánové domy, apartmánové výstavby v Harrachově, Špindlerově mlýně a v Peci.
Tyhle špatné věci by se měly dát do nějaké konfrontace s příklady dobrých věcí, jako je třeba lidová architektura nebo obnova těch přirozených lesů anebo třeba oproti tomu, s čím jsme byli tady konfrontováni dřív, to znamená, spontánní využívání třeba konkrétně toho lesa musíme dneska nahradit plánovitým managementem. Plánovitost je velice důležitá, a bohužel je v této zemi špatně chápána.
Když řeknete plánovat, tak se každému zježí chlupy po celém těle a představuje si to bezduché komunistické plánování předcházejícího období. Lidi si neuvědomují, že třeba v demokratických zemích se už v té době a do dnešní doby plánuje mnohem víc, nežli se plánovalo za komunistů, ale je to plánování, které má úplně jiný obsah.
A to my sem musíme dostat! U nás v České republice vůbec neexistuje něco, co se dá nazvat plánováním krajiny. A to my tady potřebujeme, protože se nám velice zkomplikovala situace, žijeme v komplikované společnosti a my nemůžeme nechávat věci spontánním chodům. Tak to je asi tohle.
A myslím si, že by bylo potřeba návštěvníkům dát nějakou expozicí najevo, že za nimi zůstává nějaká ekologická stopa. Tam bychom měli položit důraz i na nějaký výhled do budoucnosti a poučení z těch Krkonoš, které mají za sebou hrozné věci, zejména v moderní době, poučení, co bychom dělat neměli, to na prvním místě, a na druhém místě, co bychom měli. Asi takhle. A ty lesy si necháme.

PAVEL ŠTINGL:
Mě teda zajímá i ta ekologická stopa v takovém jako dlouhodobějším měřítku. Protože samozřejmě ty pohledy na to se mění z roku na rok. Každý rok vám tu někdo něco udělá, co je ještě horší než předloni. Aby také z toho vyšlo nějaké resumé, co je pro tu stálou expozici… co má jakoby nadčasový rozměr. Můžeme samozřejmě sáhnout i do dávno minulých dějů.

JOSEF FANTA:
No, ale tou ekologickou stopou v naší společnosti jsou třeba ty apartmánové domy v Harrachově, Špindlerově mlýně na Mísečkách a v Peci.

PAVEL ŠTINGL:
Jinak teda k tomu, co jste řekl, to sezonní přetěžování, to třeba skutečně by měla řešit ta velká projekce na tři plátna, která by měla ukázat dva světy vedle sebe, to absolutní přetížení krajiny. Ta dokonce bude pro jasné pochopení i stylizovaná, jako v těch slavných Reggiových filmech. Tam vám ty davy prostě potečou úplně před očima. To je v tomto případě vlastně ta vyspělá filmařina, která může působit až pocitově a podprahově a vedle té stylizace nějak pracuje běžný realismus světa. Neříkám, že tím chci říct, že tenhle je krásný a tenhle je hnusný. Prostě chci ukázat, že jsou vedle sebe, akorát prostě se nevnímají z různých důvodů a stále se to horší.
Je to tedy na hranici morality, ale musíme to dokázat připravit tak, aby to nebyla manipulativní účelová záležitost.

JOSEF FANTA:
No samozřejmě, ale je třeba taky ukázat třeba i na lidi, kteří se takovýmhle způsobem provinili.

PAVEL ŠTINGL:
Myslíte konkrétně?

JOSEF FANTA:
No, zastupitelstvo obcí.

PAVEL ŠTINGL:
Ono vlastně samozřejmě ta pokora je jeden pojem a zodpovědnost je druhý pojem. Je to opravdu o velkém rébusu, který samozřejmě chceme řešit, ale neděláme publicistiku. Je to jenom fakt pokora.

JOSEF FANTA:
Jde o zodpovědnost taky v principu, že jo.

PAVEL ŠTINGL:
Akorát že sám ten pojem je takový, že se to jen těžko vysloví, aby to nevypadalo zprofanovaně. Ale já věřím, že to dokážeme.

THEODOR LOKVENC:
Já nechci nějak zdržovat, ale já jsem se jenom chtěl zeptat na jednu věc. Vy tam pochopitelně budete představovat krkonošskou literaturu taky. Jak se vypořádáte s tou německou produkcí?
PAVEL ŠTINGL:
No, to jste mne zaskočil. To jsem neřešil. Ale v každém případě pro krkonošskou literaturu je ten tak trochu galerijní prostor na konci kapitol lidí. Tam mají být citace, které se prostupují z mnoha různých pohledů na Krkonoše. Fotografické práce a literární citace, které všechny směřují k jednomu společnému jmenovateli. A tím je to dlouhodobé nadčasové pochopení prostředí.
Já teď o tom nehovořím v konkrétních pojmech ani autorech, protože jsem to svěřil někomu, o kom vím, že to udělá dobře. A on vlastně bude dělat kurátora této galerie. Je to tedy sám fotograf pan Bárta a on si sám vezme partnera na tu literaturu. Sám teda si už někoho zvolil.
Je dobře, že to říkáte, musím s ním promluvit. Já teď jenom vám neumím na toto odpovědět, protože vím, že to má prostor tam a že je to svěřeno někomu do péče.

THEODOR LOKVENC:
To je jedna věc, totiž že Krkonoše tady mají takovou spoustu literatury, kvalitní, myslím, a zejména potom to se těžko nějakým způsobem zapracuje. Archivní materiál je prakticky z větší části nezpracován, poněvadž krkonošské prameny jsou v mnoha archivech – Vídeň, Drážďany… Krkonoše poskytují velikou možnost k řešení těch historických úkolů a je potřeba na to poukázat.
A ještě na jednu maličkost jsem se chtěl zeptat, poněvadž já na to narážím ve své práci nebo při svém jednání, jestli bude někde na budově nebo na začátku nějaké motto, co ten krkonošský park znamená, jaký má cíl. Na to narážíme velmi často. To je v těch různých publikacích, že park má za úkol udržet ty zbytky těch původních společenstev, které tady existovaly, a dál že je má rozvíjet tak, aby se přiblížily tomu původnímu stavu.
A když ovšem toto kontrolujete s různými materiály, nakonec i materiály parku, tak ta druhá část tam jako není. Skutečně je nutné, přece někde musí být nějaká definice, která vlastně ten pohled do toho bude formulovat.

PAVEL ŠTINGL:
Já bych teda k tomu něco málo řekl. Zaprvé, na původní výzkum v archivech zatím nebyl prostor z jednoduchého důvodu. Projekt vzniká rok a půl, myslím si, že na to, abychom se mohli dostat do původních archivů, by se to muselo rodit třeba čtyři roky. Není nic mimořádného, že expozice tohoto rozsahu vzniká třeba v Británii čtyři pět let. To se tady nepovede.

THEODOR LOKVENC:
Já jsem jenom zmiňoval to, že skutečně je obrovský ten materiál z Krkonoš. Je výjimečný, ať už se to týká hornictví a já nevím, čeho všeho.

PAVEL ŠTINGL:
V tom s vámi jednoznačně souhlasím, ale tady nám nezbývá, než navazovat na vás, na věci, co Pavel Klimeš zkoumá, na věci, které prostě byly někde zapsány a můžeme je považovat za hodnověrné podklady. Co bychom teď rádi v archivech dohledávali, to jsou okruhy jdoucí už po stopách toho, co bylo jednou předvedený. Ten původní výzkum, to si úplně nedovedu představit. Ale věřím tomu, že to muzeum, které nakonec pořád ještě používá ten statut víc než titul návštěvnické centrum, tak muzeum prostě do budoucna ten prostor bude hledat.
K tomu, co jste říkal jako tu druhou věc:
Já tedy musím říct, a to je strašně kuriózní, že jsem zkrátka nikde nenarazil na jednoduchou formulaci toho, proč tady ten Krkonošský národní park je a co má vlastně za odkaz. Já tady mohu pracovat s nějakou, já nevím kolikastránkovou zprávou, takovou vizí, která vyšla.
Ani nevím, jak se to jmenuje, v té tlusté encyklopedii. Ta je tedy celá pro mě nesrozumitelná a její každá část je také nesrozumitelná. Podle mě se tam spousta lidí vyjádřila a našli nějaký konsensus jak to k sobě přiřadit. Ale prostě v celku je to pro mě neuchopitelné, nepopularizovatelné.
Já se pracně dobírám takových pomůcek – metafor, jako že hájím paměť přírody. Jinak samozřejmě budu rád za každý podnět k tomu, jak můžu já veřejně deklamovat, k čemu je statut národního parku. Je mi to prostě líto, ale opravdu bojuji tady a je cítit, že tady jsou lidi zvyklí řešit každodenní problémy, že mají spoustu administrativy a že prostě nejsou vůbec zvyklí formulovat. Je to prostě problém, který asi i dnešní vedení KRNAPu vnímá, ale zatím to neumí řešit.
(Přestávka – následuje otázka na současnost a její uchopení v expozici)

ROMAN KOUCKÝ:
Já vám do toho vstoupím. Ona se ta otázka tady objevila několikrát. Na spoustu těch poznámek a na spoustu těch otázek neexistuje jednoznačná odpověď. Je to věc životního názoru, je to věc vzdělání, je to věc různých až náboženských pohledů. A my jsme po dlouhých diskusích v podstatě škrtli poslední kapitolu a tou je výhled do budoucna. Řekli jsme si, že to muzeum hodnotí zřejmě a jakoby zdroji prověřené. Dělá podklad pro to, aby si ten závěr udělal každý sám.
A proto jsme se vlastně tématu současnosti záměrně vyhnuli a záměrně jsme si řekli, že to je úkolem výměnných výstav, pokud k nim bude docházet a pokud ten program tam bude takhle nastaven. A schválně jsme si stanovili zhruba ten přelom století, tedy rok 2000, kterým bychom chtěli tu věc jakoby ukončit.
My bychom samozřejmě mohli mluvit i o tom, co se děje v současné době a co se třeba připravuje, ale přijde nám, že pro to muzeum jako stabilnější a nekomentující, nenaznačující instituci by to bylo správněji takto. Ale je to samozřejmě na diskusi. To jsou prostě velké otázky.

PAVEL ŠTINGL:
Ale pozor! Zdůrazňuji prostor na současná témata ve výstavní prostoře. A chci říct, že my jsme se i o ní bavili v tom smyslu, že tato výstavní prostora by do budoucna už neměla dělat výstavy toho rychlého typu, např. z výtvarných prací základní umělecké školy a podobně, ale že by to měly být projektové záměry novodobě připravené, placené granty, takže by měly zase nějakou svou výtvarnou i scénáristickou hodnotu.
To je zásadní si uvědomit, může navazovat na stálou expozici. Ale může se to rychleji promyšleně měnit s velikým akcentem na současná žhavá témata.

BLAŽENA HUŠKOVÁ:
Jenom úplně krátounce, jestli můžu. Já když budu procházet ty prostory, tak vždy hledám nějakou souvislost se svým životem. Vždycky hledám tak trochu jako: „Aha, tak jak to koresponduje s tím, co dělám já?“ nebo „Jo, tohle si uvědomuju, tohle mám za sebou.“ nebo „To jsem viděla jinde.“ a tak. Navazuju třeba i na tu ekologickou stopu, o které mluvil pan profesor. A vlastně ten příběh, co tady se vypráví, je mimo jiné o způsobu uzivení se v krajině. Kdyby tady byl Ivan Dejmal, tak by řekl, že krajina je vedlejší produkt způsobu života. A to je příběh, který vy tady ukazujete.
A teď tedy: On se proměňuje, že jo. Dřív tady lidi živilo dřevařství a sklářství a textil.
… To je třeba pro mne objev dneška, že Napoleon zastavil dovoz sukna z Anglie. Způsob uživení se v krajině vede k těm proměnám – k masovému turismu a lanovkám a sjezdovkám a tak dále. A teď tedy ta moje otázka je:
A co já teda s tím? Jakou to má vazbu ke mně? Nebo také to, že příběh, který vy tady vyprávíte, je příběhem fungování energií. Krkonoše byly v zásadě – a ten život tady byl v zásadě vždycky energeticky soběstačný. Případně šly různé formy energie tady odsud pryč. Teď mi to přijde, že dneska je to přesně opačně. Ten způsob života tady a podobně. To jsou prostě témata, o kterých vy tam fakticky mluvíte nebo je různě dokládáte.

PAVEL BENEŠ:
To není jenom v Krkonoších.

BLAŽENA HUŠKOVÁ:
Ano v Krkonoších, stejně jako na Šumavě, stejně jako já nevím kde. A tak jenom taková ta projekce do budoucnosti: Je to možná blbě řečeno, ale spíš tedy co si z toho mám vzít já?
Co to pro mě konkrétně znamená? A tam možná vede cesta třeba přes tu zodpovědnost a přes tu ekologickou stopu.
Nechci moralitu, nechci, aby ten prostor dával návody jako: Buď hodnej a chovej se takhle, anebo když se budeš chovat takhle, tak seš pěknej hajzl. To v žádném případě! Ale spíš že ta odpověď nemusí být jednoznačná. Může jenom provokovat toho člověka tím, jakým jde směrem. Takhle jsem to spíš myslela.

1kniha_dodatky.indd 92-93 6.10.11 14:22

HYNEK SPURNÝ:
To muzeum je navázaný na národní park a ten národní park má něco před sebou. A já si myslím, že ani to muzeum se od toho, co má ten park před sebou, nemůže odtáhnout. Já jsem tím nemyslel do toho muzea dávat nějaký návody, ale tak nějak tam zdůraznit to poučení moderního člověka, co s tím. Co s životním prostředím, co s krajinou, co s přírodou, co s národním parkem. Totiž aby to vstoupilo do osobní kultury každého člověka. To je totiž u nás konkrétně v této zemi největší problém současné doby.
Na rozdíl od jiných demokratických zemí u nás se dosud neutvořilo povědomí životního prostředí, přírody, krajiny a potřeby slušného zacházení s nimi … To se ještě nestalo součástí společenské kultury. A proto se dějí takové věci v krajině, jaké se dějí. Ty se nemůžou dít na západ od naší hranice, protože tam tenhle proces, velice složitý proces proběhl už v 70. a 80. letech.
U nás na tenhle proces nikdy nebyl čas. V 70. letech bylo trauma po ruské invazi, v 80. letech poslední rezistence toho prohnilého režimu, v 90. letech se to začalo tvořit, ale bylo to naprosto umrtvené ekonomickou reformou a do dnešního dne se to nedostalo do veřejné diskuse. To je náš problém. A proto taky u nás povědomí prostředí, zdravého pěkného prostředí, pěkné přírody a slušného zacházení s krajinou dosud není součástí obecné kultury této společnosti v této zemi.

PAVEL BENEŠ:
A máte pocit, že tím, že jsme jakoby prošvihli tu všeobecnou, to uvědomění se v tom civilizovaném světě, to období těch 70. a 80. let, že je reálné zopakovat nebo tu situaci tady nastolit takovou, abychom se vlastně ocitli dobrovolně s tím zpožděním?
Já mám pocit, že spousta věcí, které se týkají takhle samozřejmého vnímání normálního stavu, že vlastně jako ta společnost prostě kopíruje to, co vidí – to, co vidí prostě na tom západě, tak kopíruje a jede identicky s tím bez znalosti nebo bez ochoty vlastně nastolit souvislosti. Souvislosti, kterými ten západ musel projít. Jestli je vůbec reálné vlastně nastolit tady tu samou situaci společenskou, jako byla tam v těch 70. a 80. letech, kdy ta společnost byla ochotna to udělat. Jestli prostě nejsme v těch negativních vlivech rovni teďka tomu západu a přeskočili jsme nějakou strašně nutnou etapu vývoje společenského myšlení. Jestli je to možné vlastně.

HYNEK SPURNÝ:
Neměla příležitost si tohle prodělat. Možná, že se do té situace dostáváme. Možná, že se v této zemi ještě po mnoho let tím přehnaným ekonomismem a konzumním způsobem života, který, správně jste použil toho výrazu, tato společnost kopíruje, ale to druhý, o čem mluvím, neprožívá. Kultura se nedá kopírovat, ta se musí prožívat a musí se stát součástí převážné části společnosti. A tohle se zatím tedy tady nestalo.
Podívejte se na to, co se děje třeba na té Šumavě. Kdybych byl velkým optimistou, tak bych řekl: „Možná, že tohle, co se tam děje, je prvním náznakem toho, co musí přijít. A když bych byl ještě větším optimistou, tak bych řekl: „Když kobyla chcípá, nejvíc kope.“ Ale možná že je to cesta do pekel, ze které se nevyhrabe tahle země, já nevím, ještě několik desítek let.

ROMAN KOUCKÝ
Já bych chtěl navázat. A právě proto, že jsme si tohohle velmi dobře vědomi, tak jsme, protože udělat to muzeum je z našeho pohledu vlastně hrozně těžká věc, tak jsme si tohle vědomě odstřihli, abychom to nezatížili. Právě proto, že ta společenská diskuse neproběhla a do jisté míry neprobíhá, právě proto, že zdravý rozum je nahrazený aktivismem, a tak dále, a tak dále. Právě proto, že tady existuje spousta nevyvážených institucí, tak jsme nechtěli to muzeum zatížit tím výhledem.
Až ta diskuse proběhne, nechť proběhne na několika těch výměnných výstavách a nechť proběhne třeba i do budoucna, než se otevře to muzeum. To všechno je možné, ale já se, nesmíte se na mě zlobit, já zatím nevím, co tam mám napsat.

ŠÁRKA MALÁ:
Nechceme se postavit od role toho arbitra, který to teda v tuhle chvíli rozhodne.

ROMAN KOUCKÝ
Lépe řečeno, já vím přesně, co tam mám napsat, ale vy byste s tím nesouhlasil třeba.

HYNEK SPURNÝ:
Já tou svou poznámkou, nechci říct, aby vy jste dávali návody: Musí to být takhle… Vůbec ne! Spíš tou expozicí přimět lidi k tomu, aby se sami zamysleli. To podle mého názoru musí být. Když to odstřihnete, tohle–

ROMAN KOUCKÝ
Ne, to neodstřihneme. Odstřháváme ten subjektivní pohled, co má být do budoucna. My to schválně nechceme v té expozici říkat. Anebo ano, řekněme si, že nám tam tahle třináctá kapitola chybí, ale pro mě je to prozatím třináctá komnata. Protože smysl Správy KRNAPu, smysl systému národních parků, smysl systému ochrany kulturní krajiny tak, jak o něm mluvíte, viz nový stavební zákon a spousta dalších věcí v naší legislativní džungli, to bychom se dostali prostě hodně daleko. To, že říkáte, že chybí plánování, ano, chybí plánování. My jsme dvacet let promarnili. Je to v každém druhém článku. Trvám na tom, přestože mi všichni nadávají, ale právě proto, že jsme je promarnili, tak pokud je příležitost postavit takové muzeum a otevřít ho, z mého pohledu je tohle opravdu jakoby pracovní verze budoucích muzeí. To vůbec není tak, že já si myslím, že toto je to správné muzeum. My se pokoušíme udělat nějaký krok. Teď se otevřelo Technické muzeum, máme za sebou nové Národní muzeum. Ty expozice se postupně tak jako pomalilinku objevují. Ale je to tak, že když přijedete někam, jak říkal Pavel na tom Západě, tak je to tam jasnější, silnější, protože ty lidi se chovají nepatrně jinak. A my jsme nechtěli říkat, jak to má být do budoucna právě proto, že ta diskuse neproběhla. To, že ji chceme navodit, to v každém případě ano, to ano, ale bojím se prostě teď říkat jak. Já si myslím, že tak, jak tady teď sedíme v této místnosti, že bychom se na tom, jak má vypadat ta poslední místnost, neshodli.

HYNEK SPURNÝ:
No jistě. Já znova opakuju, že nechci, abyste tam dávali návody, ale je potřeba, aby ten člověk odcházel z toho muzea s pocitem, že se něco dověděl a že se musí sám nad sebou zamyslet. O to jde!

ŠÁRKA MALÁ:
Dostane k tomu hodně příležitostí, jak doufáme.

HYNEK SPURNÝ:
O tohle jde!

PAVEL ŠTINGL:
Skutečně s tím tak trochu budeme počítat, že si návštěvník ten názor bude dělat. To je zase výhoda tady té mentality, že lidi jsou zvyklí číst v řádcích i mezi řádky. Je docela dobré s tím pracovat u těch plánů.

TAMARA NOVÁKOVÁ:
Já bych ještě chtěla poslední věc. Chtěla bych zčásti navázat na to, co říkal pan Lokvenc o německé literatuře, a to je vlastně to, o čem jsem mluvila já. Vy jste mi na to odpověděl tak jakoby didakticky, že se tam zmíní určité etapy toho česko-německého soužití. Ale mně přijde víc zajímavé, a proto jsem se na to ptala, řekněme mimovolné upozorňování na tu německou etnicitu. Právě skrze německé nápisy, které ani nemusí mít nějaký absolutní význam, ale jenom to, že by tam prostě byla ta němčina, to bude prosvítat jakoby samo o sobě.
Já, když jsem se začala zajímat o historii Krkonoš a nabrala jsem si takové ty úplně prvoplánové knížky, co se pro člověka v knihovně dostane, protože ta regionální literatura je tam dostupná hůř, tak jsem měla pocit, že tady žili skoro jenom Češi a že se celé Krkonoše odehrávaly spíše v jejich západní polovině.
To je ten základní diskurs, který proniká do laické společnosti… To je ten právě český folklórní západ Krkonoš. A proto jsem se na to ptala. Protože já jsem z východních Krkonoš, tak bych byla ráda, aby tam zazněly i ty východní Krkonoše, které právě byly německé. Doposavad byly prezentovány v tom jakoby diskursu toho pohoří.

PAVEL ŠTINGL:
Já jsem to možná neřekl dost přesně. Ty zdroje, ze kterých čerpáme, jsou německé zdroje, i když z nich čerpáme velmi těžko a postupně, ale prostě tak to je a tak to tam musí být. Já bych to ani nechtěl znova a znova zdůrazňovat. Já myslím, že jednou to bude zase jasné, že prostě se takhle tady mluvilo a takhle to najednou odešlo. A pro mě samozřejmě vrcholné drama je to, jak to odešlo. To předtím, k tomu se nechci vracet s tím, že bych to znova a znova připomínal.
Ono to fakt bylo německý, ale tak to tam samozřejmě musí být. Nevracejme se k tomu. Kdybychom se teď bavili už o úplně hlubokých prováděcích mechanismech, tak ono se to svým způsobem velmi zajímavě může projevit i v dramaturgii těch jazykových verzí, protože my prostě řadu věcí překládáme z originálu do češtiny pro Čecha.

ROMAN KOUCKÝ:
A originály jsou vystavené v němčině!

PAVEL ŠTINGL:
Německy překládáme jenom to, co by německý návštěvník nepochopil, protože to je třeba archaismus…

ŠÁRKA MALÁ:
Dokonce na několika místech tam budou znít ty řeči. Myslím si, že tam bude nějaká polyfonie řečí a bude z toho zřejmé, že ty řeči vedle sebe jsou a nepřekáží si, že tam prostě nikomu nevadí.
A potom se v jiné místnosti o kus dál objeví zase ty dva jazyky a bude zřejmé, že si překáží. Že to bude i v tomhle vnímání, že já třeba nebudu rozumět, ale budu to cítit, že se ten Němec s tím Čechem pere anebo že jsou tam spolu a mluví jinou řečí, ale přesto si rozumí.

PAVEL ŠTINGL:
To jsou ty prožitky. Třeba ta mapa osídlení bude chvílemi mluvit tak a chvílemi tak, ale jsou to úplně inkoherentní věci. Jenom si uvědomíme němčinu, ale taky češtinu z toho záznamu a polštinu, protože prostě tak to tam bylo. To jsme ale už hodně u prováděcích mechanismů.

PAVEL KLIMEŠ:
Když mi bylo dvanáct, začal jsem se o to zajímat víc než ostatní ve třídě. Pamatuju takový ten krok, když se stydíte otevřít ty dveře od knihovny. My už jsme se o tom spolu s Pavlem bavili a ono to pak zmizelo. Já si prostě myslím, že by tam některé dveře měly být skleněné. Že by prostě mělo být vidět do restaurátorské dílny a že by mělo být vidět do knihovny. To jsou takové zásadní věci.
Už je tu ale další generace. Jsou tu třeba takoví mladí kluci, co založili stránky Staré Trutnovsko. Kradou a stahují různé historické fotky, nic nekupují, všechno ukradnou, ale prostě to je jejich styl. Ale oni mají ten zájem a oni jednou v té knihovně skončí, protože prostě tam přeroste ten jejich zájem.
A vidím jich hodně a ty určitě oslovíme těmi technologiemi nebo těmi komunikačními prostředky, o kterých mluvil Pavel Beneš. Protože moje děti prostě to, co je pro něj nové, to už je pro ně samozřejmé.
A pak: Pořád čekám, že v tom muzeu bude nějaká ta hlavní pecka, bomba, prostě něco a to tu ještě nevidím. Nevím, jestli se to povede s tím Vidmem. Prostě každé muzeum by mělo mít něco, nebo já nevím, ty úspěšné muzea mají něco, co je takové to prostě úplně nezapomenutelné, taková ta věc, jako je ta úplně jakoby nadstandardní věc. Buď tam je, protože se to nějak urodilo, prostě v Krakově mají jeden z nejlepších obrazů Leonarda da Vinciho, Dámu s hranostajem, a všichni tam prostě chtějí vidět tenhle obraz a zároveň s tím schroustnou to ostatní.
Teď jsem byl před čtrnácti dny v londýnském přírodovědeckém muzeu a mají tam řez sekvojí. Všichni jsou z toho úplně hotoví a všichni vidí různé věci, ale úplně všichni si pamatují ten řez tou sekvojí.
A já říkám, jestli my jsme schopní tady vygenerovat ten řez sekvojí. Já přesně –, samozřejmě kdybych věděl, tak si to dám doma do svého botníku, ale prostě myslím si, že bychom o tom měli–, ten kus zlata nebo poklad nebo prostě něco takového. To znamená, že my potřebujeme naplnit muzeum, aby přišlo hodně lidí, aby se zaplatilo hodně vstupného a aby fungoval ten shop… A to si myslím, že je mnohem důležitější než řada věcí, o kterých se tady dneska mluvilo. Koukejme se na to prostě z toho reálného hlediska. Prostě ten tahák, kdyby tam byl nějaký.

PAVEL ŠTINGL:
Já vám v každém případě moc všem děkuji, že jste to tady takhle zvládli až doteď. Věřím tomu, že to všechno k něčemu bude v téhle sestavě, v jaké tady jsme, to je víc práce vůči té oponentuře, která by po spolupráci měla přijít, a jak už jsme zmínili prováděčku. Opravdu je možné, že k tomu dojde i během toho léta, a pak se na vás rád obrátím, pokud dojde na to, že bychom studenty zatáhli do hry.

Podklady pro veřejnou prezentaci projektu muzea Krkonoš
Několik základních otázek a odpovědí:
Co to znamená muzeum pro 21. století?
Kontaktní prostor pro dialog veřejné služby.
Jaká je dramatika příběhu, na jehož scénář navazuje architektura?
Podařilo se spojit dvě zadaní témata v jedno… Tradiční kapitoly příroda a člověk se interaktivně provázaly, což je nejen naplnění zadání, ale především prostor pro dramatické a velmi osobní uchopení mnohavýrazové látky. Osobní úhel pohledu na přírodu přes lidské osudy není rozhodně berličkou k ponoru do méně vyhledávaných témat biologických. Je to naopak přátelská cesta k objevování neznáma i součástí našeho každodenního života, které si obvykle neuvědomujeme.
Čteme otisky člověka v kulturní krajině, objevujeme svéráz hor v povahových rysech jejích obyvatel.
Proč státní instituce zaměřená na správu a ochranu území má nabídnout veřejnosti návštěvnické centrum s plochou 3x větší, než jsou výstavní prostory Národního muzea v Praze?
Rozmanité téma ochrany prostředí má mnoho svých tváří pro každý všední den.
Je to životní názor, úcta i pokora. Objevování těchto vztahů může být hravě vzdělávací, dramatické, objevitelské.
Koncipujeme prostor k prožívání pro návštěvníky, kteří hledají program na hodinu, půlden, den i týden. Moderní muzea dnes nabízejí prožitek, nikoli však atrakci za každou cenu. Stálá expozice musí nabídnout vícevrstevnatý azyl pro návštěvníky se zájmem o krajinu, ve které se pohybují, i o sebe sama jako o její součást. Je třeba připravit laskavou a srozumitelnou expozici pro malé i velké, pro čtyři jazykové skupiny, pro moudré, vzdělané i nedotknuté.
Výstava má splnit efekt opakované návštěvy, muzeum nového typu musí nabídnout celoroční program na úrovni aktivního kulturního domu. Vedle stálé expozice tedy prostor pro výstavy sezonní, festivaly, kulturní akce, setkávání…

Kniha 3 – dodatek projektu
(podklady prováděcí dokumentace)

Autorský tým:
scénář, vedoucí realizačního týmu: Pavel Štingl
architekt expozice: Doc. Ing. arch. Roman Koucký, Šárka Malá
výtvarník expozice: Akad. mal. Pavel Beneš
vedoucí realizačního týmu za KRNAP: Mgr. Zdeňka Flousková
ředitelka muzea, korektor historie: Mgr. Olga Hájková
realizační tým architekta: Ing.arch. Jana Školníková, Ing. arch., Annamaria Bohuniczky, Ing. akad. arch. Libor Kábrt, Ing. arch., Edita Lisecová a Zdeňka Havlová
říjen 2011

© Scénář a celkové řešení expozice, obsažené v tomto projektu včetně tohoto dodatku, a to v textech, výkresech, obrazech, ať již v tištěné či v digitální formě, jsou a zůstanou majetkem autorského týmu zastupovaného společností K2 (dále jen „autor“). Nesmí být rozmnožovány, předány třetím osobám, použity celé ani z části bez autorova písemného souhlasu.
Převzaté archivní materiály a fotografie jsou s jejich majiteli licenčně sjednány autorem pouze pro tento projekt, nikoli pro realizaci expozice.